

Tallinna linna ja linnastu 2013. aasta CO₂ heitkoguste inventuur

Tallinn 2015

Meie oskused on Teie edu !™

Tallinna Keskkonnaamet
Harju tn 13
10130 Tallinn
Tel. 6 404 572
www.tallinn.ee

ÅF-Consulting AS
Väike-Paala 1
11415 Tallinn
Tel. 605 3150
www.estivo.ee

Sisukord

Sisukord	2
1. Kokkuvõte.....	4
2. Summary	6
3. Sissejuhatus.....	8
4. Materjal ja metoodika	9
4.1. Energeetika.....	9
4.2. Transport	11
4.3. CO ₂ neelud	12
I osa: Tallinna linna CO₂ heitkoguste inventuur	14
5. Ülevaade Tallinna linnast	14
6. Energiasektor	16
6.1. Energiasektoris kasutatavad kütused.....	16
6.2. CO ₂ heitkogused energiasektorist	21
6.3. Energia tootmine	24
6.4. Tööstus	31
6.5. Transport	36
7. CO ₂ neelud.....	42
7.1. Tallinna linna kõrghaljastus	42
7.2. Tallinna linna CO ₂ neelud.....	48
8. Tallinna linna CO ₂ bilanss	50
II osa: Tallinna linnastu CO₂ heitkoguste inventuur	52
9. Ülevaade Tallinna lähivaldadest ja –linnadest.....	52
9.1. Harku vald.....	52
9.2. Jõelähtme vald.....	52
9.3. Kiili vald.....	53
9.4. Maardu linn	54
9.5. Rae vald.....	56
9.6. Saku vald.....	57
9.7. Saue linn.....	58
9.8. Saue vald	59
9.9. Viimsi vald	59
10. Energiasektor	61
10.1. Energiasektoris kasutatavad kütused	61

10.2.	CO ₂ heitkogused energiasektoris.....	64
10.3.	Energia tootmine.....	65
10.4.	Tööstus.....	69
10.5.	Transport.....	74
11.	CO ₂ neelud	80
11.1.	Tallinna lähivaldade kõrghaljastus	80
11.2.	Tallinna lähivaldade neelud.....	82
12.	Tallinna linnastu CO ₂ bilanss.....	84
13.	Kasutatud kirjandus	86
Lisa 1.	Eriheidete arvutamine	87
	Elektri tootmise eriheite arvutamine	87
	Iru elektrijaama poolt müüdud soojuste eriheidete arvutamine.....	87
Lisa 2-1.	Tallinna linna kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (naturaalühikutes)	88
Lisa 2-2.	Tallinna linna kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (GWh).....	89
Lisa 2-3.	Tallinna linna CO ₂ heitkogused 2013. aastal sektorite kaupa lähtuvalt kütuste tarbimisest erinevates sektorites ning elektri- ja soojusenergia lõpptarbimisest tööstus-, transpordi-, äri ja avaliku teeninduse ning kodumajapidamiste sektoris (tCO ₂)	90
Lisa 3-1.	Tallinna linna energiaspektori kütuste ja energia tarbimise kasvuhoonegaaside heitkogused alamsektorite kaupa 2013. aastal.	91
Lisa 3-2.	Tallinna linna energiaspektori kütuste ja energia tarbimise kasvuhoonegaaside heitkogused alamsektorite ja kütuse ja energialiikide kaupa 2013. aastal.....	92
Lisa 3-3.	Tallinna linna energiaspektori kütuste tarbimine ja kasvuhoonegaaside heitkogused 2013. a.....	95
Lisa 3-4.	Tallinna linna CO ₂ heitkogused (Gg CO ₂) sektorite lõikes aastatel 2007, 2011 ja 2013.....	97
Lisa 4-1.	Tallinna linnastu kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (naturaalühikutes).....	98
Lisa 4-2.	Tallinna linnastu kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (GWh)	99
Lisa 5-1.	Tallinna linnastu energiaspektori kütuste ja energia tarbimise kasvuhoonegaaside heitkogused alamsektorite kaupa 2013. aastal.	100
Lisa 5-2.	Tallinna linnastu energiaspektori kütuste ja energia tarbimise kasvuhoonegaaside heitkogused alamsektorite ja kütuse ja energialiikide kaupa 2013. aastal.....	101
Lisa 5-3.	Tallinna linnastu energiaspektori kütuste tarbimine ja kasvuhoonegaaside heitkogused 2013. a.	104

1. Kokkuvõte

Käesolev töö on Tallinna linna ja linnastu 2013. aasta CO₂ heitkoguste inventuur, mis on koostatud vastavalt „Tallinna säästva energiamajanduse tegevuskava aastateks 2011-2021“ lähteülesandele ja mudelile ning UNFCCC (*United Framework Convention on Climate Change*) juhendile. Töö põhineb 2013. aastal valminud “Tallinna linna süsihappegaasi heitkoguste inventuuril” 2011. aasta seisuga.

Aruandes kasutati valitsustevahelise kliimamuutuste ekspertrühma poolt koostatud Riikliku Kasvuhoonegaaside Inventuuri koostamise juhendit (*2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories -2006 Guidelines*) ning Linnapeade Paktis toodud juhendit „*How to develop a sustainable energy action plan (SEAP) – Guidebook Part 2. Baseline emissions inventory*“,. Inventuuri koostamisel kasutati peamiselt Eesti Statistikaameti, Keskkonnaagentuuri, Tallinna Linnavalitsusest ja suurematest ettevõtetest saadud andmeid.

Aruandes hinnati CO₂ heitkoguseid Tallinna linna ja linnastu energeetika sektoris, mille alla kuuluvad energia tootmine, tööstus (kütuse põletamine tööstuses), transport (mootorikütuste tarbimine transpordis) ja muud allsektorid (kodumajapidamine, äri- ja avaliku teeninduse sektor). Samuti kirjeldati Tallinna linna ja linnastu CO₂ neelusid, mille tekitab kõrghaljastus. Töö tulemusena on esitatud CO₂ bilanss tonnides.

Arvutustes tulemusena selgus, et Tallinna linna energeetika sektori 2013. a kütuste tarbimine energiaühikutes on olnud 6 518 GWh. Suurima osakaaluga on vedelkütuste tarbimine (54%, 3 525 GWh) ning sellele järgnevad gaasiliste kütuste (26%, 1 676 GWh) ja biokütuste (19%, 1 220 GWh) tarbimine. Vedelkütuseid kasutati peamiselt transpordis, gaasilisi kütuseid ja biokütused katlakütustena. Kõige suurem kütuste tarbija on olnud transpordisektor (38%, 2 492 GWh). Suure osakaaluga on olnud ka kodumajapidamised (29%, 1 883 GWh) ja energia tootmine (24%, 1 543 GWh). Võttes arvesse, et osa vedelkütuste tarbimisest linnatranspordis kajastub ka tööstus-, teenindus- ja kodumajapidamiste sektoris, siis on suurima osatähtsusega kütuste kogutarbimises on transpordisektor ja energeetika.

Tallinna linna CO₂ heitkogus kütuste põletamisel 2013. aastal on olnud 1 283 782 tCO₂. See ei sisalda CO₂ heitkoguseid, mis on seotud Tallinnas tarbitud, kuid väljaspool Tallinna toodetud elektri ja soojuste tootmisega. Sellisel juhul on CO₂ heitkogus elaniku kohta 3,1 tonni. Suurim CO₂ heitkogus on vedelkütuste tarbimisel, moodustades 71% (911 798 tCO₂) fossiilsete kütuste põletamisest tulenevast süsinikdioksiidi heitest. Sektoritest on suurima osakaaluga transpordisektor (51%, 650 843 tCO₂) ning sellele järgnevad kodumajapidamised (22%, 288 186 tCO₂) ja energia tootmise sektor (18%, 231 145 tCO₂). Võrreldes 2011. aastaga on fossiilsete kütuste tarbimine suurenenud ca 2,5% ning kütuste põletamisest tulenev CO₂ heitkogus suurenenud ca 0,6%.

Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuste tootmisega seotud CO₂ heitkogused olid 2 205 632 tCO₂. Kokku oli CO₂ lendumine nii fossiilsete kütuste põletamisest kui ka energia tarbimisest 3 489 414 tCO₂ ja seega oli CO₂ heitkogus elaniku kohta 8,5 tonni. Võrreldes 2011. aastaga on kütuste põletamisest ja linna tarnitud elektri- ja soojusenergia tarbimisest tingitud CO₂ heitkogused vähenenud ca 6,6% ning seda nii kütuste kui energia tarbimise vähenemise arvelt. Neelud on võrreldes 2011. aasta inventuuriga suurenenud ca 16%.

Tallinna linna pindalast moodustavad haljas- ja rohealad 33% (52,5 km²), millest Tallinna metsad katavad 31,2 km² moodustades 59% kõigist linna haljasmaadest. CO₂ neeldumine haljas- ja rohealadel on 2013. aastal olnud 1 126 tonni. Kuna haljasaladega katvus on linnas väike ning üle 20 aastaste puude osakaal metsades on suur, siis on neelduvus väike.

Töö tulemusena leiti Tallinna linna CO₂ bilanss, mille moodustasid CO₂ heitkogused energeetika sektorist ja CO₂ neelud. Koos neeludega paisatakse Tallinna linnas 3 488 288 tCO₂. Suurimad emissioonid tulenevad elektri tarbimisest (2 086 560 tCO₂ ehk ca 60% Tallinna linna CO₂ koguemissioonist) ning vedelkütuste tarbimisest transpordisektoris (911 798 tCO₂ ehk 26% linna süsihappegaasi koguemissioonist). Võrreldes 2011. aastaga on CO₂ emissioon veidi vähenenud ning seda peamiselt seetõttu, et üha enam asendatakse kohalikes katlamajades fossiilsed kütused puitkütustega. See trend on hetkel jätkumas ning seetõttu on lähitulevikus oodata veel suuremat puitkütuste kasutusele võttu ning CO₂ heitkoguste vähenemist. Emissioone on võimalik veel vähendada võttes enam kasutusele biokütuseid, transpordisektoris kasutada vähem saastavaid ja taastavaid kütuseid ning rakendada energia kokkuhoiu meetmeid. Transpordisektoris on oluline panustada ka biokütuste suuremale kasutusele võtmisele ja ühistranspordi arendamisele.

Tallinna linnastu CO₂ heitkogus kütuste põletamisel 2013. aastal on olnud 1 916 366 tCO₂. See ei sisalda CO₂ heitkoguseid, mis on seotud Tallinna linnastus tarbitud, kuid väljaspool linnastutoodetud elektri ja soojuse tootmisega. Sellisel juhul on CO₂ heitkogus elaniku kohta 3,7 tonni. Suurim CO₂ heitkogus on vedelkütuste tarbimisel (1 162 059 tCO₂), moodustades 60% fossiilsetest kütuste põletamisest tulenevast süsinikdioksiidi heitest. Võrreldes 2011. aastaga on oluliselt vähenenud tahkete kütuste põletamine. Süsihappegaasi heitkogus kütuste põletamisest on võrreldes 2011. aastaga vähenenud ca 12%. Peamiselt on see tingitud fossiilsete kütuste asendamisest puitkütustega kohalikes katlamajades.

Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool linnastus elektri ja soojuse tootmisega seotud CO₂ heitkogused olid 2 622 478 tCO₂. Kokku oli CO₂ lendumine nii fossiilsete kütuste põletamisest kui ka energia tarbimisest 4 538 844 tCO₂ ja seega oli CO₂ heitkogus elaniku kohta 8,8 tonni.

Tallinna lähivaldade kogupindala on 114 437 ha. Metsamaad moodustasid sellest 38 011 ha. CO₂ bilansi arvutuste tegemisel võeti eelduseks, et 40% puudest on nooremad kui 20 aastat ja ülejäänud vanemad – seega alla 20 aasta vanuseid puid kasvab 15 204,4 hektaril ja vanemaid puid kasvab Tallinna lähivaldades 22 806,6 hektaril. CO₂ neeldumine haljas- ja rohealadel oli 2013. aastal 14 839 tonni. Seega võttes arvesse ka neelusid, paisatakse Tallinna linnastus välisõhku 4 524 005 tCO₂.

2. Summary

The present report is inventory for CO₂ emissions by Tallinn in year 2013. It is compiled according to initial assignment of “Sustainable Energy Action Plan of Tallinn 2010-2020” and UNFCCC (*United Framework Convention on Climate Change*) Guideline. The *2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories (2006 Guidelines)* is used for the CO₂ inventory compilation. In this report, the data of Statistics Estonia and Estonian Environmental Agency is used.

The *2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories (2006 Guidelines)* was used for the CO₂ inventory compilation. In the report was used the data of Statistics Estonia and Estonian Environmental Agency. In addition, data from Tallinn City Government was used.

The report consists of energy production, industry (combustion of fuels in industry), transportation (fuel usage in transportation) and other sub-sectors (households, business and public service sector). The result of the report is presented as CO₂ balance in tons.

The calculations show that the fuel consumption in energy sector of Tallinn in 2013 was 6518 GWh. Liquid fuels (54%, 3.525 GWh) had the largest share in fuel consumption. It was followed by consumption of gaseous fuels (26%, 1.676 GWh) and biofuels (19%, 1.220 GWh). Liquid fuels were used primarily for transport, gaseous fuels and biofuels were used mainly in boilers. The biggest consumption of fuels has been in the transport sector (38%, 2.492 GWh). Households (29%, 1.883 GWh) and energy sector (24%, 1.543 GWh) had also high share in fuel consumption. Taking into account that some of the liquid fuels consumed in urban transport is also reflected in the industrial, service and household sectors, the largest share of total fuel consumption is in the transport and energy sectors.

CO₂ emissions from the combustion of fuels in Tallinn in 2013 were 1,283,782 tCO₂. It does not include CO₂ emissions which are associated with electricity and heat that is produced outside of Tallinn but consumed in Tallinn. In this case, the CO₂ emissions is 3.1 tons per capita. The highest CO₂ emissions are from consumption of liquid fuels, forming 71% (911,798 tCO₂) from carbon dioxide emissions that result from fossil fuel combustion. The largest CO₂ emission share by sectors has the transport sector (51%, 650,843 tCO₂), it is followed by households (22%, 288,186 tCO₂) and the energy production sector (18%, 231,145 tCO₂). Compared to 2011, the consumption of fossil fuels has increased by approximately 2.5%, and CO₂ emissions from the combustion of fuels has increased by approximately 0.6%.

CO₂ emissions that associated with electricity and heat that is produced outside of Tallinn but consumed in Tallinn were 2,205,632 tCO₂. Total CO₂ volatile from burning of fossil fuels and energy consumption was 3,489,414 tCO₂ and therefore CO₂ emissions were 8.5 tons per capita. Compared to 2011 CO₂ emissions from the combustion of fuels and from electricity and thermal energy delivery to the city decreased by about 6.6% due to reduction in the consumption of fuels and energy expense. The sink has increased by about 16% compared to the 2011 inventory.

Green areas form 33% (52.5 km²) of Tallinn city area, of which forests cover 31.2 km² forming 59% of all Tallinn's green areas. The sink of CO₂ in 2013 was 1,126 tons. The sink percent is small as the coverage of green areas in the city is small and proportion of trees over 20 years of age is high.

As the result of the report, the CO₂ balance was presented. It consisted of CO₂ emissions from energy sector and CO₂ sink. The CO₂ emissions including the sink was 3,488,288 tCO₂. The largest emissions result from electricity consumption (2,086,560, tCO₂, approximately 60% of Tallinn's total emission of CO₂) and the consumption of liquid fuels in the transport sector (911,798 tCO₂, 26% of the city's total emissions of carbon dioxide). Compared to 2011, CO₂ emissions have slightly decreased, mainly due to an increasing number of local fossil fuel boilers being replaced by wood fuel boilers. That trend is currently ongoing and therefore even greater use of wood fuel boilers and reduction of CO₂ emission is expected in the near future. Emissions can be further reduced by increasing the usage of biofuels, using more environmental friendly and renewable fuels in the transport sector and implement energy saving measures. In the transport sector, it is also important to contribute to the greater uptake of biofuels and grater development of public transport.

Tallinn city and its closest municipalities CO₂ emission from combustion of fuels in 2013 were 1,916,366 tCO₂. It does not include CO₂ emissions, which are associated to the electricity and heat that is produced outside, but consumed in Tallinn city and its closest municipalities. In this case, the CO₂ emissions are 3.7 tons per capita. The highest CO₂ emission are from the consumption of liquid fuels (1,162,059 tCO₂), representing 60% of the carbon dioxide emissions that result from burning of fossil fuels. Compared to 2011 burning of solid fuels has significantly reduced. Carbon dioxide emissions from the combustion of fuels has decreased by approximately 12% compared to 2011. This is mainly due to the replacement of fossil fuel with wood fuels in local boiler houses.

CO₂ emissions, which are related to electricity and heat that is produced outside but consumed in Tallinn city and its closest municipalities were 2,622,478 tCO₂. Therefore, total CO₂ volatile from burning of fossil fuels and from energy consumption was 4,538,844 tCO₂, and thus CO₂ emissions were 8.8 tons of per capita.

The total area of the neighbouring rural municipalities of Tallinn is 114,437 ha. Forest land form 38,011 ha of it. CO₂ balance calculations were done assuming that 40% of the trees are younger than 20 years and the rest is older. Therefore, less than 20 years old trees grow on 15,204.4 hectares of land, and older trees grow on 22,806.6 hectares of Tallinn's near municipalities land. The CO₂ sink of green areas was 14,839 tons in 2013. Thus, taking into account the sink, CO₂ emission into the air from Tallinn city and its closest municipalities is 4,524,005 tCO₂.

3. Sissejuhatus

Tallinna linn on liitunud Euroopa Komisjoni Euroopa linnadele suunatud ja Euroopa Liidu 9. märtsil 2007. aastal vastu võetud paketi “Energia muutuv maailmas” toetava strateegilise dokumendiga “Linnapeade pakt”, milles kutsutakse linnasid üles vähendama CO₂ heitkoguseid 2020. aastaks 20%, mis tuleneks energiatõhususe 20% suurenemisest ja taastuvate energiaallikate 20% osakaalust üldises energiakogumis. Paljud meetmed energiaressursside säästvamaks kasutamiseks ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks, mis on vajalikud kliimamuutustega võitlemiseks, kuuluvad kohalike omavalitsuste pädevusse või ei ole teostatavad ilma nende poliitilise toetuseta. Ühe paktiga liitumise kohustusena on toodud ka säästva energia tegevuskava koostamine, mille üheks osaks on linna CO₂ inventuur.

Käesoleva töö eesmärgiks on 2011. aasta kohta koostatud CO₂ heitkoguste inventuuri ajakohastamine. Töös lähtutakse valitsustevahelise kliimamuutuste ekspertrühma poolt koostatud Riikliku Kasvuhoonegaaside Inventuuri koostamise juhendist (*2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories - 2006 Guidelines*), Linnapeade Paktis toodud juhendist „*How to develop a sustainable energy action plan (SEAP) – Guidebook Part 2. Baseline emissions inventory*“, Tallinna säästva energiamajanduse tegevuskavast aastateks 2011-2021 ning 2007. ja 2011. aastate Tallinna linna CO₂ heitkoguste inventuurist. Inventuur koostatakse 2013. aasta kohta.

Aruanne sisaldab endas metoodika kirjeldust ning heitkoguste hindamist Tallinna linna energeetika sektoris, mis sisaldab soojustootmist, eramajade kütmist, transporti ning tööstuses kasutatavaid kütuseid. Lisatud on aruandele ka CO₂ heitkogused, mis on seotud Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuse tootmisega. Samuti kirjeldab antud töö CO₂ neelusid ehk Tallinna linna kõrghaljastust. Töö tulemusena esitatakse CO₂ bilanss tonnides.

Käesoleva töö koostasid ÅF-Consulting AS konsultandid Katrin Keis ja Janika Laht, spetsialist Raido Nei ning praktikant Siim-Erik Alamaa.

4. Materjal ja metoodika

CO₂ inventuuri koostamisel ja täiendamisel on peamiselt kasutatud Eesti Statistikaameti ja Keskkonnaministeeriumi haldusalasse kuuluva Keskkonnaagentuuri andmeid. Lisaks on kasutatud viimati avaldatud Eesti Kasvuhoonegaaside (KHG) inventuuri andmeid ja teemakohaseid avalikke dokumente. Samuti on olnud kasutada mitmete ettevõtete ja Tallinna linna andmed (sh aastaraamatud “Tallinn arvudes 2013” ja “Tallinn arvudes 2014”). Kasutatud kirjanduse loetelu on toodud eraldi peatükina.

Inventuuri aluseks on võetud Eesti Statistikaameti andmed Tallinna ja Harjumaa kohta. Statistikaameti andmed on ettevõtete registreerimiskoha põhised ning seetõttu sisaldavad andmed kütuste tarbimise kohta Tallinnas ka tarbimist muudes Eesti piirkondades kui ettevõtte tegutseb ka väljapool Tallinna. Statistikaameti andmeid on korrigeeritud peamiselt ettevõtete ja Keskkonnaagentuurist saadud informatsiooniga. Keskkonnaagentuuri andmed on saasteallikapõhised ja hõlmavad saasteloaga ettevõtteid ning seetõttu pole hõlmatud kogu kütuste kasutus. Lisaks sellele korrigeeriti kütuste tarbimise andmeid ka mitmete kaudsete näitajate alusel (SKP, tööstustoodangu maht, elanike arvu osatähtsused kogu Eesti vastavatest näitajatest). Täiendavalt on küsitud andmeid Tallinna Linnavalitusest ja ettevõtetest.

Aruandes on kasutatud CO₂ inventuuri tegemiseks rahvusvahelise kliimamuutuste ekspertühma poolt koostatud Riikliku Kasvuhoonegaaside Inventuuri koostamise juhendit (*2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories - 2006 Guidelines*). Juhend on valminud ÜRO Kliimamuutuste Raamkonventsiooni (*United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)*) üleskutsel uuendada eelmist juhendit (*Revised 1996 Guidelines*) ja on seotud hea tava juhendiga (*good practice guidance*), mis kirjeldab rahvusvaheliselt kokkulepitud metoodikat eesmärgiga riiklike kasvuhoonegaaside inventuuri tegemiseks ja raporteerimiseks UNFCCC-le.

Kasvuhoonegaaside heitkogused ja neelud on jagatud tegevusvaldkondade järgi sektoritesse:

- energeetika;
- tööstuslikud protsessid;
- põllumajandus, metsandus ja muu maakasutus;
- jäätmemajandus.

Kuna antud töö eesmärk on koostada CO₂ inventuur Tallinna linna kohta, siis on kasutatud käesolevat metoodikat lihtsustatud kujul ja on arvestatud ka Eesti riiklikus KHG inventuuris kasutatud metoodikaga („*Revised 1996 IPCC methodology*“), et inventuuri tulemused oleksid võrreldavad. Teisisõnu ei hinnata teisi kasvuhoonegaase ning ka erinevate sektorite käsitus on lihtsustatud.

4.1. Energeetika

Energiasektori all arvestatakse kasvuhoonegaaside (KHG) inventuuri tegemisel enamasti fossiilsete kütuste põletamisega seotud CO₂ heitkoguseid. KHG inventuuride läbiviimise praktika on näidanud, et energiasektor on olulisemaid kasvuhoonegaaside allikaid ja energiaspektori CO₂ heitkoguste osatähtsus võib olla üle 90% kogu CO₂ heitkogustest. Kütuste

statsionaarne põletamine annab tavaliselt 70% energiasektori kasvuhoonegaaside heitkogustest. Umbes pool nendest heitkogustest on seotud energia tootmisega. Liikuvad saasteallikad (transport) põhjustavad umbes veerandi energiasektori heitkogustest.

Tavaliselt kõigest mõne protsendi energiasektori kasvuhoonegaaside heitkogustest moodustavad kontrollimatu ja hajusa heite heitkogused, mis on seotud primaarsete energiaandjate ekstraheerimisega, muundamisega ja transpordiga. Kontrollimatud ja hajusad heited on näiteks maagaasi lekkes ja söe kaevandamisega seotud metaani heited, seega valdavalt metaani heited. Kuna käesolevas töös metaani heitkoguseid ei käsitleta, siis pole kasvuhoonegaaside kontrollimatut ja hajusat heidet antud juhul arvestatud.

2006 IPCC juhendis on esitatud kolm meetodikat: Tier1, Tier2 ja Tier3. Tier meetodika valitakse vastavalt sellele, milline on kättesaadavate andmete hulk ja kvaliteet. CO₂ heitkoguse määramise aluseks antud töös on kogu süsiniku sisaldus kütuses, mida hõlmab ka Tier1. CO₂ kasvuhoonegaaside heitkogus sõltub paljudest faktoritest, millest olulisim on kogu süsiniku sisaldus kütuses (aruandes kasutatud ühikut tC/GWh), aga lisaks ka näiteks tehnoloogiast või hooldusest, mille kohta täpsed andmed tihti puuduvad. Tier2 ja Tier3 puhul arvestatakse ka neid aspekte. Tulenevalt andmete kättesaadavusest valiti käesoleva töö tegemise puhul CO₂ heitkoguste määramise meetodikaks Tier1.

Tier1 meetodika on kütustepõhine, kuna kütuste põlemisel tekkivaid kasvuhoonegaaside heitkoguseid saab määrata põletatud kütuste koguse (tavaliselt kütuste tarbimise statistilised andmed) ja keskmiste eriheidete alusel. Süsiniku eriheidete sõltuvad peamiselt süsiniku sisaldusest kütuses. Põlemistingimused (põlemise efektiivsus, süsiniku jääk räbus ja tuhas jne) on suhteliselt ebaolulised ning sellepärast saab CO₂ heitkoguseid hinnata küllaltki täpselt tuginedes põletatud kütuse hulga ja keskmisele süsiniku sisaldusele kütuses. Tier1 meetodika rakendamisel CO₂ heitkoguste hindamiseks on vajalikud järgnevad andmed iga allika kategooria ja kütuse jaoks: andmed põletatud kütuse koguse kohta, sh kütuse süsiniku eriheidete ja oksüdatsiooni tegur. Tellija soovil on arvutustes kasutatud 2011. a CO₂ inventuuris kasutatud kütuste kütteväärtuseid ja eriheideteid. Valem CO₂ heitkoguse arvutamiseks on alljärgnev:

$$\text{Heitkogus}_{\text{CO}_2} = \text{Kütuse kulu}_{\text{kütus}} \times E_{\text{HCO}_2} \times 44/12 \times \text{oksüdatsiooni tegur} \quad (1)$$

kus

- Heitkogus_{CO₂}, kütus - CO₂ heitkogus kütuseliigi järgi (tCO₂);
- Kütuse kulu_{kütus} - põletatud kütuse hulk energiaühikutes (TJ või GWh);
- E_{HCO₂}, kütus - kütuse süsiniku sisaldus energiaühiku kohta (tC/TJ või tC/GWh);
- Tegur 44/12 on CO₂ molekulaarmass.

Süsiniku eriheidete kõigi Tier meetodikate jaoks kajastavad kogu süsiniku sisaldust kütustes. Väike osa kütuses sisalduvast süsinikust võib põlemisprotsessis jääda oksüdeerimata. See mitteoksüdeerunud süsiniku fraktsioon on tavaliselt väike (kütuses sisalduvast süsinikust oksüdeerub 98...100%). Mitteoksüdeerunud süsiniku fraktsiooni on võimalik CO₂ heitkoguse arvutamisel arvesse võtta, kasutades arvutustes süsiniku oksüdatsiooni tegurit. Kogu CO₂ heitkoguse arvutamiseks allika järgi on eelpool toodud valemi abil arvutatud heitkogused summeeritud kõigi kasutatud kütuste kaupa:

$$\text{Kogu kasvuhoonegaasi heitkogus} = \sum_{\text{kütus}} \text{heitkogused}_{\text{CO}_2, \text{kütus}} \quad (2)$$

Tabel 4.1. Eesti enim levinud ja arvutustes kasutatud kütuste keskmised kütteväärtused, süsiniku sisaldused ja oksüdatsiooni tegurid. Allikas: Tallinna linna ja linnastu CO₂ heitkoguste inventuur 2011, IPCC.

Kütuseliik	Ühik	Keskmine kütteväärtus, GWh/ühik	Süsiniku sisaldus, tC/GWh	Oksüdatsiooni tegur
Kivisüsi	tuh t	7,6	96,5	0,98
Freesturvas	tuh t	2,4	104,0	0,98
Tükksturvas	tuh t	3,3	104,0	0,98
Turbabrikett	tuh t	4,4	104,0	0,98
Põlevkivi (tolmpõletamisel)	tuh t	2,3	100,3	0,98
Põlevkivi (keevkihtpõletamisel)	tuh t	2,3	97,0	0,98
Puitkütused	tuh tm	2,1	107,6	0,98
Vedelgaas	tuh t	12,6	61,9	0,99
Bensiin	tuh t	12,2	68,0	0,99
Kerge kütteõli	tuh t	11,8	72,7	0,99
Diislükütus	tuh t	11,8	72,7	0,99
Raske kütteõli	tuh t	11,2	76,0	0,99
Põlevkiviõli	tuh t	10,9	76,0	0,99
Maagaas	mln m ³	9,3	55,0	0,995
Jäätmekütus	tuh t	2,8	90,0	1,0

4.2. Transport

Süsihappegaasi heitkogust liikuvatest saasteallikatest hinnatakse põhiliste transpordiliikide järgi - autod, rongid, laevandus, lennukid.

Maanteetranspordis mootorsõidukite CO₂ heitkoguseid arvutatakse põletatud/müüdnud kütuse ja selle süsinikusisalduse järgi. Tier1 meetodika kohaselt arvutatakse CO₂ heitkogused korrutades müüdnud kütuse koguse süsiniku eriheittega. Valem CO₂ heitkoguse arvutamiseks on alljärgnev:

$$\text{Heitkogus}_{\text{CO}_2, \text{ kütus}} = \sum_a [\text{Kütus}_a \times \text{EH}_a \times 44/12 \times \text{oksüdatsioonitegur}] \quad (3)$$

kus:

- Heitkogus - CO₂ heitkogus (tCO₂);
- Kütus_a - müüdnud kütus (TJ või GWh);
- EH_a - kütuse süsiniku sisaldus energiaühiku kohta (tC/TJ või tC/GWh);
- A - kütuse tüüp.

Raudteetranspordis on põhiliselt kasutuses diiselveedurid. Samuti ka elektrivedurid, mida käesolevas aruandes ei käsitleta. Raudteetranspordis hinnatakse CO₂ heitkoguseid kütuses oleva kogu süsiniku sisalduse baasil. Tier1 meetodika on siinkohal sarnane mootorsõidukitest CO₂ heitkoguse arvutamisega:

$$\text{Heitkogus}_{\text{CO}_2, \text{ kütus}} = \sum_j [\text{Kütus}_j \times \text{EH}_j \times 44/12 \times \text{oksüdatsioonitegur}] \quad (4)$$

kus:

- Heitkogus - CO₂ heitkogus (tCO₂);
- Kütus_j - müüdud kütus (TJ või GWh);
- EH_j - kütuse süsiniku sisaldus energiaühiku kohta (tC/TJ või tC/GWh).

Tier1 metoodika puhul hinnatakse heitkoguseid kasutades süsiniku eriheiteid eeldusel, et kütus on tarbitud ühte tüüpi veduri poolt.

Veetranspordi all vaadatakse laevu, mis kasutavad kütuseks diislit või raskeõli. Enamasti tehakse saasteainete inventuuri tehes vahet kodumaiste ja rahvusvaheliste laevanduse vahel, kuid antud töös hinnatakse veetransporti üldiselt kasutatud kütuse järgi. Tier1 metoodikas võetakse arvesse kasutatud kütuse andmed ja kütuse eriheiteid ning CO₂ heitkoguse arvutamiseks kasutatakse alljärgnevat valemit:

$$\text{Heitkogus}_{\text{CO}_2, \text{ kütus}} = \sum [\text{Kütus}_{ab} \times \text{EH}_{ab} \times 44/12 \times \text{oksüdatsioonitegur}] \quad (5)$$

kus:

- a - kütuse tüüp;
- b - veesõiduki tüüp (laev, paat).

4.3. CO₂ neelud

2006 IPCC Juhendis on toodud neelude arvutamiseks kuus maakasutuse kategooriat: (1) metsad; (2) põllumaa; (3) rohumaad; (4) märgalad; (5) asulad; (6) muu maa. Iga maakasutuse kategooria on jagatud 20 aasta jooksul säilinud maakasutusviisiks (näiteks metsamaa on jäänud metsamaaks) ja 20 aasta jooksul muutunud maakasutusviisiks (näiteks metsamaa on muudetud põllumaaks).

Käesolevas aruandes CO₂ neelude arvutamiseks on kasutatud muutumata maakasutusviisiga asulate kategooriat. See kategooria hõlmab endas arendatud maad, kuhu kuuluvad alalised rohttaimed nagu näiteks murumättad ja aia taimed, linnas asuvad puud (pargid) jne. Biomassi osaks asustatud alal loetakse puidu ja taimseid komponente. Puidu biomassis süsiniku neelamise osakaal arvutatakse biomassi kasvu ja biomassi kao ehk hooldustegevuse (kärpimine, raie) kaudu. Taimse biomassi puhul on tavaliselt süsiniku osakaal neelamisprotsessis arvestatud nulliks, kuna juurdekasv ja kadu on arvestatud võrdseks. Biomassi poolt süsiniku neelamise arvutamisel on kolm komponenti: puud, põõsad ja alalised rohttaimed nagu on kirjeldatud all-olevas valemis:

$$C_B = C_{\text{Puud}} + C_{\text{Põõsad}} + C_{\text{taimed}} \quad (6)$$

kus:

- C_B - aastane süsiniku neeldumine kogu biomassis, tonni C aastas;
- C_{Puud} - aastane süsiniku neeldumine puudes, tonni C aastas;
- C_{Põõsad} - aastane süsiniku neeldumine põõsastes, tonni C aastas;
- C_{taimed} - aastane süsiniku neeldumine taimestikust, tonni C aastas.

Neelude arvestamisel kasutati meetodit Tier2a. Tier2a meetod kasutab süsiniku neeldumise osakaalu arvutamiseks roheala puuvõraga kaetust. Neelude arvutamiseks, mis hõlmab nii juurdekasvu kui kadu, kasutatakse järgnevat valemit:

$$C_B = C_G - C_L \quad (7)$$

kus:

- C_B - aastane süsiniku neeldumine alakategoorias (puud, põõsad), tonni C aastas;
- C_G - aastane süsiniku osakaal biomassi juurdekasvus alakategoorias, tonni C aastas;
- C_L - aastane süsiniku osakaalu vähenemine tänu biomassi kaole alakategoorias, tonni C aastas.

Aastast biomassi juurdekasvu, võttes aluseks puuvõraga kaetud ala, saab arvutada järgneva valemi kaudu:

$$C_G = AT_{i,j} \times CRW_{i,j} \quad (8)$$

kus:

- C_G - aastane süsiniku neeldumine vastavalt biomassi juurdekasvule alakategoorias i, puu tüübi j juures, tonni C aastas;
- $AT_{i,j}$ - ala puuvõraga kaetus, hektarit;
- $CRW_{i,j}$ - puuvõra katvus ehk neeldumiskord tegur piirkonnas klassi i kasvu määra, puu tüübi j juures, tonni C (ha võra katvus) aastas.

Vaikeväärtus neeldumiskord tegurite puu biomassi puhul (CRW) on 2,9 tonni C (ha võra katvus) aastas. Selle hinnangu aluseks on uuring, mis on tehtud USA linnades ja kus vastavad väärtused jäid 1,8 ja 3,4 tonni C (ha võra katvus) aastas vahele. Taimsele biomassile CRW vaikeväärtus puudub ning seetõttu võib jätta muu taimeistik neelude arvestamisel arvutamata ja arvestada ainult puude neelamisega.

C_L vaikeväärtuseks saab võtta eelduse, kus keskmine puude vanus on väiksem või võrdne 20 aastat. Sel juhul $C_L = 0$. See põhineb hinnangul, et linna puud on väga head süsiniku neelud, kui nad kasvavad aktiivselt ja nende aktiivne kasvamisperiood on umbes 20 aastat. Puudel, mis on vanemad kui 20 aastat, väheneb neeldumiskõime ning neid ka kärbitakse ja raiutakse rohkem. Selliste puude puhul arvestatakse, et $C_{G,puud} = C_{L,puud}$. 2006 aasta IPPC juhend lubab puude aktiivset kasvamisperioodi hinnata vastavalt iga riigi tingimustele. Puuvõra katvus arvestatakse protsentides, mis korrutatakse kogu puude pindalaga. Tier2a meetodi puhul võib puuvõra katvuse ($AT_{i,j}$) andmed võtta vaikeväärtustest, mis on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 4.2. Vaikeväärtused puude katvuse kohta.

Potentsiaalne looduslik taimeistik	Puu katvuse protsent	Kogu roheala katvuse protsent	Roheala protsent
Mets	31,1 (±2,6)	58,4 (±2,9)	50,9 (±3,3)
Rohumaa	18,9 (±1,5)	54,8 (±2,1)	32,9 (±2,3)

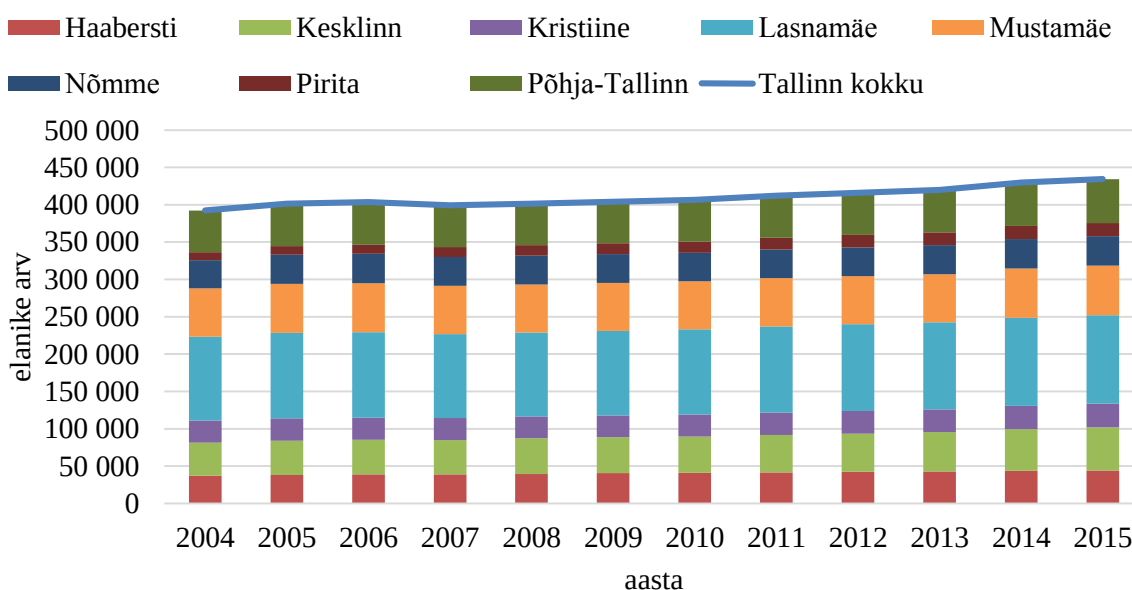

I osa: Tallinna linna CO₂ heitkoguste inventuur

5. Ülevaade Tallinna linnast

Tallinn, mille asustuse varaseimad jäljed viivad ligikaudu 5 000 aasta tagusesse aega ja mis sai linnaõigused 1248. aastal, on Eesti Vabariigi pealinn. See asub Eestimaa põhjaosas, Soome lahe lõunarannikul, Tallinna ja Kopli lahe ääres, piirnedes Harju maakonna valdadega. Tallinna linnal on 46 km merepiiri ja 58 km maismaapiiri. Tallinna linna administratiivpiires oleva maaala pindala on 158,27 km² ja see on jagatud halduslikult 8 linnaosaks: Haabersti, Kesklinn, Kristiine, Lasnamäe, Mustamäe, Nõmme, Pirita ja Põhja-Tallinn. Tallinna piiridesse kuuluvad ka Aegna saar, Ülemiste järv ja Harku järv. Aastal 2013 olid suurima pindalaga järgnevad maakasutusega alad: elamumaa (3 126 ha), sotsiaalmäe (2 346 ha), transpordimaa (1 848 ha), segasihtotstarbega maa (1 261 ha), veekogude maa (1 106 ha), tootmismaa (916 ha) ja ärimaa (756 ha).

Tallinn on Eesti suurima elanikkonnaga linn. Statistikaameti andmetel oli 2013. aastal Tallinna aastakeskmise rahvaarv 408 561 inimest, mis on 31% Eesti elanikkonnast. 2013. a algul ja lõpul oli Tallinna rahvaarv vastavalt 406 059 ja 411 063 elanikku. Kõigis linnaosades on elanikkond aastatel 2007–2013 näidanud kasvutendentsi. Kiiremini on kasvanud rahvaarv Pirital, Kesklinnas ja Haaberstis. Rahvaarvult on Tallinna suurim linnaosa Lasnamäe ja väikseim Pirita. Lasnamäel elab 27,5%, Pirital 4,1% Tallinna elanikest. Tallinna elanikkond on paljurahvuseline – elanikest 52% on eestlased, 38% venelased, lisaks ukrainlased, valgevenelased, soomlased, juudid, tatarlased ja teised rahvused. Linnaosadest on eestlaste osatähtsus suurim Nõmmel, Pirital, Kristiines ja Kesklinnas. Tallinna asustustihedus 2013. aastal oli 2 635 elanikku ühe ruutkilomeetri kohta. Rahvastikuregistri andmete põhjal on Tallinna elanike arv 2013. a olnud mõnevõrra suurem – 419 830 elanikku 1.01.2013 ning 429 899 elanikku 1.01.2014 (Joonis 5.1). Edaspidistes arvutustes on lähtutud Statistikaameti esitatud aastakeskmisest rahvastiku arvust (408 561 elanikku).

Joonis 5.1. Tallinna elanike arv linnaosade kaupa Siseministeeriumi rahvastikuregistri andmetel aastatel 2004–2015. Allikas: Tallinn arvudes 2015.

Tallinna iseloomustab teiste Eesti piirkondadega võrreldes kõrgem ettevõtluse kontsentratsioon. Eesti Statistikaameti andmetel oli 2013. a linna sisemajanduse koguprodukt jooksevhindades 9 329 miljonit €, moodustades 49,8% kogu Eesti SKP-st. Suurim osakaal on kaubandusel ja tööstusel. SKP linnaelaniku kohta oli 2013. aastal 22 834 €, ületades Eesti keskmist 60,6% võrra. Tallinna tööstustoodangu maht jooksevhindades (3 338 miljonit €) moodustas 29,9% kogu Eesti tööstustoodangu mahust (11 156 miljonit €) 2013. aastal.

Juba pikemaajaseks suundumuseks on Tallinnale olnud iseloomulik elanike ränne linnaäärsetesse ja -lähedastesse piirkondadesse. Samas on töökohad endiselt koondunud kesklinna ja linna piirides asuvatesse tööstuspiirkondadesse. Kirjeldatud olukord on loonud eeldused suurte kesklinna läbivate liiklusvoogude tekkeks, mis koormavad kesklinna sõidukitega üle ning tekitavad suurt liikluskoormust linna tagamaad ja eri linnaosi ühendavatel magistraalteedel. Sellele omakorda lisanduv autode arvu suurenemine suurendab märkimisväärselt Tallinna liiklusintensiivsust ja tänavate liikluskoormust.

Tallinna keskkonnaseisund on pidevalt olnud linna majanduslikust arengust tulenevate muutuste mõjusfääris. Kuid alati ei ole muutuste mõju olnud negatiivne. Linna saastekoormus on vähenenud seoses mõne keskkonnale kahjulike tootmisharu likvideerimisega või tootmismahtude vähenemisega, tööstusettevõtete ümberprofileerimisega ja heitmevabamate tehnoloogiate ja kütuste kasutusele võtmisega. Samuti on tootmisettevõtteid Tallinnast välja viidud. Paiksetest saasteallikatest välisõhku eraldunud saasteainete (vääveldioksiid, lämmastikoksiid, süsinikoksiid, peened tahked osakesed) heitkogus on perioodil 2007–2011 oluliselt vähenenud, eriti peenete tahkete osakeste osas. Autode arvu kasvu tõttu on siiski suurenenud autotranspordi poolt tekitatav õhusaaste ja halvenenud linnaõhu kvaliteet.

6. Energiasektor

Vastavalt IPCC juhendmaterjalidele kasvuhoonegaaside inventuuri tegemise kohta kuuluvad energiasektori alla järgmised alamsektorid: energia tootmine ja muundamine (energia tootmise avalik sektor), tööstus (kütuste põletamine tööstuses), transport (mootorikütuste tarbimine transpordis) ja muud allsektorid (kodumajapidamine, äri- ja avaliku teeninduse sektor), sisaldades ka fossiilsete kütuste jaotamist, hoiustamist ja muud käitlemist (tavaliselt kadusid). Valdavalt on fossiilsete kütuste (õlid, maagaas) käitlemise kaod seotud metaani heitmetega. Kütuste käitlemisega seotud süsihappegaasi heitmed on loetud käesoleva inventuuri tegemisel nullilähedasteks ja ei ole arvesse võetud. Seega on antud juhul CO₂ heitmed energeetika sektoris seotud ainult fossiilsete kütuste põletamisega. Fossiilsete kütuste põletamisega seotud heitmed hõlmavad igasuguste kütuste põletamist, sisaldades punktasaasteallikaid (katlamajade korstnad), liikuvaid saasteallikaid (transport) ja muud kütuste põletamist. Energiasektoris fossiilsete kütuste põletamisega seotud heitmed jagatakse kasvuhoonegaaside inventuuride tegemisel nelja kategooriasse:

- energia tootmine (soojuse ja elektri tootmise avalik sektor);
- tööstus ja ehitus (energia tootmine oma vajaduseks);
- transport;
- muud (kodumajapidamine, äri- ja avaliku teeninduse sektor).

Tallinna linnastu CO₂ inventuuris lisandub põllumajanduse ja kalanduse sektor. CO₂ heitkoguste kirjeldamisel on lähtutud samast struktuurist.

6.1. Energiasektoris kasutatavad kütused

Kütuste tarbimine Tallinna energiasektoris aastatel 2007–2013 on naturaallühikutes esitatud tabelis 6.1. Statistikaameti andmed ei kajasta tegelikku piirkondlikku tarbimist, kuna ettevõtte piirkondlik kuuluvus määratakse ettevõtte juriidilise aadressi järgi. Seega sisaldab piirkondlik tarbimine ka kütuste tarbimist väljaspool piirkonda. Sel põhjusel on Statistikaametist saadud Tallinna kütuste tarbimise andmeid korregeeritud Keskkonnaministeeriumi haldusalasse kuuluvast Keskkonnaagentuurist ja kohalikest ettevõtetest saadud andmete alusel ning kasutatud ka eksperthinnanguid. Samuti on kasutatud Statistikaameti koostatud Eesti energia-bilansi andmeid, mida on kohandatud lähtuvalt sektorist kas Tallinna rahvaarvuga, SKP-ga või tööstustoodangu mahuga.

Keskkonnaagentuuri andmed pärinevad iga-aastastest aruannetest, mida saasteallikate valdajad esitavad läbi veebipõhise õhu saasteallikate infosüsteemi OSIS. Välisõhu saastamisega seotud tegevuste kohta esitavad aruande ettevõtted, kellel on välisõhu saasteluba, välisõhu erisaasteluba, kompleksluba või jäätmete põletamist käsitlev jäätmeluba. Seega on energia tootmise ja tööstussektoris kasutatud peamiselt Keskkonnaagentuuri andmeid paiksetes saasteallikates kasutatud kütuste koguste kohta.

Transpordisektoris on kasutatud peamiselt linna transpordiettevõtetest saadud informatsiooni kütuste ja energia tarbimise kohta, aga ka Keskkonnaagentuuri andmeid autobensiini tankimiskäibe kohta ning Statistikaameti andmeid diislikütuse kohta. Andmete kontrollimiseks ja ühtlustamiseks on kasutatud bensiini ja diislikütuse omavahelise tarbimise osakaalusid Eestis.

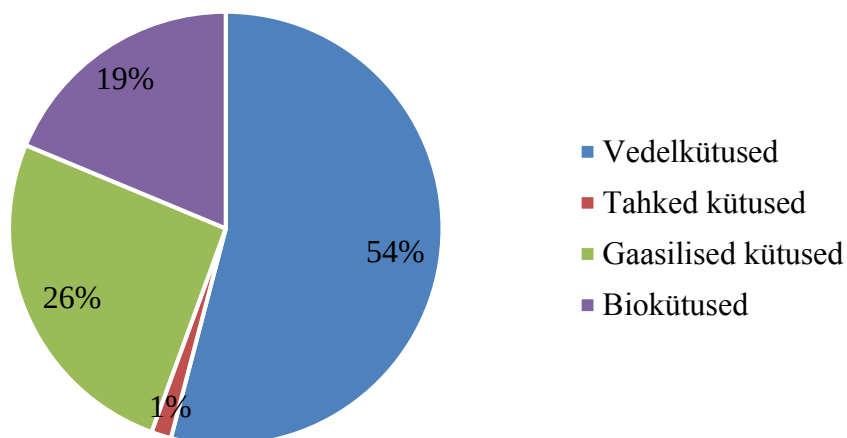

Äri- ja avaliku teeninduse ning kodumajapidamiste sektoris on kasutatud linna asutuste andmeid kütuste tarbimise kohta, Keskkonnaagentuuri andmeid kütuste tarbimise kohta paiksetes saasteallikates, Tallinna tanklate bensiini tankimiskäivet ning Statistikaameti energiabilansi andmeid, mida on korrigeeritud kas SKP-ga (äri- ja avaliku teeninduse sektor) või rahvaarvuga (kodumajapidamised).

Tabel 6.1. Kütuste ja energia tarbimine naturaälühikutes Tallinnas 2007., 2011. ja 2013. a.
Allikas: Statistikaamet, Keskkonnaagentuur, Tallinna ettevõtted.

Kütus või energia	ühik	2007		2011		2013	
		Statisti kaamet	korrigereeritud	Statisti kaamet	korrigereeritud	Statisti kaamet	korrigereeritud
Kivisüsi	tuhat t	12	8	4	4	4	3
Turvas	tuhat t	44	0	36	25	41	25
Turbabrikett	tuhat t	4	4	4	4	4	3
Küttepuit	tuhat tm	142	142	553	140	516	147
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	489	157	885	382	1 110	526
Maagaas	tuhat m ³	331	258	357	184	272	180
Biogaas	tuhat m ³	-	3	-	5	-	3
Põlevkiviõli	tuhat t	20	3	5	2	2	1
Kerge kütteõli	tuhat t	59	33	22	22	16	2
Diislikütus	tuhat t	178	174	171	167	204	204
Autobensiin	tuhat t	130	126	104	100	87	89

Tallinna energiasektori 2013. aasta kütuste tarbimine energiaühikutes on olnud 6 518 GWh. Võrreldes 2011. aastaga on toimunud väike kasv – 3,2%. Peamiselt on see tingitud puit- ja diislikütuse suuremast tarbimisest. Kütuste tarbimise struktuur 2013. aastal kütuseliikide ja alamsektorite kaupa on näidatud joonistel 6.1 ja 6.2. Vajalike andmete vähese kättesaadavuse tõttu on kütuse tarbimise jagamisel sektoritesse kasutatud hinnanguid kaudsete näitajate alusel (SKP, tööstustoodangu maht, elanike arvu osatähtsused kogu Eesti vastavatest näitajatest jne).

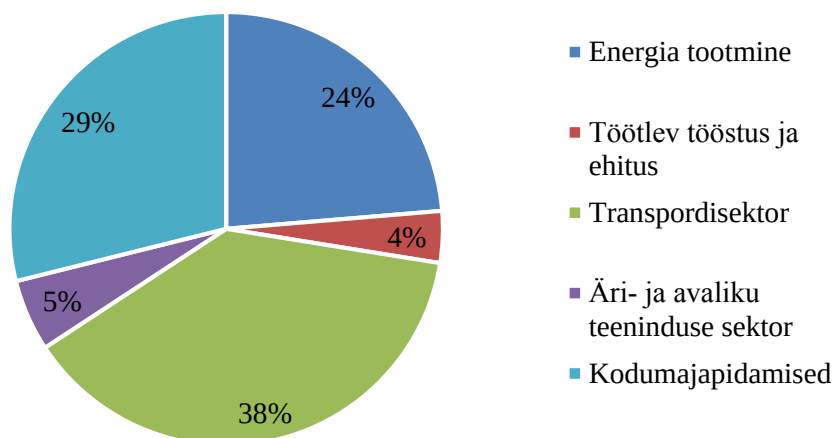
Joonis 6.1. Tallinna energiasektori kütuste tarbimine kütuseliikide lõikes 2013. aastal.

Suurima osakaaluga on vedelkütuste tarbimine (3 525 GWh), mis on tingitud transpordikütuste (diislikütus, autobensiin) suurest tarbimisest. Vedelkütustele järgnevad gaasilised kütused

(1 676 GWh) ja biokütused (puitkütused ja biogaas, 1 220 GWh). Vedelkütuseid kasutatakse peamiselt transpordikütusena linnaliikluses, gaasilised kütused leiavad kasutust katlakütusena. Ka biokütuste peamine kasutus on kateldes. Oluline on biokütuste osatähtsuse kasv 15%-lt 19%-le võrreldes 2011. aastaga. Biokütustest enamiku moodustavad puiduhake ja –jäätmel, mida kasutatakse peamiselt kohalikes katlamajades.

Kütuste tarbimisel sektorite kaupa on kõige suurem osa transpordisektoril (2 492 GWh), millele järgnevad kodumajapidamised (1 883 GWh) ja energia tootmine (1 543 GWh). Kodumajapidamiste vedelkütuste tarbimine sisaldab suures osas mootorikütuste (bensiin, diisel) tarbimist väljaspool kodumajapidamisi (linnaliikluses) ning seetõttu võib lugeda transpordisektori osatähtsust kütuste tarbimisel veelgi suuremaks. Võrreldes 2011. aastaga on toimunud mõningad muutused – suurenenud on kõigi eelnevalt nimetatud kolme peamise sektori kütuste tarbimine ning vähenenud tööstus- ja teenindussektori kütuste tarbimine. See võib olla tingitud veidi erinevast lähenemisest kütuste tarbimise jaotamisel erinevatesse sektoritesse.

Joonis 6.2. Tallinna energiasektori kütuste tarbimine alamsektorite lõikes 2013. aastal.

Peale katla- ja mootorikütuste tarbitakse Tallinnas ka mujal toodetud, kuid kohapeal jaotatavat energiat, s.o elektrit ja soojust. Regionaalse CO₂ inventuuri läbi viimisel võetakse nimetatud elektri ja soojust tootmisel tekkivad CO₂ heitkogused arvesse nn kaudsete heitkogustena.

Kogumiku „Tallinn arvudes 2014“ andmetel, mis tugineb Elektrilevi OÜ andmetele, oli 2013. aastal elektri tarbimine Tallinnas 1 932 GWh, millest kodutarbijate osa oli 436 GWh (23%) ja äritarbijate, sh tööstuse osa 1 496 GWh (77%). Linna asutuste tarbimine oli 76 GWh ning see moodustas 4% Tallinna elektri kogutarbimisest. Klientide arv oli 2013. aastal 164 485 ja sellest enamiku (94%) moodustasid kodutarbijatest kliendid. Tallinna elektrienergia tarbimine moodustas 2013. aastal 26% kogu Eesti elektrienergia tarbimisest.

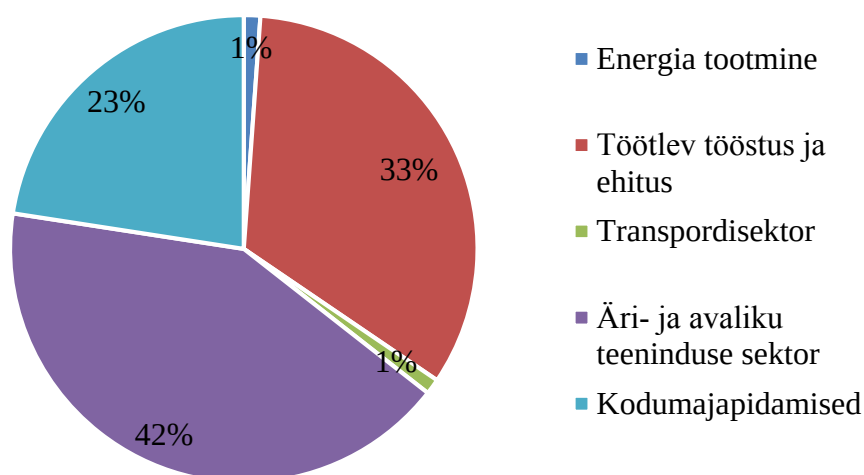
Kogumiku „Tallinn arvudes 2014“ andmetel tarbiti 2013. aastal Tallinnas soojust 1 512 GWh. See põhineb Tallinna Küte AS müüginumbritel ning moodustab suurema osa Tallinna kaugküttevõrku edastatavast soojust. Lisaks sellele on toodetud soojust väiksemates katlamajades. Iru Elektri jaamast on 2013. a Tallinna tarnitud 496 GWh soojusenergiat (see sisaldub Tallinna Küte AS müüginumbrites). Tallinna Elektri jaam OÜ müüs 2013. a Tallinna Küttele 479 GWh soojusenergiat. Tallinna Küte AS poolt tarbijatele müüdud soojusenergiast 73% läks

elanikkonna soojusega varustamiseks ning 27% äriettevõtetele. Detailsemalt on energia tootmist ja lõpptarbimise jaotumist erinevate sektorite vahel käsitletud peatükis 6.3.

Lähtudes Keskkonnaagentuuri esitatud andmetest kütuste tarbimise kohta Tallinnas ning Tallinna energiatootmise ettevõtete esitatud andmetest soojuse müügiimahtude kohta, siis oli 2013. a Tallinna soojusenergia kogutarbimine 1 902 GWh. Kogutarbimisest suurima osakaaluga (58%, 1 104 GWh) olid kodumajapidamised, tööstussektori osa oli 13% (250 GWh) soojuse kogutarbimisest ning äri- ja avaliku teeninduse sektor 29% (548 GWh). Seejuures linna asutuste kaugkütte soojuse tarbimine oli 488 GWh ning see moodustab ca 26% soojuse kogutarbimisest. Lisaks sellele kasutati linna asutustes 766 tuhat m³ maagaasi ning vähemal määral ka puitkütuseid ja elektrikutet.

Elektri ja soojuse tarbimine alamsektorite kaupa on tuletatud kaudsete andmete alusel, kasutades lisaks Statistikaameti ja Keskkonnaagentuuri andmetele ka ettevõtete, SKP, tööstustoodangu mahu ja rahvastiku andmeid, analoogiliselt 2007. ja 2011. aasta inventuuriga. Elektri tarbimise struktuur 2013. aasta kohta ja alamsektorite kaupa on näidatud joonisel 6.3. Elektrit tarbitakse kõige rohkem äri- ning avaliku teeninduse sektoris (809 GWh), sh linna asutustes (76 GWh). Märkimisväärne on ka elektri tarbimine tööstussektoris (645 GWh) ja kodumajapidamistes (436 GWh).

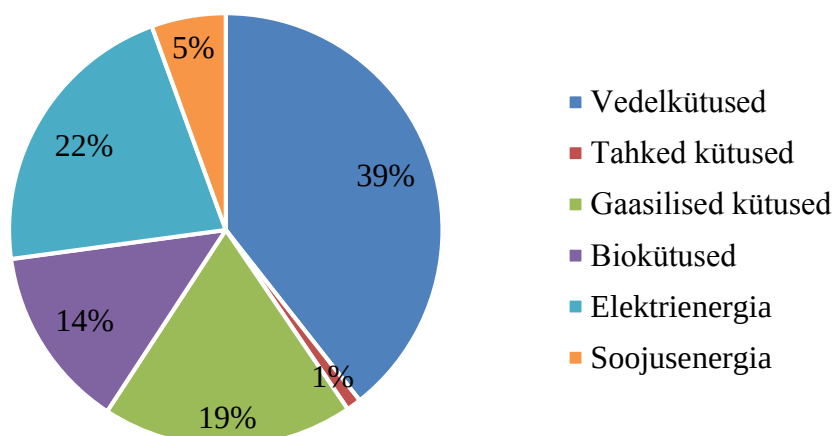
Joonis 6.3. Tallinna elektri tarbimine alamsektorite lõikes 2013. aastal.

Kütuste, elektri ja soojuse tarbimise struktuur 2013. aasta kohta ja alamsektorite kaupa on esitatud tabelis 6.2 ning joonistel 6.4 ja 6.5. Iru Elektri jaamast ostetud soojus on käesolevas töös kajastatud energiatootmise alamsektori all. Tallinna 2013. a kütuste ja energia tarbimine energiaühikutes on olnud 8 946 GWh. Suurima osakaaluga on vedelkütuste (3 525 GWh) tarbimine, mida kasutatakse peamiselt transpordisektoris mootorikütusena. Vedelkütustele järgnevad elektrienergia tarbimine (1 932 GWh) ning gaasilised kütused (1 676 GWh), mida kasutatakse peamiselt katlakütusena. Vähenenud on tahkete kütuste tarbimine (97 GWh).

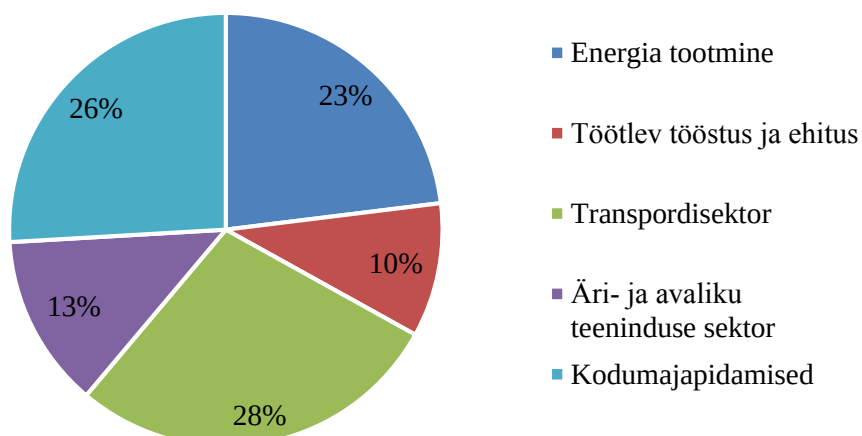
Tabel 6.2. Kütuste ja energia tarbimine energiaühikutes Tallinnas sektorite lõikes aastatel 2007, 2011 ja 2013. Tabelis ei ole kajastatud soojusenergiat, mis on toodetud Tallinna energia tootmise ettevõtetes ning müüdud erinevatele lõpptarbimise sektoritele. Energia tootmiseks kasutatud kütused sisalduvad energia tootmise sektori kütuste tarbimises.

Sektor	2007		2011		2013	
	Kütused, GWh	Energia, GWh	Kütused, GWh	Energia, GWh	Kütused, GWh	Energia, GWh
Energia tootmine	1 658	1 010	1 580	462	1 543	518
Töötlev tööstus ja ehitus	558	753	413	638	251	645
Transpordisektor	3 606	25	2 300	22	2 492	21
Äri- ja avaliku teeninduse sektor	na	726	395	820	349	809
Kodumajapidamised	na	466	1 630	472	1 883	436

Joonis 6.4. Tallinna energiasektori kütuste ja energia tarbimine kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

Alamsektoritest tarbitakse kõige rohkem kütuseid ja energiat transpordisektoris (2 512 GWh). Järgnevad kodumajapidamised (2 319 GWh) ja energia tootmise sektor (2 062 GWh). Viimases kasutatakse peamiselt kütuseid elektri- ja soojusenergia tootmiseks, kuid see sisaldab ka Iru Elektrijaamast Tallinna tarnitud soojusenergiat mahus 496 GWh. Võrreldes 2011. a inventuuriga on proportsioonid püsinud üsna samal tasemel – vähenenud on äri- ja avaliku teeninduse sektori kütuste ja energia tarbimine (1 158 GWh).

Joonis 6.5. Tallinna energiasectori kütuste ja energia tarbimine alamsektorite lõikes 2013. a.

6.2. CO₂ heitkogused energiasectorist

Andmed CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 6.3. CO₂ heitkogus 2013. aastal on olnud ainult kütuste põletamisel 1 283 782 tCO₂. CO₂ heitkogus elaniku kohta on 3,1 tonni. Lisades CO₂ heitkogused, mis on seotud Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuste tootmisega, saame CO₂ heitkoguseks 3 489 414 tCO₂. Sellisel juhul on CO₂ heitkogus elaniku kohta 8,5 tonni. Tabelis 6.3 on esitatud ka CO₂ heitkogused Tallinna SKP kohta.

Tabel 6.3. Tallinna energiasectori kütuste ja energia tarbimine ja CO₂ heitkogused 2013. a.

Kütused	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Vedelkütused	3 525	911 798
Tahked kütused	97	35 668
Gaasilised kütused	1 676	336 316
Biokütused	1 220	-
Kokku	6 518	1 283 782
Energia		
Elekter	1 932	2 086 560
Soojus	496	119 072
Kokku	2 428	2 205 632
Kokku kütused ja energia	8 946	3 489 414
Erinäitajad		
Elanike arv	408 561	
Heitkogus elaniku kohta, tCO₂		
Kütused		3,1
Energia ja kütused		8,5
SKP jooksevhindades, mln €	9 329	
Heitkogus SKP kohta tCO₂/mln €		
Kütused		138
Energia ja kütused		374

Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuse tootmisega seotud CO₂ heitkoguste määramiseks on arvatud CO₂ erihteid tarbitud elektri ja ostetud soojuse energiaühiku kohta. CO₂ erihte arutamiseks on kasutatud Statistikaameti andmeid Eesti elektri bilansi ja elektri tootmiseks kasutatud kütuste kohta 2013. aastal. Elektri tootmiseks kasutatud kütuste ja energiaallikate struktuur on esitatud tabelis 6.4.

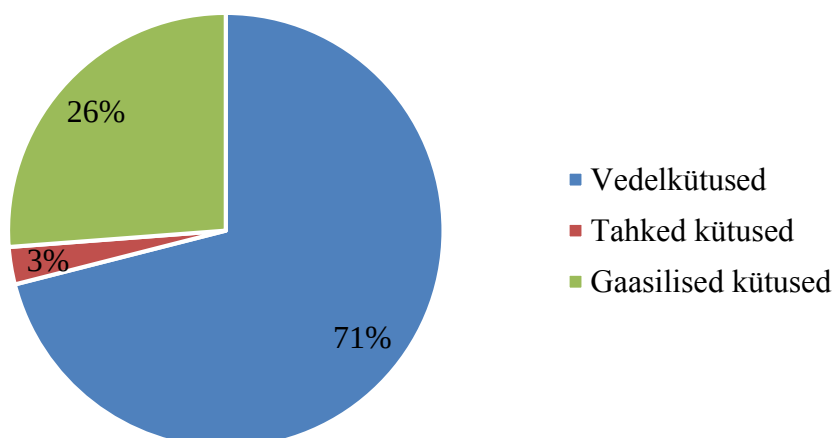
Tabel 6.4. Elektrienergia tootmiseks kasutatud kütused 2013. a. Allikas: Statistikaamet.

Kütus	Ühik	Kõik elektrijaamad	Avalikkusele tootvad elektrijaamad
Kivisüsi	tuhat t	6	6
Põlevkivi	tuhat t	14 979	14 975
Turvas	tuhat t	41	41
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	403	1 009
Raske kütteõli	tuhat t	0	0
Põlevkiviõli	tuhat t	15	15
Diislikütus	tuhat t	0	0
Maagaas	mln m ³	13	10
Biogaas	mln m ³	6	6
Jäätmekütus	tuhat t	86	86
Muud taastuvad allikad	TJ	135	6
Põlevkivigaas	TJ	3 300	3 186

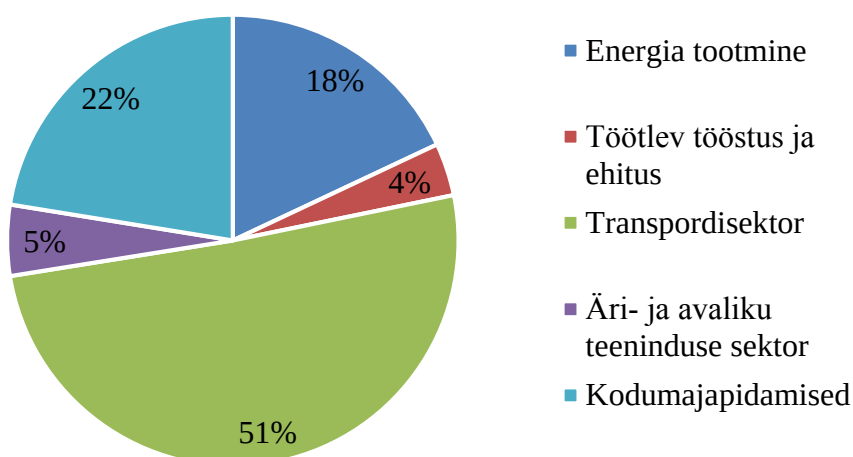
Kasutades Tier1 metoodikat, on 2013. a Eesti elektritootmise erihte 0,95 tCO₂/MWh (vt Lisa 1). Võttes arvesse ka elektrijaamade elektri omatarbimise ja kaod elektrivõrgus on elektri CO₂ erihte 1,16 tCO₂/MWh. Elektri tootmise erihte on püsinud samal tasemel. Aastal 2013 lisandus esimest korda jäätmekütus elektri tootmise kütuste hulka (86 tuhat t).

Iru Elektriyaamast ostetud soojuse tootmisega seotud CO₂ heitkogus 2013. aasta kohta on arvatud samuti Tier1 metoodika alusel (vt Lisa 1), kasutades Iru Elektriyaama ning nii Keskkonnaagentuuri kui Statistikaameti andmeid kütuste tarbimise (maagaasi 42,84 mln m³ ja segaolmejäätmeid 184 201 t) ning elektri ja soojuse toodangu kohta. Soojuse tootmiseks kasutatud segaolmejäätmete kütuse kogus on arvatud soojuse toodangu ja kütuse erikulu järgi. Tallinna kaugküttevõrku ostetud soojuse CO₂ erihte on 0,24 tCO₂/GWh. Erihte arvutus on Lisan 1.

CO₂ heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta nii kütuseliikide kui ka alamsektorite kaupa on esitatud joonistel 6.6 ja 6.7. Suurim CO₂ heitkogus on vedelkütuste tarbimisel (911 798 tCO₂) ning sellele järgneb gaasiliste kütuste tarbimine (336 316 tCO₂). Ainult kütuste tarbimise osas on suurima osatähtsusega transpordisektor (650 843 tCO₂) ning sellele järgnevad kodumajapidamised (288 186 tCO₂) ja energia tootmise sektor (231 145 tCO₂). Võrreldes 2011. aasta inventuuriga on proportsioonid jäänud samaks, suurenenud on transpordisektori osatähtsus.

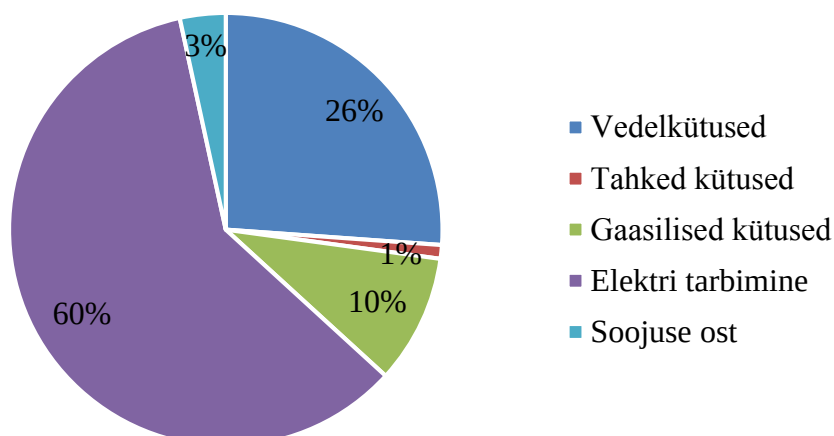
Joonis 6.6. Tallinna energiasectori CO₂ heitkogused kütuseliikide lõikes 2013. aastal.

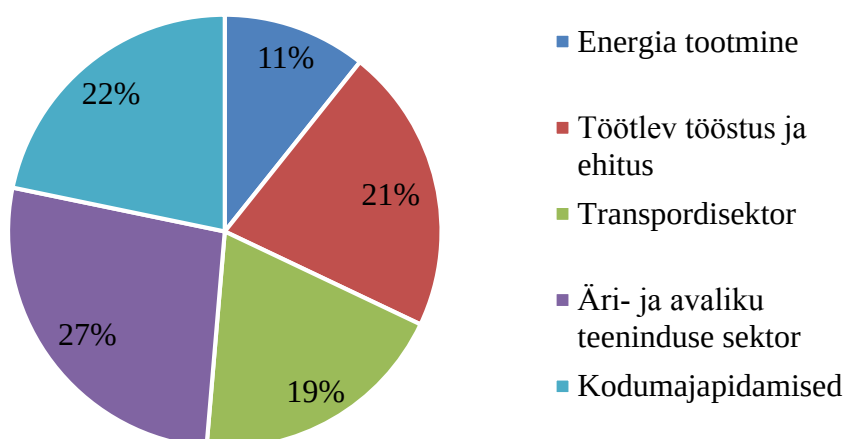
Joonis 6.7. Tallinna energiasectori kütuste põletamisest tulenevad CO₂ heitkogused alamsektorite lõikes 2013. aastal.

Heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide ja ka alamsektorite kaupa on näidatud joonistel 6.8 ja 6.9. Suurim CO₂ heitkogus on elektri tarbimisel (2 086 560 tCO₂) ning sellele järgneb vedelkütuste tarbimine (911 798 tCO₂). Kütuste ja energia tarbimise osas on suurima osatähtsusega äri- ja avaliku teeninduse sektor (938 615 tCO₂), millele järgnevad üsna võrdse osakaaluga kodumajapidamised (759 066 tCO₂), tööstus- (744 517 tCO₂) ja transpordisektor (673 240 tCO₂). Linna ühistranspordi ja linna asutuste (elektri tarbimine) CO₂ heitkogused on vastavalt 49 604 tCO₂ ja 81 972 tCO₂.

Joonis 6.8. Tallinna energiasectori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. a.

Joonis 6.9. Tallinna energiasectori kütuste põletamise ja energia tarbimisega seotud CO₂ heitkogused alamsektorite kaupa 2013. aastal.

6.3. Energia tootmine

Alljärgnevalt käsitletakse energia tootmise all soojuse ja elektri tootmist avalikkusele, Tallinna puhul valdavalt soojusvarustust ja sellega seonduvaid CO₂ heitmeid. Tallinna suuremates energia tootmise ettevõtetes kasutatud kütuste kogused ning tarbijatele müüdud soojus- ja elektrienergia kogused on esitatud tabelis 6.5.

Tabel 6.5. Suuremad Tallinnas asuvad energia tootmise ettevõtted, ettevõtetes kasutatud kütuste kogused ning tarbijatele müüdud elektri ja soojusenergia kogus 2013. aastal.

Ettevõtte	Kütuse liik	Kütuse kogus	Elektri vabaturule müüdud elekter	Tarbijatele müüdud soojus
Adven Eesti AS	maagaas	14 mln m ³	-	110,2 GWh
	diislikütus	44 t		
Terts AS	maagaas	7 tuh m ³	-	na
	biogaas	1 740 tuh m ³		
Tallinna Küte AS	maagaas	95 mln m ³	-	1 513 GWh*
	diislikütus	209 t		
	kerge kütteõli	22 t		
Eraküte AS	maagaas	1 269 tuh m ³	-	11,1 GWh
Tallinna Elektri jaam OÜ	puiduhake	613 GWh	177,5 GWh	479,1 GWh**
	freesturvas	25 318 t		
	kerge kütteõli	16 t		
Eesti Energia AS	maagaas	353 tuh m ³	-	1,4 GWh
Merirahu Energia OÜ	maagaas	536 tuh m ³	-	3,35 GWh
Sõpruse Soojus OÜ	maagaas	243 tuh m ³	-	0,96 GWh

* tarbijatele müüdud soojus sisaldab ka Iru ja Tallinna Elektri jaamast sisse ostetud soojust

** müüdud Tallinna Küte AS-le ning sisaldub Tallinna Küte AS müüdud soojuse koguses

Kogumiku „Tallinn arvudes 2014“ andmetel tarbiti Tallinnas 2013. aastal 1 932 GWh elektrienergiat. Sellest 33% tarbiti tööstus-, 42% äri- ja avaliku teeninduse ning 23% kodumajapidamiste sektoris. Linna asutustes tarbiti 76 GWh elektrienergiat. Energia tootmise ja transpordisektori elektrienergia tarve oli marginaalne – mõlemal 0,1% elektri kogutarbimisest Tallinnas. Tallinna energiatootmise ettevõtetest tootis ja müüs elektrit vabaturule vaid üks ettevõtte: Tallinna Elektri jaam OÜ.

Tallinna energiatootmise ettevõtetes kasutati 2013. a kokku 1 543 GWh kütuseid elektri- ja soojusenergia tootmiseks. Lisaks osteti sisse 496 GWh soojusenergiat Iru Elektri jaamast. See teeb kokku ca 2 040 GWh toodetud energiat, milles suurem osa kulus soojusenergia tootmiseks. Osa toodetud soojusenergiast müüdi ka väljapoole Tallinna. Samuti on siit puudu väiketootjaid, kellel ei ole kohustust esitada välisõhu saastamisega seotud aruandlust ning kes toodavad peamiselt endale. Võttes ühtlasi arvesse, et kaod Tallinna kaugküttevõrgus olid 2013. aastal ca 16%, siis oli linna soojusenergia kogutarbimine 1 902 GWh. See jaotus lõpptarbimise sektorite vahel järgnevalt: 1 104 GWh kodumajapidamised, 548 GWh äri- ja avaliku teeninduse sektor, sh 488 GWh linna asutused, ning 250 GWh tööstussektor.

Soojus- ja elektrienergia lõpptarbimine sektorite kaupa ning vastavad CO₂ heitkogused on esitatud Lisades 2–1, 2–2 ja 2–3 ning aruande edaspidistes peatükkides neid ei käsitleta, vaid lähtutakse eelnevate CO₂ heitkoguse inventuuride struktuurist. Seetõttu esitatakse CO₂ heitkogused energiatootmise sektori all seonduvalt kütuste kasutamisega soojuse tootmiseks, mitte soojuse lõpptarbimisena erinevate lõpptarbimise sektorite juures.

6.3.1. Ülevaade Tallinna soojusvarustusest

Tallinnas on üle 500 katlamaja. Siia hulka kuuluvad nii Tallinna Kütte AS suurkanalid kui ka ettevõtete väikekatlamajad. Enam kui 100 MW võimsusega on vaid Tallinna Küte AS Mustamäe, Kristiine ja Ülemiste katlamajad ning Tallinna Elektriijaam OÜ Vao koostootmisjaam. Veel kümnekond soojustootjat (Tallinna Kütte AS Spordi tn katlamaja, Adven Eesti AS Mahla tn ja Kopli tn 100 katlamajad, samuti Dekoil OÜ, Tallinna Vesi AS, Tehnikaülikooli katlamajad ning BLRT Grupp AS koostootmisjaam) on suurema võimsusega kui 10 MW. Üle 1 MW võimsusega on sadakond katlamaja. Enamik Tallinna katlamajadest on väikekatlamajad võimsusega kuni 1 MW ja on ette nähtud ühe ettevõtte või elamu soojusvarustuseks. Tallinna suuremad soojuse tootjad on Tallinna Küte AS, Tallinna Elektriijaam OÜ, Adven Eesti AS ja Eraküte AS.

6.3.1.1. Tallinna Küte AS

Tallinna Küte AS (edaspidi Tallinna Küte) on Eesti suurim soojusettevõtte, mis 2002. aastast käitab Tallinna kaugkütte katlamajasid ja haldab Tallinna linna soojusvõrke. Alates 2012. a on ettevõtte omanik OÜ Elekter ja Küte, mis võttis 2013. aastal kasutusele nime OÜ Utilitas. Ettevõtte on 3 suurt katlamaja (Mustamäe, Kristiine ja Ülemiste), 14 väikekatlamaja ning haldab 427-kilomeetrist kaugküttevõrku. 2015. aasta märtsi seisuga on Tallinna Kütte soojusvõrku ühendatud 3 752 köetavat hoonet ja lepingulisi lõpptarbijaid on 2 402.

Tallinna Küte toodab oma katlamajades 35 protsenti müüdavast soojusest. 24 protsenti soojusest ostab Tallinna Kütte samasse energeetikakontserni kuuluvast Tallinna Elektriijaamast. Ülejäänud 41 protsenti soojusest ostab Tallinna Küte teistelt soojuse tootjatelt: AS Eesti Energia kuuluvast Iru Elektriijaamast, Adven Eesti AS-ilt ja teistelt väikestelt soojustootjatelt.

Tallinna Kütte Mustamäe ja Kristiine katlamajad varustavad soojusega Lääne-Tallinna piirkonda – Mustamäe, Õismäe, Lilleküla, Sõle, Karjamaa, Haabersti, Kristiine ja Põhja-Tallinna soojus-tarbijaid. 2010. aastal rajatud ühendustorustiku kaudu saab edastada soojust Läänepiirkonnast ka Kesklinna ja Lasnamäe-Maardu piirkondadesse. Katlamajade põhikütus on maagaas, kuid on võimalus kasutada avariikütusena ka kergekütteõli. Ülemiste katlamaja on reservkatlamaja. Katlamaja varustab soojusega Kesklinna ja Lasnamäe piirkonda Iru või Tallinna Elektriijaama remondi korral.

Tallinna tarbijatele müüs Tallinna Küte 2013. aastal 1 512 638 MWh soojust. Tallinna tarbijatele edastatud soojusest müüdi 71% elanikele ja 18% äriklientidele.

6.3.1.2. Eraküte AS

Eraküte AS (edaspidi Eraküte) on alates 2012 aastast OÜ Utilitasele kuuluv soojusettevõtte, mille kontor on Tallinnas, Punane tn 36, kuid põhiline osa käitatavatest katlamajadest on üle kogu Eesti. Kokku varustab Eraküte soojusega 7 Eesti linna ja asulat. Suuremad katlamajad lisaks Tallinnale asuvad Valgas, Jõgeval, Keilas, Haapsalus. Kuna ettevõtte peakontor asub Tallinnas, siis Statistikaameti arvestuses on Erakütte kõigi katlamajade soojuse toodangud ja

kütuse kulud arvestatud Tallinna alla. Ettevõtte konsolideeritud soojuse müügimaht oli 2013. aastal 227 GWh ja müügikäive 12,6 miljonit eurot.

Erakütte Tallinnas asuvad katlamajad on kas piirkonna või mõne ettevõtte soojusvarustuseks ja töötavad gaasikütusel. Katlamajade võimsus on 0,1–5 MW. Erakütte 2013 aasta Tallinna soojustoodang oli 11,1 GWh.

6.3.1.3. Adven Eesti AS

Adven Eesti AS (edaspidi Adven Eesti) on Soome Adven OY kontserni kuuluv Soome–Eesti energiaettevõtte. Suurem osa katlamajasid asuvad väljaspool Tallinna (Pärnu, Põltsamaa, Vändra jm), kuid nagu ka Erakütte puhul asub Adven Eesti peakontor Tallinnas. Seetõttu on Statistikaameti arvestuses Adven Eesti soojuse toodangud ja kütuse kulud arvestatud Tallinna alla. Käesolevas aruandes on kasutatud Adven Eesti andmeid, millised arvestavad vaid Tallinnas tarbitud kütust ja toodetud soojust. Adven Eestil Tallinna katlamajad varustavad soojusega elamuid ning mitmeid tootmisettevõtteid (näiteks Tallinna Piimatööstuse AS). Suurim katlamaja asub Mahla tänaval ja on ühikvõimsusega 12 MW. Kütusena kasutatakse katlamajades põhiliselt maagaasi.

Viimastel aastatel on Adven Eesti katlamajade arv Tallinnas suurenenud. Nad on võtnud oma käitada ettevõtete katlamajasid ning rajanud uusi ettevõtete ja elamute soojusvarustuseks. See on võimaldanud sulgeda vanu, väheökoonoomseid ning keskkonda saastavaid katlamajasid. Adven Eesti AS 2013. aasta Tallinna soojustoodang oli 110 171 MWh.

6.3.1.4. Tallinna Elektri jaam OÜ

Ettevõttele kuulub biokütusel töötav elektri ja soojuse koostootmisjaam, mis asub Tooma tn 14/ Väomurru 1. Koostootmisjaama installeeritud elektriline võimsus on 25 MW ja soojuslik võimsus 67 MW. Ettevõtte planeeritud elektritoodang on kuni 180 GWh/aastas ja soojustoodang kuni 480 GWh/aastas. 2013. aastal väljastas Tallinna Elektri jaam võrku soojusenergiat 479 089 MWh ning elektrienergiat 177 488 MWh. Toodetud soojusenergia müüakse AS-le Tallinna Küte ning elektrienergia vabaturule. Tallinna Elektri jaam OÜ-le kuuluvat elektri- ja soojusenergia koostootmisjaama käitab Vao Hake OÜ. Tallinna Elektri jaam OÜ ja Vao Hake OÜ kuuluvad Utilitas OÜ kontserni. Kuna Tallinna Elektri jaam kasutab kütusena põhiliselt puitu, siis vähendab see oluliselt Tallinna piirkonnas atmosfääri paistava CO₂ heitkogust.

6.3.1.5. Teised soojuse tootjad

Lisaks neljale põhilisele kaugküttefirmale toodavad Tallinnas soojust mitmed väikefirmad. Samuti on katlamajasid paljudel tootmisettevõtetel ja ka elamutel. Üle 10 MW võimsusega katlamajad on kütuseettevõttel Dekoil OÜ, Tallinna Tehnikaülikoolil, samuti on üle 10 MW summaarse võimsusega Tallinn Vesi AS katlamajad ning BLRT Group AS koostootmisjaamad ja katlamajad. Ülejäänud tootmisettevõtete ja elamute soojusvarustuseks rajatud katlamajad on väikese katlamajade võimsusega mõnekümnest kilovatist kuni mõne megavatini. Osa uusi rida- ja väikeelamuid on varustatud väikekateldega kas kogu maja või vaid ühe elamuboksi kütteks. Põhiliselt kasutavad sellised katlamajad kütuseks maagaasi. Samuti on vanemates elamutes

individuaalkatlamaju, millised töötavad kergel kütteõlil või üksikud ka tahkel kütusel (puit, pelletid, kivisüsi). Selliste katlamajade osatähtsus on väike ja järjest väiksemaks jääb.

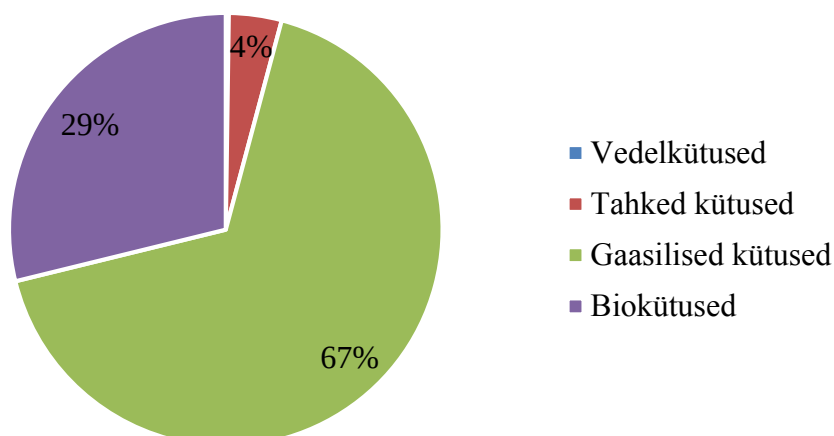
6.3.2. Energiatootmises kasutatavad kütused

Kütuste tarbimine soojuse ja elektri tootmiseks Tallinnas aastatel 2007, 2011 ning 2013 on naturaals- ja energiaühikutes esitatud tabelis 6.6. Energiaühikutesse on teostatud ümberarvutused lähtudes naturaaliühikutest varasemates inventuurides.

Tabel 6.6. Kütuste tarbimine Tallinna energia tootmise sektoris naturaals- ja energiaühikutes aastatel 2007, 2011 ja 2013. Allikad: Tallinna linna ja linnastu CO₂ heitkoguste inventuur 2011, Keskkonnaagentuur, Statistikaamet, suuremad energia tootmise ettevõtted.

Kütus	ühik	Tarbimine		
		2007	2011	2013
Turvas	tuhat t	0	25,1	25,3
	GWh	-	na	60,8
Küttepuit	tuhat tm	0	0	10,5
	GWh	-	-	22,1
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	50,3	273,8	243
	GWh	86,5	na	413
Maagaas	mln m ³	165,67	108,2	111
	GWh	1 546,3	na	1 034
Biogaas	mln m ³	0,12	2,2	1,7
	GWh	0,6	na	9
Põlevkiviõli	tuhat t	0,5	0	0
	GWh	5,4	-	0
Kerge kütteõli	tuhat t	1,61	0,8	0,04
	GWh	19,0	na	0,45
Diislikütus	tuhat t	0	0,1	0,25
	GWh	-	na	3,0

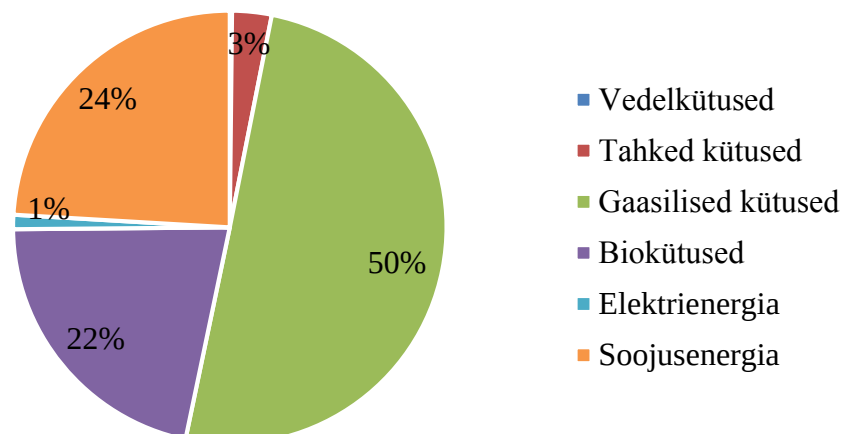
Kütuste tarbimise struktuur 2013. aasta kohta kütuseliikide kaupa on näidatud joonisel 6.10. Kütuste tarbimine energiaühikutes on olnud 1 543 GWh. Suurima osatähtsusega on olnud maa-gaasi tarbimine (1 034 GWh). Biokütuste osatähtsus kütuste kogu tarbimises (kokku 445 GWh) on püsinud enamvähem samal tasemel kui 2011. aasta inventuuri andmetel.

Joonis 6.10. Tallinna energia tootmise ettevõtete kütuste tarbimine kütuseliikide lõikes 2013. aastal.

Peale kütuste kasutatakse soojuse tootmisel ja jaotamisel veel elektrit. Elektri ligikaudseks tarbimiseks soojusenergia tootmisel on hinnatud 22 GWh eelmise inventuuri põhjal. Tallinna soojavarustuseks ostetakse soojust sisse ka Iru Elektriyaamast. Aastal 2013 oli sisse ostetava soojuse kogus 496 GWh Iru elektriyaama ja Tallinna Küte AS andmetele tuginedes.

Energiatootmise sektori kütuste ja energia tarbimise struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide kaupa on näidatud joonisel 6.11. Kütuste ja energia tarbimine energiaühikutes on olnud 2 062 GWh. Suurima osatähtsusega (ca 50%) on olnud maagaasi tarbimine (1 034 GWh). Väljastpoolt ostetava soojuse osatähtsus on olnud 24% (496 GWh).

Joonis 6.11. Tallinna energiatootmise sektori kütuste ja energia tarbimine kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

6.3.3. CO₂ heitkogused energiatootmise sektorist

Andmed CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 6.7. Energiatootmise sektori CO₂ heitkogus 2013. aastal on olnud ainult kütuste põletamisel 231 145 tonni CO₂. Lisades CO₂ heitkogused, mis on seotud Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuse tootmisega, saame

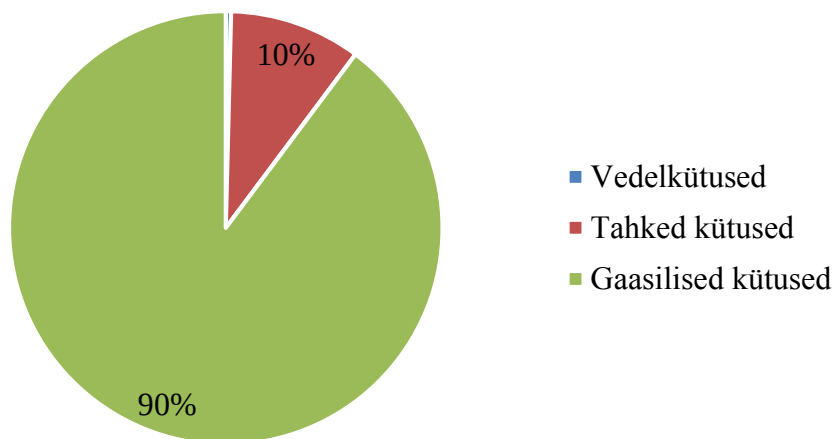

CO₂ heitkoguseks 373 977 tCO₂. Võrreldes eelmise inventuuriga on väljastpoolt sisse ostetud soojuse CO₂ heitkogus kasvanud.

Tabel 6.7. Kütuste ja energia tarbimine ning CO₂ heitkogused Tallinna energiatootmise sektoris 2013. aastal.

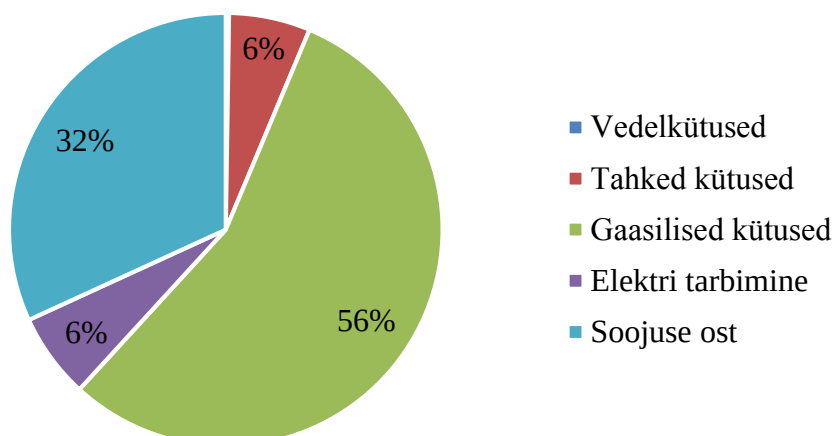
	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Kütused		
Vedelkütused	3	907
Tahked kütused	61	22 708
Gaasilised kütused	1 034	207 529
Biokütused	445	-
Kokku	1 543	231 145
Energia		
Elekter	22	23 760
Soojus	496	119 072
Kokku	518	142 832
Kokku kütused ja energia	2 062	373 977

CO₂ heitkoguste struktuur 2013. a. kohta kütuseliikide kaupa on näidatud joonisel 6.12. Suurim CO₂ heitkogus on maagaasi tarbimisel (207 529 tCO₂) ja ainult 10% CO₂ heitkogusest tuleneb tahkete kütuste (turvas) kasutamisest soojuse ja elektri tootmisel.

Joonis 6.12. Tallinna energia tootmise sektori CO₂ heitkogused kütuseliikide lõikes 2013. a.

Joonis 6.13 näitab CO₂ heitkoguste jaotust kui energiatootmise sektoris on arvesse võetud ka Tallinna energiatootmise sektoris tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuse tootmisega seotud CO₂ heitkogused. Suur CO₂ heitkoguse osatähtsus on jätkuvalt maagaasi tarbimisel (207 529 tCO₂) ning sellele lisandub olulisel määral Iru Elektri jaamast ostetud soojuse CO₂ heitkogus (119 072 tCO₂). Teiste kütuste põletamisest tulenevad CO₂ heitkogused on marginaalsed.

Joonis 6.13. Tallinna energia tootmise sektori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide lõikes 2013. aastal.

6.4. Tööstus

6.4.1. Ülevaade tööstussektorist

Tallinna tööstussektoris tegutsevad valdavalt töötleva tööstuse ettevõtted. Allharudest on esindatud Eesti traditsioonilised tööstusharud: metallitööstus ja masinaehitus, toiduainete tööstus, puidutöötlemine ja mööblitööstus, tekstiili- ja rõivatööstus, plasti- ja kummitöötlemine, elektroonikatööstus, ehitusmaterjalide tööstus, keemiatööstus. Viimastel aastatel on toimunud tööstuse ümberstruktureerimine väljenduses keskkonnale kahjulike tootmiste sulgemises või tootmismahude vähenemises, puhtama tootmise tehnoloogiate (nt heitmevabamate tehnoloogiate ja kütuste kasutusele võtmine) rakendamises, järjepidev sisseseade uuendamine tootlikkuse suurendamise eesmärgil. Samuti on tootmisettevõtteid Tallinnast välja viidud. Sellise arengu tulemusena on kütuste tarbimise osatähtsus Tallinna töötleva tööstuse ettevõtetes suhteliselt väike.

Töötleva tööstuse allharudest on viimastel aastatel kiirema arenguga olnud metallitööstus ja masinaehitus (laevaehitus- ja metallitöötlemise kontsern AS BLRT Grupp), elektroonikatööstus (AS Elcoteq Tallinn), toiduainete tööstus, kummi ja plastitööstus. Tagasihoidlikuma arenguga on olnud kergetööstuse ettevõtted. Tallinna tööstustoodangu maht jooksevhindades on 2013. a olnud 3 338,2 mln €, mis moodustab 29,9% kogu Eesti tööstustoodangu mahust. Tallinnas on arenguruumi keskkonnasõbralikule tootmisele, seda nii traditsioonilistes kui uutes tööstusharudes. Linna üldplaneeringu kohaselt nähakse tööstusrajoonidena võimalust arendada linna uuemaid – Kadaka, Mustamäe, Sõjamäe, Harku ja Lasnamäe piirkondi.

Alljärgnevalt on tööstussektori kütuste tarbimisi ja CO₂ heitmeid kirjeldatud järgmiste allharude lõikes: metallitööstus ja masinaehitus, toiduainete tööstus, puidutöötlemine ja mööblitööstus, tekstiili- ja rõivatööstus, plasti- ja kummitöötlemine, elektroonikatööstus, ehitusmaterjalide tööstus ja ehitus ning muu tööstus.

6.4.2. Tööstuses kasutatavad kütused

Kütuste tarbimine tööstus- ja ehitussektoris soojuse tootmiseks Tallinnas 2013. aastal on naturaaluühikutes esitatud tabelis 6.8.

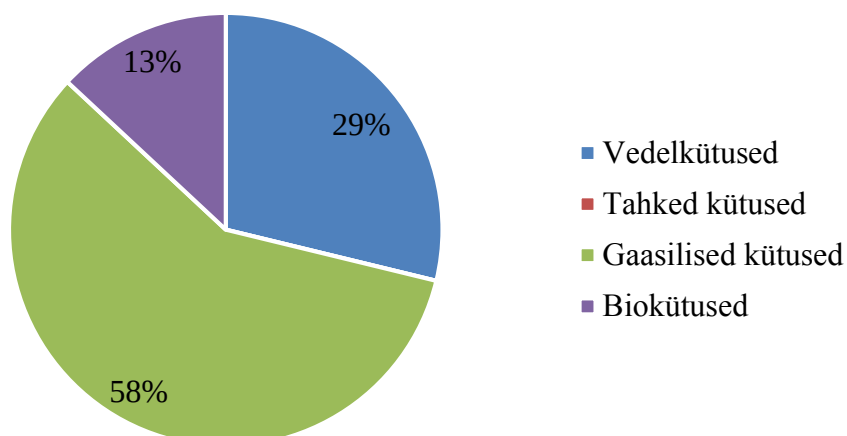
Tabel 6.8. Kütuste tarbimine Tallinna tööstus- ja ehitussektoris naturaaluühikutes 2013. aastal.
Allikas: Statistikaamet; Keskkonnaagentuur.

Kütus	ühik	Tarbimine	
		Keskkonnaagentuuri andmed	2013. a inventuuris kasutatud andmed
Küttepuit	tuhat tm	0	0,6
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	33,1	18,6
Maagaas	tuhat m ³	15,7	15,7
Kerge kütteõli	tuhat t	0,53	0,5
Diislikütus	tuhat t	0,12	5,6

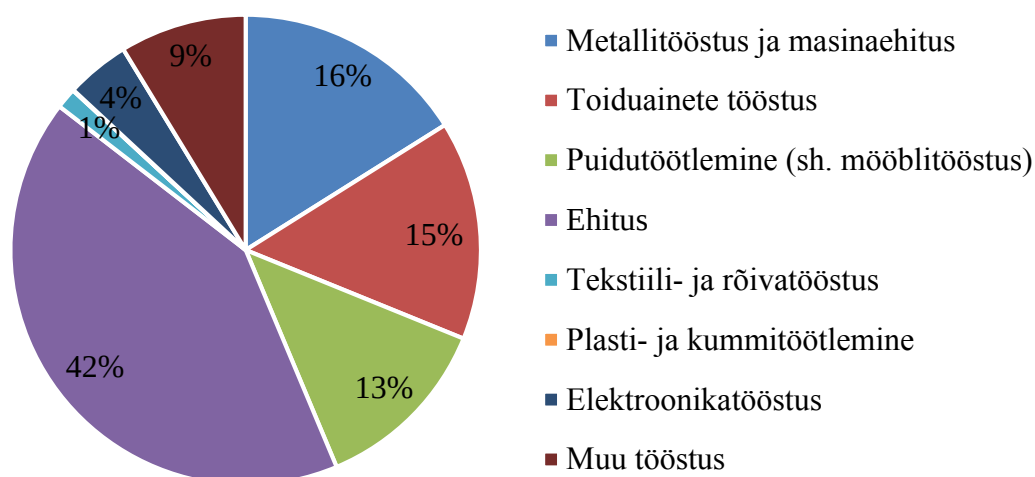
Tabel 6.9. Kütuste tarbimine naturaali- ja energiaühikutes Tallinna tööstus- ja ehitussektoris aastatel 2007, 2011 ja 2013.

Kütus	ühik	Tarbimine		
		2007	2011	2013
Küttepuit	tuhat tm	2	1,6	0,6
	GWh	4,2	na	1
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	6	8	18,6
	GWh	10,8	na	32
Maagaas	mln m ³	33,8	26,2	15,7
	GWh	315,7	na	146
Kerge kütteõli	tuhat t	5,4	4,6	0,5
	GWh	64,1	na	6
Diislikütus	tuhat t	12,9	6,9	5,6
	GWh	151,0	na	66

Kütuste tarbimise struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide ning ka tööstusharude kaupa on näidatud joonistel 6.14, 6.15 ja 6.16. Tallinna tööstusettevõtete 2013. aasta kütuste tarbimine energiaühikutes on olnud 251 GWh ja kokku koos elektriga 896 GWh. Kütuste tarbimisest on suurima osakaaluga maagaasi tarbimine (146 GWh) ning sellele järgnevad vedelkütused (72 GWh) ja biokütused (33 GWh). Alamsektoritest on kütuste tarbimisel kõige suurema osakaaluga ehitus (105 GWh) ning sellele järgnevad metallitööstus ja masinaehitus (40 GWh), toiduainete tööstus (38 GWh) ja puidutööstus (31 GWh).

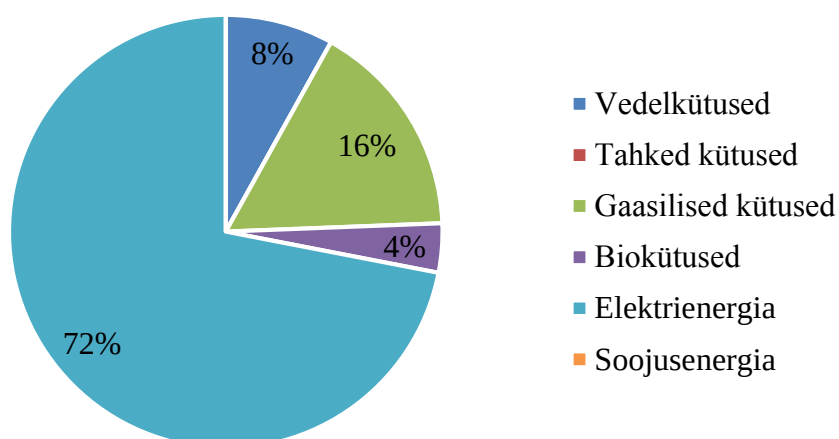

Joonis 6.14. Tallinna tööstus- ja ehitussektori kütuste tarbimine kütuseliikide lõikes 2013. a.

Joonis 6.15. Tallinna tööstus- ja ehitussektori kütuste tarbimine alamsektorite lõikes 2013. a.

Võttes arvesse ka väljastpoolt Tallinna sisse ostetud energia, siis tuleneb suurim osa Tallinna tööstus- ja ehitussektoris tarbitud kütustest ja energiast elektri tarbimisest (645 GWh), seda täiendab peamiselt maagaasi tarbimine (146 GWh).

Joonis 6.16. Tallinna tööstus- ja ehitussektori kütuste- ja energia tarbimine kütuse- ja energia- liikide kaupa 2013. aastal.

6.4.3. CO₂ heitkogused tööstussektorist

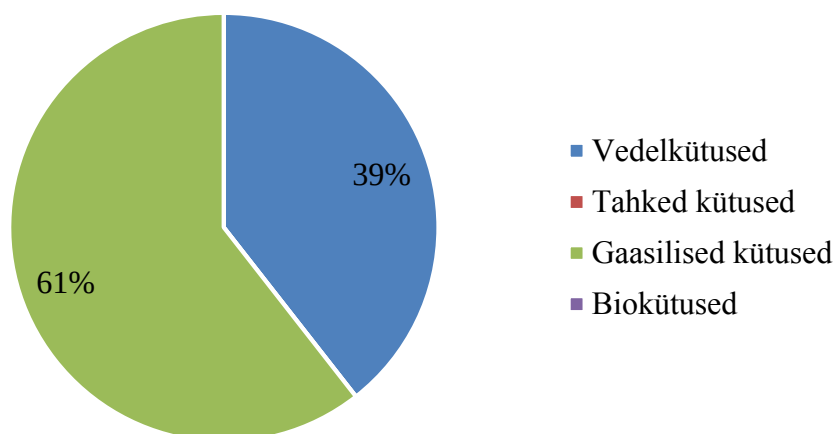
Andmed CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 6.10. CO₂ heitkogus 2013. aastal on olnud ainult kütuste põletamisel 48 403 tCO₂, mis on oluliselt väiksem kui 2011. aasta inventuuris. Lisades CO₂ heitkoguse, mis on seotud Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri tootmisega, saame CO₂ heitkoguseks 744 517 tCO₂. CO₂ heitkogus tööstustoodangu mahu kohta on olnud ainult kütuste põletamisel 14,5 t/mln € ja kokku koos elektri tarbimisega 223 t/mln €. Erinevused võrreldes eelmise, 2011. aasta inventuuri tulemusega, võivad olla tingitud erinevast lähenemisest elektri tarbimise jaotamisel erinevatesse sektoritesse ja ala- sektoritesse.

Tabel 6.10. Tallinna tööstus- ja ehitussektori kütuste ja elektri tarbimine ning CO₂ heitkogused 2013. aastal.

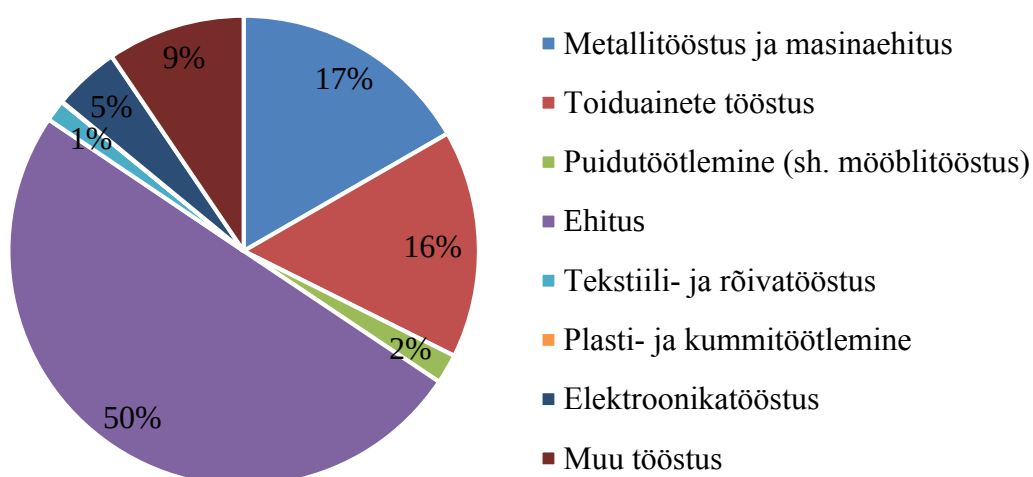
010. aastat:

Kütused	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Vedelkütused	72	19 091
Tahked kütused	0	0
Gaasilised kütused	146	29 312
Biokütused	33	-
Kokku	251	48 403
Energia		
Elekter	645	696 114
Kokku kütused ja energia	645	744 517
Erinäitajad		
Tööstustoodangu maht jooksevhindades, mln €	3 338	
Heitkogus tööstustoodangu mahu kohta, t/mln €		
Kütused		14,5
Energia ja kütused		223,0

CO₂ heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta nii kütuse- ja energialiikide kui ka alamsektorite kaupa on näidatud joonistel 6.17, 6.18 ja 6.19. Ainult kütuste põletamisel on suurim osatähtsus CO₂ heitkoguste juures gaasilistel kütustel (29 459 tCO₂), ligi kolmandiku võrra vähem vedel- kütuste põletamisel (19 284 tCO₂).

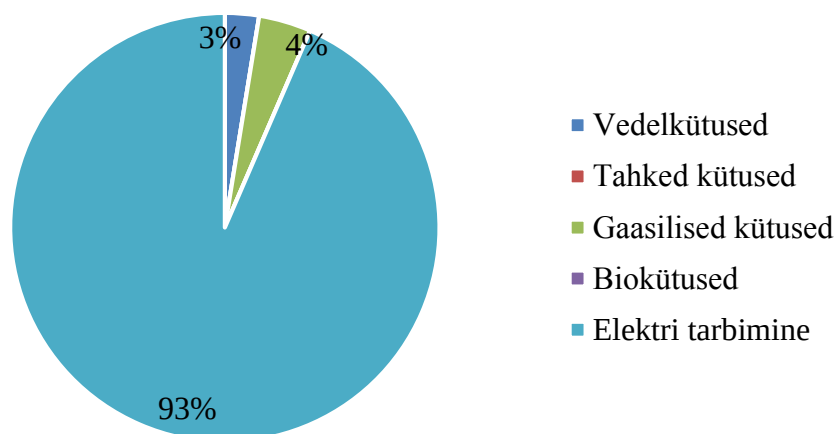

Joonis 6.17. Tallinna tööstus- ja ehitussektori CO₂ heitkogused kütuseliikide lõikes 2013. a.

Joonis 6.18. Tallinna tööstus- ja ehitussektorit CO₂ heitkogused kütuste põletamisest alasektorite lõikes 2013. a.

Joonisel 6.19 esitatud CO₂ heitkoguste jaotus sisaldab ka elektri tarbimisega seotud CO₂ heitkogust. Summaarne CO₂ heitkogus on 2013. aastal olnud 744 517 tCO₂. Koos sisse ostetud soojus- ja elektrienergiaga on peamine panus elektri tarbimisel (696 114 tCO₂). Ilma elektri tarbimiseta annab tööstusharudest suurima panuse CO₂ heitmetesse ehitusmaterjalide tööstus koos ehitusega (24 227 tCO₂), järgnevad metallitööstus ja masinaehitus (8 075 tCO₂) ning toiduainetööstus (7 584 tCO₂).

Joonis 6.19. Tallinna tööstus- ja ehitussektori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide lõikes 2013. a.

6.5. Transport

6.5.1. Ülevaade transpordisektorist

Transpordisüsteemi esmane ülesanne on tagada kõikidele inimestele (sh vähenenud liikumisvõimega inimestele) ja ettevõtetele juurdepääs nende igapäevategevuseks vajalikele objektidele. Kogu transport sisaldab kõiki, nii motoriseeritud kui mittemotoriseeritud, liikumisviise. Samal ajal kui motoriseeritud transport on oluline ühiskonna funktsioneerimiseks, tekitab ta ka mitmeid negatiivseid mõjusid – õhureostus ja müra, maa tarvitamine teedehituseks ja parkimiseks, mittetaastuvate energiaressursside tarbimine, liiklusõnnetused, avaliku ruumi katkestamine ehitus- ja renoveerimistööde ajaks, looduslike alade vähenemine eriti linnaaladel.

Maanteetransport

Aastal 2013 oli Eestis registreeritud transpordivahendeid (mootorsõidukeid) kokku 763 975 (628 565 sõiduauto, 92 182 veoauto, 4 496 bussi, 24 828 mootorratast), millest Tallinna linna oli registreeritud 201 601 mootorsõidukit, eravalduses sõidukite arv oli 118 627. Vastavad numbrid on toodud tabelis 6.11.

Tabel 6.11. Sõidukite jaotus Eestis ja Tallinna linnas seisuga 31.12.2013. Allikas: Statistikaamet, Maanteeamet.

	Eesti	Tallinn
Sõidukid		
Mootorsõidukid	763 975	201 601
Sõiduaudod	628 565	167 553
Veoaudod	92 182	25 142
Bussid	4 496	1 471
Mootorrattad	24 828	5 591
Mopeedid	13 904	1 844
Haagised	80 083	17 073

	Eesti	Tallinn
Sõidukid eravaldukes		
Mootorsõidukid	542 717	118 627
Sõiduaugod	477 645	107 924
Veoaugod	28 922	4 272
Bussid	573	84
Mootorrattad	22 080	4 652
Mopedid	13 497	1 695
Haagised	45 470	6 455

Tallinna Kommunaalameti andmetel oli Tallinna linnatänavate pikkus 2013. aasta lõpul 1 017 km, sh kõvakattega tänavaid oli 986 km, kõnniteega tänavaid 767 km ning valgustatud tänavaid 869 km. Jalgteede ja jalgrattateede kogupikkus oli 251 km.

Lubatud piirkiirus Tallinna teedel-tänavatel on 30-70 km/h (70 km/h on lubatud ainult üksikute tänavatel), keskmine raskeveokite osakaal on koguliiklusest 6,5%. Linnaelanike transport oli korraldatud eeskätt linnale kuuluvate transpordiettevõtete kaudu 60 autobussi-, 4 trammi- ja 7 trolliliinil. Tööpäeva tipp-tundidel töötas liinidel 354 bussi, 53 trammi ja 70 trolli, kokku 477 ühissõidukit. Tallinna ühistranspordi liinide kogupikkus oli 2013. aastal 781 km, liini läbisõit 30 879 000 km ning registreeritud sõitude arv 151 miljonit.

Raudteetransport

Eesti raudteeliinide kogupikkus on 2 146 km, millest avalikke raudteid on 1 510 km. Avaliku raudteeliinivõrgu tihedus on 33,4 km/1000 km². Selle näitaja poolest on Eesti Euroopas väikseima raudteetihedusega riikide hulgas. Raudtee on elektrifitseeritud üksnes Tallinna lähimbruses 132 km ulatuses. Elektrifitseeritud raudtee osakaal moodustab kogu raudteeliinide võrgust vaid 6,1%. Tallinna raudteesõlmest saavad alguse kolmes peasuunas kulgevad ja omakorda hargnevad raudteeliinid, millel on kokku 82 raudteejaama (72 avalikku jaama), millest sõitjateveoks on avatud 62 raudteejaama. Raudteed on suunal Tallinn–Tapa–Tartu–Valga–Petseri, Tallinn–Tapa–Narva, Tallinn–Paldiski, Tallinn–Viljandi/Pärnu. Tallinnas sõidavad kolme tüüpi rongid: elektri- ja diiselmootoriga reisirongid ning diiselveeduriga kaubarongid. Rongide keskmine liikumiskiirus on linnasiseselt 40-80 km/h. Statistikaameti andmete kohaselt sõitis 2013. a suunal Tallinn–Tapa 19 601 rongi, millest 6 678 olid kauba- ja 12 923 reisirongid. Suunal Tallinn–Paldiski sõitis 8 371 rongi, millest 977 olid kauba- ja 7 394 reisirongid.

Veetransport

Tallinna linnas asub AS Tallinna Sadamale kuuluv Tallinna vanasadam. Vanasadamast väljuvad Tallinki, Eckerö Line'i ja Viking Line'i laevad Helsingisse ning ka Tallinki Tallinn–Stockholmi liini teenindavad reisilaevad. Sadama arendusplaanid näevad ette Vanasadamaga muutmist täielikult reisisadamaks, seetõttu on kaupade käitlemine Vanasadamast liikunud aja jooksul Muugale ja Paldiski lõunasadamasse. Täna käitlevad Vanasadamaga kaubaterminalid põhiliselt ro-ro kaupu (veeremit) ja vähesel määral segalasti. Regulaarsed veeremlaevaliinid on Vanasadamast Tallinn–Helsingi–Tallinn liinil. Kaubakäitlemisest vabaks jäänud territooriumi kasutamiskavad on seotud linnakeskkonna loomise ja kinnisvaraarendusega. Vanasadamaga

territoorium on 52,9 ha, seal asub 23 kaid 4,2 kilomeetril ja 4 reisiterminali. Lisaks Vana-sadamale asuvad Tallinna linna territooriumil veel Paljassaare Sadam, Vene-Balti Sadam, Bekkeri Sadam ja Piritä Sadam. Tallinna linna territooriumil asuvate sadamate reisijate arv oli 2013. aastal 9 215 500 reisijat, sh neist ca 95% olid liinireisijad ja ca 5% kruisireisijad.

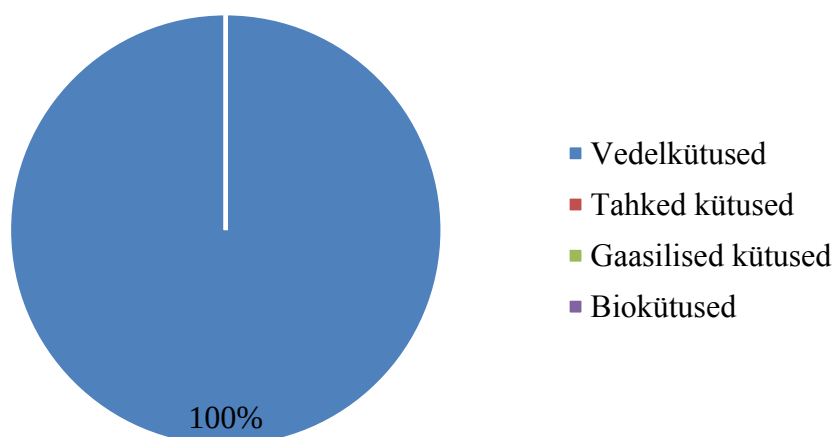
6.5.2. Transpordisektoris kasutatavad kütused

Transpordisektori alla kuuluvad mootorites põletatavad kütused. Ülevaade kasutatavatest kütustest on esitatud tabelis 6.12. Andmed kütuste kasutamise kohta on saadud Statistikaametist, Keskkonnaagentuurist ja Tallinna Linnatranspordi AS-ist.

Tabel 6.12. Kütuste tarbimine Tallinna transpordisektoris naturaals- ja energiaühikutes aastatel 2007, 2011 ja 2013. Allikas: Statistikaamet, Keskkonnaagentuur, Tallinna Linnatranspordi AS, eelnevate aastate CO₂ inventuurid.

Kütus	ühik	2007	2011	2013
Diislikütus	tuhat t	139,3	139,8	178
	GWh	1 635,0	na	2 100
sh ühistranspordis	tuhat t	8,6	8,2	8,7
	GWh	101,3	na	103
Autobensiin	tuhat t	49,1	39,3	32,0
	GWh	599,7	na	391
Vedelgaas	tuhat t	0,025	0	0,1
	GWh	0,3	0	1,0

Joonistel 6.20 ja 6.21 on esitatud transpordisektori kütuste tarbimine kütuseliikide ja transpordi alamsektorite lõikes. Mootorikütuste kogutarbimine on 2013. aastal olnud 238 tuhat t (2 492 GWh), millest valdava osa (84%) moodustab diiselmütuse tarbimine (2 100 GWh). Bensiini tarbimine (391 GWh) moodustab ülejäänud 16%. Kerge kütteõli tarbimine on vähenenud oluliselt võrreldes eelmise inventuuri tulemustega.

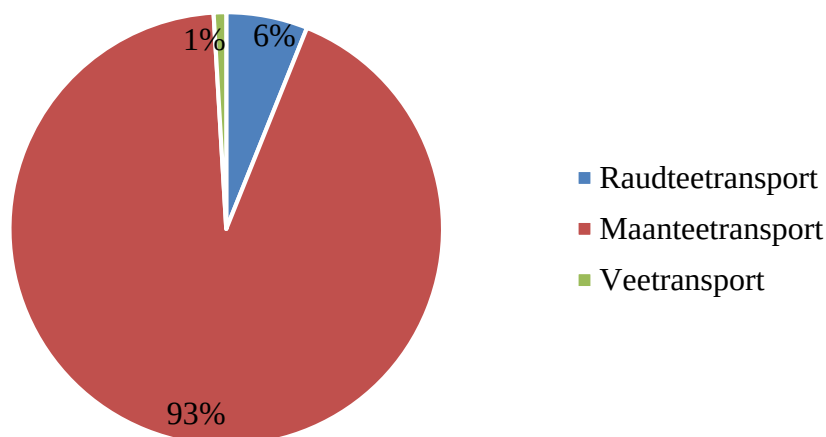

Joonis 6.20. Tallinna transpordisektori kütuste tarbimine kütuseliikide lõikes 2013. aastal.

Antud töös käsitletud transpordiliikide osas (maantee-, raudtee- ja veetransport) on suurima osatähtsusega kütuste kasutamise osas maanteetransport ehk linnaliiklus, moodustades 93%

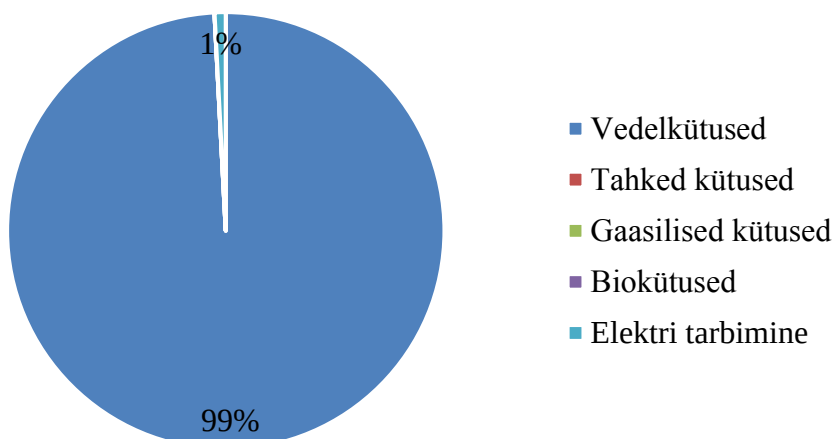

(2 336 GWh) kütuste kogutarbimisest energiaühikutes arvatuna. Tallinna linnaliikluses tarbiti 2013. a. ligi 32 tuhat t bensiini ja 178 tuhat t diiselkütust. Bensiini tarbimine Tallinnas põhineb Keskkonnaagentuurist saadud Tallinnas asuvate tanklate bensiini müüginumbritel (89 tuhat tonni) ning see on jaotatud erinevate sektorite vahel vastavalt osakaaludele kogu Eesti bensiini tarbimises. Diiselkütuse tarbimist on hinnatud Statistikaameti andmete alusel. Linna ühistranspordis tarbitava diiselkütuse kogus on saadud Tallinna Linnatranspordi AS-lt ning 2013. aastal oli see 10 401 340 liitrit ehk 8 737 tonni. Selle osatähtsus maanteetranspordi kogu kütuse tarbimisest energiaühikutes on vaid 5% (124 GWh).

Joonis 6.21. Tallinna transpordisektori kütuste tarbimine alamsektorite lõikes 2013. aastal.

Peale mootorikütuste tarbitakse ühistranspordis elektrienergiat trammi-, trolli- ja elektrirongi-liikluses. Trammi- ja trolliliikluses tarbiti 2013. aastal vastavalt 10,1 GWh ja 10,6 GWh elektri-energiat. Elektrirongiliiklus toimub nii Tallinna kui ka ülejäänud Harjumaa piires ning veeremi elektrikulu kohta Tallinna piires andmed puuduvad.

Joonis 6.22. Tallinna transpordisektori kütuste ja energia tarbimine kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal. Allikas: Statistikaamet, Keskkonnaagentuur, Tallinna Linnatranspordi AS.

Maanteeameti andmetel oli Tallinnas 2013. aasta lõpul arvel ka 252 elektrimootoriga sõidukit, neist 85 kuulus erinevatele riigiasutustele, 125 juriidilistele isikutele ja 42 eraisikutele.

Andmed elektrimootoriga sõidukite elektri tarbimise kohta puuduvad ja seetõttu on transpordisektori elektri tarbimises arvestatud vaid ühistranspordi elektri tarbimisega. Kuna elektri tarbimise osatähtsus kogu transpordisektori energiatarbimises on väike (ca 1%), siis on joonisel 6.22 esitatud kütuste ja elektri tarbimise struktuur sarnane kütuste tarbimise struktuuriga.

6.5.3. CO₂ heitkogused transpordisektorist

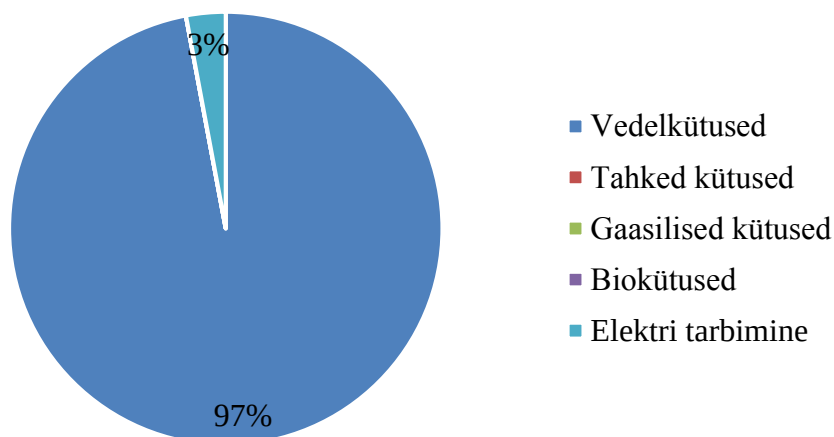
Andmed CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 6.13. CO₂ heitkogused on arvutatud, kasutades mootorikütuste tarbimise andmeid ning eeldades, et Tallinna tanklates müüdud mootorikütus tarbitakse kohapeal. Aastal 2013 moodustasid transpordisektoris mootorikütuste põletamisest tulenevad CO₂ heitmed Tallinnas kokku 673 240 tonni ehk 1,7 tCO₂ elaniku kohta (ilma elektritranspordist pärinevate CO₂ heitmeteta) ning 650 843 tCO₂ koos elektritranspordist pärinevate CO₂ heitmetega ehk 1,6 tCO₂ Tallinna elaniku kohta.

Tabel 6.13. Tallinna transpordisektori kütuste ja elektri tarbimine ning CO₂ heitkogused 2013. aastal.

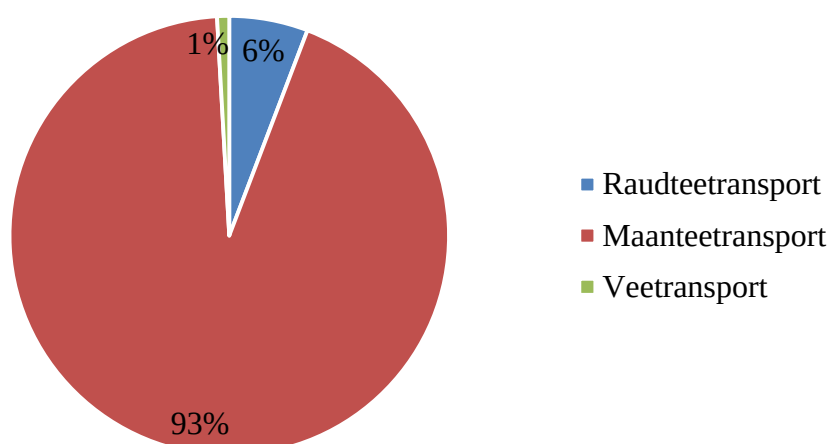
010. aastal:

Kütused	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Vedelkütused	2 492	650 843
sh ühistransport	124	49 604
linna elektritransport	21	22 397
Kokku kütused ja energia	2 512	673 240
Erinäitajad		
Elanike arv	408 561	
Heitkogus elaniku kohta, t		
Kütus	1,6	
Elekter ja kütus	1,7	

CO₂ heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide ning transpordiliikide kaupa on näidatud joonistel 6.23 ja 6.24.

Joonis 6.23. Tallinna transpordisektori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

Joonis 6.24. Tallinna transpordisektori CO₂ heitkogused alamsektorite lõikes 2013. aastal.

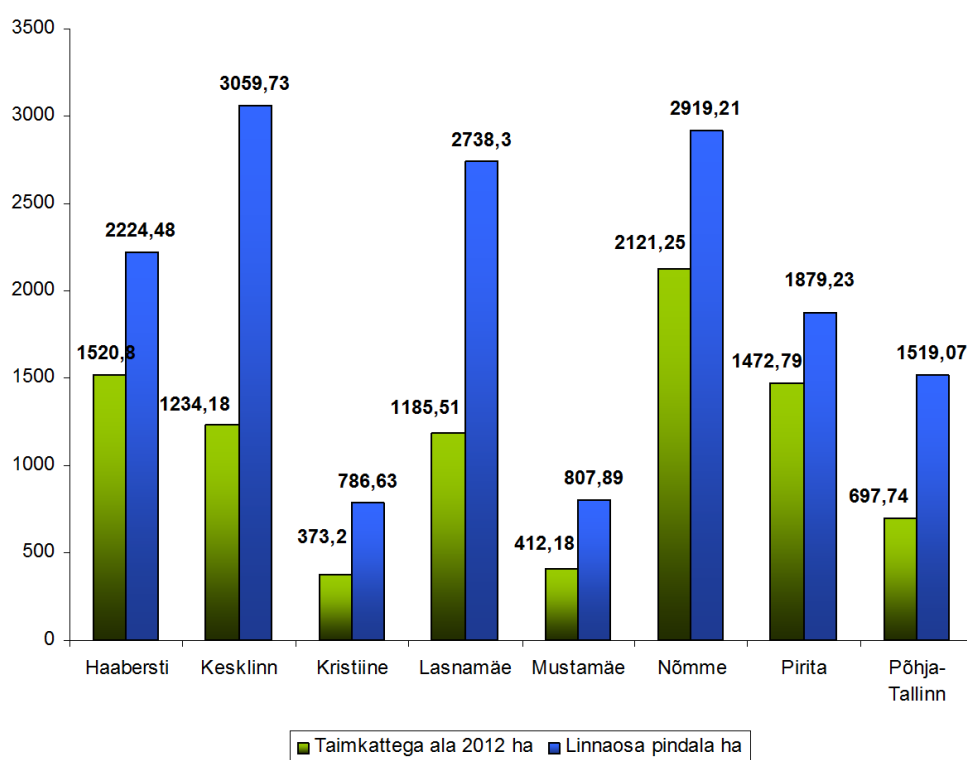
Suurima osatähtsusega CO₂ heitkogused tulenevad diiselmootori ja bensiini tarbimisest, vastavalt 82% ja 14%. Elektritranspordi osatähtsus CO₂ heitkogustes on 3% (22 397 tCO₂). Käsitletud transpordiliikidest (ilma lennutranspordita) omab suurimat osakaalu CO₂ heitkoguste tekitajana mootorikütuste kasutamisel maanteetransport – 649 129 tCO₂ ehk 96% transpordisektori CO₂ heitmetest. Teadaolev ühistranspordist (vedelkütused ja elekter) pärinev CO₂ heitkogus moodustab ca 7% (49 604 tCO₂) kogu transpordisektori heitkogusest.

7. CO₂ neelud

7.1. Tallinna linna kõrghaljastus

Tallinna haljastu moodustavad linna territooriumil asuvad haljas- ja rohealad, mida on kokku 52,45 km² (32,97% linna üldpindalast). Linna haljastu juhtimine ja hooldus on jagatud linnavalitsuse õigusaktidega keskkonnaameti, kommunaalameti ja linnaosade vahel. Strateegiliste andmete võrdlemiseks on kasutatud Tallinna ruumiandmete registri (edaspidi TAR) andmeid. Taimkattega ala (90,2 km²) on Tallinnas võrreldes 2005. aastaga vähenenud elaniku kohta 13,6 m² võrra 217,2 m²-ni. Metsade pindala kohta on väga erinevaid arvandmeid. TARi andmetel katab mets maakattena Tallinnas kokku 3121,44 ha ning moodustab linna pindalast 19,6%.

Joonis 7.1. Taimkattega ala suurus Tallinna linnaosade kaupa¹.

Suure biomassi linnas tagavad suurepinnalised ja terviklikud metsaalad Haaberstis, Nõmmel ja Pirital. Parkide biomassist annab enamiku Kesklinna linnaosa, muruväljakutest suure osa Lasnamäe, eravaldues olevatest õuemaadest ja aedadest Nõmme. Kogu Tallinna taimsest biomassist annavad 57,7% puistud (metsad ja pargid), 22% hoonestamata alad ja 6,6% õue- ja aiamaad. Vaid 8,5% metsamaadest on Tallinna linna munitsipaalomandis (264,3 ha).

¹ "Tallinna haljastu tegevuskava aastateks 2013-2025," Tallinna Linnavolikogu 13. juuni 2013 määrus nr 40

Tallinnas on kokku 61 parki 320,2 hektaril. Lisaks parkidele on palju eri suurusega haljas- ja rohealasid. Kokku on hooldust vajavat haljastust 3531 ha, millest linn hooldab 1821 ha ehk 51,6%. Ligikaudu sama suur osatähtsus on puistutel, mille seisund on valdavalt rahuldav.

Tallinna looduses paistavad ühelt poolt silma kolm suhteliselt suurepindalist Natura 2000 maastikukaitseala (Pirita, Rahumäe ja Aegna), samuti Natura 2000 lindude kaitseks loodud Paljassaare hoiuala. Teisest küljest torkab Tallinna looduses aga silma rohealade vähene sidusus. Elamurajoonide haljastud on vahelülits keskse rohesüsteemi, parkide ja eraomanduses oleva haljastusega kaetud maade vahel. Maastikuarhitektuuriliselt on hinnalisemad haljastu-kompleksid ümber vanalinna ning Narva mnt ja Pirita tee ümbruses.

Suurelamutega hoonestatud alade haljastus on suhteliselt monotoonne, lihtsakoeline ja kaootiline. Väikeelamurajoonide haljastud on rahuldavas seisukorras, eriti just paremate kasvutingimustega linnaosades. Nende haljastute olukord sõltub peamiselt rajamisjärgsest hooldusest, mehaanilistest vigastustest, tallamisest, kasvutingimustest ja liigilisest koosseisust. Suurenenud on ehitamise soov metsaaladele jt rohealadele - planeerimise kaudu on enamiku tagastatud kinnistute esialgset sihtotstarvet praeguseks muudetud ning neist on saanud elamumaad. Suuremad muutused on toimunud viimasel aastakümnel Pirita linnaosas (Mähe ja Merivälja vaheline ala, Lepiku, Laiaküla) ja Haabersti linnaosas (Kakumäe, Astangu). Peale selle on olemas soov kuivendada raba-alasid ja seejärel sinna ehitada (eeskätt Pääsküla ja Õismäe rabade äärealad).

Haabersti linnaosa

Haabersti linnaosas on kokku 767,6 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustavad 34,5% linnaosa pindalast (2224,5 ha). Linnaosa valitsus hooldab 441,6 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustab 57,5% linnaosa haljastust ja 29% linnaosa taimkattega alast (1520,8 ha). Haabersti annab 10,9% Tallinna biomassist. 52,4% linnaosa biomassist tuleb puistutest ning 30,9% hoonete vahelistest taimestutest.

Haabersti linnaosas on kaks parki kogupindalaga 23 ha:

- Õismäe tiigi ümbruse pargiala (9 ha);
- Kakumäe rannapark koos parkmetsaga (14 ha).

Haabersti linnaosa tuumiku moodustab Väike-Õismäe, mille haljastus erineb teiste paneel-elamurajoonide (Mustamäe ja Lasnamäe) omast selle poolest, et seal ei ole vana haljastust või selle osasid. Õismäe elamualad on rajatud koos haljastusega ning seetõttu on eriti kõrghaljastus ühealane ning vajab hooldust ja rekonstrueerimist. Kohati, näiteks Paldiski maanteel Mustjõe piirkonnas, on tegemist ülevananenud puudega. Puittaimestik on üksluine, levinumad on pärnad, eriti alleedel, kus neid on vaja pügada (trolliliinid). Lehtpuudest on levinud veel kased, pihlakad ja vahtrad. Puudel esineb mehaanilisi vigastusi. Suvel kannatavad puud põua tõttu. Paremas seisundis on tiigi äärne haljastu. Ühepereelamute piirkonnas koosneb ühiskondlik haljastus teeäärsetest haljasribadest. Teemaale rajatud madalhaljastuse hooldus ei ole piisavalt sage, et tagada selle esteetilisus. Kui jätta kõrvale Lasnamäe, on tegemist ökoloogiliselt ühe vaesema piirkonnaga Tallinnas.

Kesklinna linnaosa

Kesklinna linnaosa parke ja haljasalasid on kokku 42, summaarse pindalaga 167,2 ha, mis moodustab 5,5% linnaosa pindalast. Linnaosavalitsus hooldab kokku 82,2 ha haljasalasid ning asutus Kadrioru Park 85 ha suurust Kadrioru parki ja Harju tn haljasala. Hooldatav maa-ala moodustab 100% linnaosa haljas- ja rohealadest ning 13,5% linnaosa taimkattega alast (1234,2 ha).

Linnaosa seitsmest kaitsealast väärrib esiletõstmist Aegna saar, millest 80% on kaetud metsaga. Tempokas ehitustegevus ja linna areng suurendavad kesklinna rohealade kasutusintensiivsust. Linnaosas on 22 parki (128,3 ha):

Taani Kuninga aed (0,3 ha), Kubernerite aed (0,4 ha), Roheline turg (0,04 ha), Harjumägi (1,7 ha), Lindamägi (1,3 ha), Toompark (8,7 ha), Tornide väljak (3,8 ha), Hirvepark (3,7 ha), Viruvärava mäe park ehk Musumägi (0,6 ha), Kanuti aed (1,5 ha), Tammsaare park (2,6 ha), Falgi park (1,2 ha), Koidu park (0,8 ha), Lembitu park (1,1 ha), Politseiaed (2 ha), Kodu park (0,9 ha), Tiigiveski park (1,2 ha), Poolamägi (2 ha), Tuvi park (1,9 ha), Maarjamäe mälestusväli (7 ha), Harju tn haljasala (0,4 ha) ja Kadrioru park (85 ha).

Lisaks ilmestavad linnaosa haljasalad (18,4 ha):

Nunne haljak (0,1 ha), Nõelasilm (0,02 ha), Rävalla esplanad (0,8 ha) Teatri väljak (0,3 ha), Marta risti haljak (0,03 ha), K. Türipu haljak (0,7 ha), Russalka rand (1,5 ha), Rannamägi (2,6 ha), Pühamägi (2,4 ha), Vana-Lõuna haljak (0,9 ha), Kaarli esplanad (0,7 ha), Kompassi väljak (0,1 ha), Raua haljak (0,1 ha), Maarjamäe nõlv (4,1 ha), Väikese Rannavärava mägi (0,2 ha), Margareeta aed (1,7 ha), E. Vilde monumendi haljak (0,2 ha), A.Nevski katedraali haljak (0,7 ha), H. Elleri monumendi haljak (0,05 ha), Hõlmikpuuhaljak (0,1 ha), Joa 1 haljak (0,3 ha), Ahtri tänava haljasmaa (0,7 ha), M. Saare haljak (0,1 ha) ja palju väiksemaid nimeta haljasalasid.

Puude tervislikku seisundit võib Kesklinnas pidada rahuldavaks. Kesklinna parkides kasvavate puude seisund on hea. Linnaosa taimsest biomassist moodustavad puistud 67,4%. Parkide arvukuse tõttu tuleb parkide kategooria biomassist ligikaudu pool Kesklinna arvele. Kogu linna taimsest biomassist tuleb 19,5% Kesklinnast.

Lasnamäe linnaosa

Lasnamäe linnaosas on kokku 770,8 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustavad 28,1% linnaosa pindalast (2738,3 ha). Linnaosavalitsus hooldab 102,2 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustavad 13,2% linnaosa haljastust ja 8,6% linnaosa taimkattega alast (1185,5 ha).

Lasnamäe linnaosas on kokku seitse parki kogupindalaga 47,45 ha:

- Jüriöö park (2,4 ha);
- Tondiloo park (11,4 ha);
- Tuulte plats (2,7 ha);
- Vormsi park (3,9 ha);
- Asunduse park (2,3 ha);
- Pae park (21,65 ha);
- Koorti haljasala (3,1 ha).

Tallinna taimsest biomassist annab see pindala suuruselt kolmas linnaosa ainult 6,7%. Linnaosa biomassist 61,3% moodustavad hoonete vahelised puittaimede ja rohttaimedega alad ja hoovid, mis vastab 18,7%-le selle maakasutuse kategooria biomassile. Kõrghaljastuses levinumad liigid on pihlakas, pärn, arukask ja torkav kuusk, vanemates elamurajoonides kastan. Linnaosa piiril asuvad Pirita maastikukaitseala ning Kadrioru park. Kuigi rohumaade kategooria biomassist tuleb Lasnamäe arvele tervelt 52,9% ning muruväljakute ja muude haljasalade arvele 22,7%, annavad nad linnaosa biomassist vaid 14,4%. See näitab lagedaid väikese bioloogilise efektiivsusega ja väikese biomassiga alasid. Linnaosa jäätmaid ei saa pidada probleemiks vaid võimaluseks rekreatsiooni vallas. Parkide ja puistute osa biomass moodustamises on väike (kokku 12,6%).

Mustamäe linnaosa

Mustamäe linnaosas on kokku 211,63 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustab 26,1% linnaosa pindalast (807,9 ha). Linnaosavalitsus hooldab kokku 199,4 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustab 94% linnaosa haljastust ning 48,4% linnaosa taimkattega alast (412,2 ha).

Mustamäe on suurim suurpaneelilamute piirkond Tallinnas (ehitamist alustati 1960ndatel aastatel). Elamute vahele on projekteeritud siseõued, mis moodustavad mikrorajoonide haljasalad. Seetõttu on haljastus ühealine ning puude tervislik seisund on hea. Ka tänavapuud, mida linnaosas on palju (Tammsaare, Vilde, Akadeemia tee, Kadaka ja Sõpruse puisteed) on terved, esineb üksikuid kuivanud oksid, suvel kannatavad puud põua tõttu. Kõrghaljastus vajaks kvaliteetset hooldust ning võimaluse korral juurde istutamist.

Mustamäe linnaosas on neli parki kogupindalaga 30,2 ha:

- Lepistik (4,6 ha);
- Kadaka parkmets (15 ha);
- Männipark (10,6 ha);
- Parditiigi park (5,9 ha).

Lisaks ilmestab Mustamäe linnaosa Sütiste parkmets. Männipargi rekonstrueerimise ning selle funktsionaalsuse parandamise mõjul on pargi külastuskoormus kasvanud. See aga tekitab probleeme pargi õrnal liivapinnasel kasvavale taimestikule. Seetõttu oleks vaja külastuskoormust eelkõige funktsionaalsuse kaudu hajutada teistele linnaosa parkidele.

Kogu Tallinna biomassist annab Mustamäe 3,5%. Linnaosa biomassist annavad puistud 44,1% ja hoonete vahelise puittaimedega alad 27,1%. Nagu ka teisi suurelamurajoone iseloomustab Mustamäed muruväljakute ja muude haljasalade biomassi küllaltki suur osatähtsus (21,9% vastava kategooria biomassist). Erinevalt Lasnamäest ja Haaberstist annavad Mustamäe muruväljakud ja haljasalad küllalt suure panuse linnaosa biomass kogusesse.

Nõmme linnaosa

Nõmme linnaosas on kokku 801,4 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustab 27,4% linnaosa pindalast (2919,2 ha). Linnaosavalitsus hooldab kokku 111,8 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustab 14% linnaosa haljastust ning 5,3% linnaosa taimkattega alast (2121,25 ha).

Nõmme linnaosas on kaheksa parki kogupindalaga 4,45 ha:

- Oravamäe park (2,1 ha);
- Ravila park (0,2 ha);
- Ilo park (0,5 ha);
- Kiige park (0,4 ha);
- Õie puiestik (0,6 ha);
- Nõmme Ema park (0,05 ha);
- Nõmme keskuse pargid (0,3 ha);
- Mai park (0,3 ha).

Koostatavas linnaosa üldplaneeringus kirjeldatakse veel järgmisi haljas- ja rohealasid: Jannseni puiestik, Sanatooriumi park, Vabaduse park, Valdeku park, Võidu park, Kivinuka mets, Liiva mets, Raudalu mets, Ilmarise mets, Kitzbergi haljak, Glehni park ja Pääsküla puiestik. Lisaks on ette nähtud rekreatiiv- ja puhkealad tulevikus Viljandi mnt äärsel metsaalal, Raudalu metsas ning Raku ja Männiku järve ümbruses.

Nõmme kui linnaosa eripära on see, et ta on arenenud iseseisva linnana ja liidetud Tallinnaga alles 1940. aastal. Nõmmed tuntakse eelkõige metsaalade poolest ning oluline on säilitada need avalikuks kasutuseks. Tööstuslik piirkond on Männiku, kus on ka rohkem suurelamuid.

Nõmme taimne biomass on linnaosadest suurim, moodustades Tallinna biomassist 29,6%. Linnaosa biomassist 72,3% moodustavad puistud, see on kogu puistute kategoorias Tallinnas 37,1%. Õuemaade ja aedade kategooria taimne biomass on Nõmme linnaosas suurim (45,3%) võrreldes teiste linnaosadega. Puude tervislik seisund on hea. Halb on puude seisund Nõmme keskuse ristmiku lähedal ja raudteejaama juures.

Põhja-Tallinna linnaosa

Põhja-Tallinnas on kokku 360,4 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustab 23,7% linnaosa pindalast (1519,1 ha). Linnaosavalitsus hooldab kokku 168,4 ha haljas- ja rohealasid ning linnaasutus Kadrioru Park hooldab Kalamaja kalmistuparki (6 ha). Kokku hooldatakse 174,4 ha, mis moodustab 48,4% linnaosa haljastust ning 25% linnaosa taimkattega alast (697,7 ha). Põhja-Tallinna linnaosas on kuus parki kogupindalaga 46,9 ha:

- Kopli kalmistupark (9,4 ha);
- Karjamaa park (1 ha);
- Kase park (7,4 ha);
- Stroomi rannapark (19,9 ha);
- Kalamaja kalmistupark (6 ha);
- Süsta park (3,2 ha).

Kasvukohtadest on levinumad hoovid, seal kasvab 43,0% puudest. Domineerivad õunapuud, vahtrad, kased, põõsastest - sirelid, ebajasmiiidid. Põhja-Tallinn annab Tallinna taimsest biomassist 7,8%. Linnaosa biomassist annavad 68,3% hoonetevahelised puit- ja rohhtaimeadega alad ja hoovid. Põõsastikel on linnaosas küllalt oluline tähtsus, kuid kogu linnaosa biomassist on see ainult 1,6%.

Nii pargid kui ka haljasalad on linnaosas võrdlemisi heas seisukorras ning puude seisund nendel aladel on samuti hea. Linnaosa haljastus moodustavad suure kontrasti rekonstrueeritud ja rekonstrueerimata pargid. Rekreatiivalade lisamiseks on võimalik luua taskuparke ning arendada loodussäästlikult Paljassaart ja linnaosa rannaala. Oluline on säilitada Merimets (Stroomi mets) avalikult kasutatavana ning rajada suurtel arendusaladel avalikult kasutatavad alad. Linnaosas asub mitu miljööväärtuslikku hoonetusala, mille haljastus vajab inventeerimist.

Pirita linnaosa

Pirita linnaosas on kokku 629,3 ha haljas- ja rohealasid, mis moodustab 33,5% linnaosa pindalast (1879,2 ha). Linnaosavalitsus hooldab 629,3 ha, mis moodustab 100% haljas- ja rohealadest ning 42,7% linnaosa taimkattega alast (1472,8 ha). Hooldatavate haljasalade hulka kuuluvad kõik viis linnaosas asuvat kalmistut.

Pirita linnaosas on kuus parki kogupindalaga 41 ha:

- Merivälja park (3,2 ha);
- Purskkaevu haljasala (1 ha);
- Lillepi park (33,1 ha);
- Kose park (2,7 ha);
- Pirita keskuse haljasala (0,6 ha);
- Hiie park (0,6 ha).

Pirita linnaosa üldplaneeringus kirjeldatakse veel järgmisi haljas- ja rohealasid:

Pirita supelrand koos rannametsaga, Pirita jõeoru maastikukaitseala (sh Kloostrimets), Pirita tee ning mere vaheline haljasala, Kuusenõmme ja Randvere tee vaheline haljasala, Võsa tee piirkond endisel Mähe aiandi alal, Lehiku ja Vahtriku tee vahel, Ranniku ja Lehiku tee vahel, Randvere ja Palderjani tee vaheline haljasala, Aianduse tee haljasala, Kõlviku teest lõuna poole jääv ala, osa Lepiku teest ida poole jäävast üldmaast, osa Laiaküla keskosas asuvast kinnistust, Vabaõhukooli ja Puhkekodu tee vahel endisel Agro aiandi territooriumil, Kose vabaajakeskuse park, Abaja põigu haljasala, Urva ning Lehise tänava vaheline haljasala, Esku haljasala, Lükati haljasala, Lepiku tee ja Kirilase nurgas olev haljasala, Tamme spordiplats, Pähkli mänguväljak, Tuulenurga haljasala, Jugapuu haljasala, Kesktee haljasala, Mähe spordiplats, Aianduse mänguväljak, Masti haljasala ja Rummumets.

Pirita linnaosas moodustab suurima roheala Pirita maastikukaitseala. Teine huvitava maastikuga ala on Lillepi park. Puude tervislik seisund on rahuldav. Taimse biomassi koguselt pinnaühikule jääb Pirita maha ainult Nõmmest. Linnaosa annab 18,7% kogu Tallinna biomassist, jäädes maha Nõmmest ja Kesklinnast. Põhiliselt annavad biomassi puistud ja kalmistud, kokku 87,4% kogu linnaosa biomassist, kusjuures kalmistud annavad peaaegu poole (48,1%) vastava kategooria biomassist. Teistest maakasutuse kategooriatest on olulisemad biomassi seisukohalt õuemaad ja aiad (5,9% linnaosa biomassist). Parkide kategooria biomassist Tallinnas annab Pirita linnaosa 19,9%, kuid linnaosa biomassist moodustab see ainult 2,9%. Kogu linnale on oluline Pirita rannaala väljaarendamine.

Kristiine linnaosa

Kristiine linnaosas on kokku 85,8 ha haljas- ja rohealaid, mis moodustavad 10,9% linnaosa pindalast (786,6 ha). Linnaosavalitsus hooldab 85,8 ha haljas- ja rohealaid, mis moodustab 100% linnaosa haljastust ning 23% linnaosa taimkattega alast (373,2 ha).

Kristiine linnaosas on kuus parki kogupindalaga 14 ha:

- Löwenruh' park (5 ha);
- Räägu park (1 ha);
- Tondimõisa park (3 ha);
- Cederhelmi park (1 ha);
- Sõjakooli park (2 ha);
- Liimi ehk Charlottentali park (2 ha).

Koostatav linnaosa üldplaneering näeb ette kaks uut haljasala - Rahumäe tee ja Tuisu tn nurgale ning Rahumäe kalmistu, raudtee ja perspektiivse Viljandi mnt ja Tervise tn ühendustee vahelisele u 1 ha suurusele maa-alale. Samuti on kavas laiendada Charlottentali pargi ala.

Kogu Tallinna taimsest biomassist annab Kristiine kui kõige väiksem linnaosa 3,3%. Biomassist moodustavad kõige suurema osa puittaimed ja rohhtaimed, mis kasvavad hoonetevahelistes hoovides (54,1%). Õuemaad ja aiad, mis moodustavad linnaosa territooriumist 28,6%, annavad 14% selle kategooria biomassist. Puistute ja parkide osatähtsus biomassi moodustajatena on väga väike (kokku 3,8%). Linnametsasid ei ole.

Väikeste elurajooniparkide hajali paiknemise tõttu puudub võimalus siduda need ühtseks rohevõrgustikuks. Haljastute põhilise ühendajana toimivad Kristiine elurajooni, eriti väikeelamupiirkonna aiad ja õuealad. Haljastus Lilleküla suurelamute vahel on rahuldavas ja osades piirkondades heas seisundis.

7.2. Tallinna linna CO₂ neelud

Süsihappegaasi neelud on arvatud eelnevalt kirjeldatud metoodika põhjal. Tallinna rohealade suurus oli 2013. aastal 52,45 km², metsamaad moodustasid sellest 3 121,44 ha. Võrreldes varasemate inventuuridega on see näitaja kasvanud peamiselt jäätmaade võsastumise ja võsa metsastumise tagajärjel.

Arvutuste tegemisel võeti eelduseks, et 40% Tallinna puudest on nooremad kui 20 aastat ja ülejäänud vanemad – seega alla 20 aasta vanuseid puid kasvab 1248,58 hektaril. Vanemate puude osakaal on ajas jäänud samaks uute metsamaade tekkimise tõttu. Puuvõra katvuse protsendiks arvestatakse Tier2a metoodika põhjal 31,1%.

Aastane süsiniku osakaal juurdekasvus C_G arvutati järgnevalt:

$$C_G = 1\,248,58 \text{ ha} \times 0,311 \times 2,9 \text{ t C/ha/a} = 1\,126,1 \text{ t/a}$$

Kuna alla 20 aasta vanustel puudel arvestatakse süsiniku neeldumine C_L nulliks, siis kogu CO₂ neeldumine puudes võrdub **1 126,1 t/a**.

Üle 20 aasta vanuseid puid on Tallinnas 1 872,86 ha. Vastavalt metoodikale on selliste puude CO₂ neelamisvõime pea olematu, seega need neelatava süsiniku hulka ei mõjuta. Ülejäänud Tallinna rohealade suurus on 2 123,5 ha. Kuna aga muu taimestiku jaoks vajalikud parameetrid neelude arvutamiseks puuduvad, siis jäetakse need neelude puhul arvestamata. Näiteks rohmaade puhul arvestatakse juurdekasv võrdseks kaoga (niitmine, kuivamine jms).

8. Tallinna linna CO₂ bilanss

CO₂ heitkogus kütuste põletamisel 2013. aastal on olnud 1 283 782 tCO₂. See ei sisalda CO₂ heitkoguseid, mis on seotud Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna toodetud elektri ja soojuse tootmisega. Sellisel juhul on CO₂ heitkogus elaniku kohta 3,1 tonni. Suurim CO₂ heitkogus on vedelkütuste tarbimisel, moodustades 71% (911 515 tCO₂) fossiilsete kütuste põletamisest tulenevast süsinikdioksiidi heitest.

Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuse tootmisega seotud CO₂ heitkogused olid 2 205 632 tCO₂. Kokku oli CO₂ lendumine nii fossiilsete kütuste põletamisest kui ka energia tarbimisest 3 489 414 tCO₂ ja seega oli CO₂ heitkogus elaniku kohta 8,5 tonni.

Tallinna linna pindalast moodustavad haljas- ja rohealad 33% (52,5 km²), millest Tallinna metsad katavad 31,2 km² moodustades 59% kõigist linna haljasmaadest. CO₂ neeldumine haljas- ja rohealadel on 2013. aastal olnud 1 126 tonni. Kuna haljasaladega katvus on linnas väike ning üle 20 aastaste puude osakaal metsades on suur, siis on neelduvus väike.

Seega CO₂ bilanss Tallinnas aastal 2013 on $1\,283\,782\text{ t} - 1\,126\text{ t} = \mathbf{1\,282\,656\text{ tCO}_2}$

Võttes arvesse ka CO₂ heitkogused, mis on seotud Tallinnas tarbitud ja väljaspool Tallinna elektri ja soojuse tootmisega, siis saame CO₂ bilansiks aastal 2013:

$3\,489\,414\text{ t} - 1\,126\text{ t} = \mathbf{3\,488\,288\text{ tCO}_2}$

Kokkuvõtlikult on aastatel 2011–2013 kütuste ja energia tarbimine energiaühikutes suurenenud ca 2% võrra. Võrreldes 2007. aastaga on kütuste ja energia tarbimine vähenenud ca 11%. Erinevused võivad olla tingitud inventuuri teostajate erinevast lähenemisest nii Statistikaameti andmete korrigeerimisel ja kohandamisel ainult Tallinna linna kohta kui ka kütuste ja energia tarbimise jaotamisel erinevatesse sektoritesse. Samuti võivad erinevused tuleneda muudatustest andmete kogumise metoodikas. Muutused kütuste ja energia tarbimises kütusekoguste ja energiahulga poolest on esitatud tabelis 8.1. Tabel 8.2 kajastab süsihappegaasi heiteid kütuste põletamisest ja energia tarbimisest aastatel 2007, 2011 ja 2013 ning neelusid.

Tabel 8.1. Tallinnas kasutatud kütuste koguse, sisse ostetud energiahulga ning CO₂ heitkoguste muutused aastatel 2007–2013. Viimases tulbas on esitatud võrdlus 2011. ja 2013. aasta vahel.

„–“ – CO₂ heitkoguste vähenemine võrreldes 2013. a.

„+“ – CO₂ heitkoguste suurenemine võrreldes 2013. a.

Kütus	Ühik	2007	2011	2013	Muutus
Kivisüsi	1000 t	8	4	2,8	–30%
	GWh	62	30	21	
	tCO ₂	21 600	10 500	7 353	
Turvas	1000 t	0	25	25	+1%
	GWh	0	61	61	
	tCO ₂	-	22 400	22 708	
Turbabrikett	1000 t	4	4	3,4	–18%
	GWh	18	18	15	
	tCO ₂	6 800	6 800	5 607	

Kütus	Ühik	2007	2011	2013	Muutus
Küttepuud	1000 tm	142	140	147	+15%
	GWh	298	297	308	
	tCO ₂	115 300	103 200	119 091	
Puiduhake ja -jäätmel	1000 tm	157	382	526	+16%
	GWh	270	663	894	
	tCO ₂	103 800	410 500	345 562	
Maagaas	1000 m ³	258	184	180	-6%
	GWh	2 410	1 733	1 676	
	tCO ₂	484 400	358 300	336 316	
Biogaas	1000 m ³	3	5	3,4	-26%
	GWh	16	25	18	
	tCO ₂	3 200	5 000	3 701	
Vedelgaas	1000 t	3	0	0,1	+100%
	GWh	36	0	1	
	tCO ₂	8 500	-	283	
Põlevkiviõli	1000 t	3	2	0,9	-50%
	GWh	30	20	10	
	tCO ₂	9 000	5 500	2 741	
Diiselmootor	1000 t	174	167	204	+22%
	GWh	2042	1978	2 405	
	tCO ₂	539 200	520 200	634 649	
Kerge kütteeõli	1000 t	33	22	2,0	-91%
	GWh	388	261	24	
	tCO ₂	102 300	68 200	6 341	
Bensiin	1000 t	126	100	89	-13%
	GWh	1540	1232	1 085	
	tCO ₂	380 400	306 800	267 784	
Elektri sisseost	GWh	1 994	1 974	1 932	-11%
	tCO ₂	2 512 400	2 336 000	2 086 560	
Soojuse sisseost	GWh	987	440	496	+10%
	tCO ₂	222 000	108 000	119 072	
KOKKU	GWh	10 091	8 732	8 946	+2%

Tabel 8.2. Tallinna CO₂ heide, neelud ja bilanss aastatel 2007–2013.

	2007	2011	2013
CO₂ heide, t			
Kütused	1 551 030	1 291 993	1 283 782
Energia	2 734 400	2 444 114	2 205 632
Kokku	4 285 430	3 736 107	3 489 414
Neelud, t	896	967	1 126
CO₂ bilanss, t	4 284 545	3 735 140	3 488 288

II osa: Tallinna linnastu CO₂ heitkoguste inventuur

9. Ülevaade Tallinna lähivaldadest ja -linnadest

9.1. Harku vald

Harku vald on mereäärne vald Lääne-Harjumaal, Tallinna ja Keila vahel. Valla keskus, milleks on Tabasalu alevik, asub Tallinna kesklinnast 13 kilomeetri kaugusel. Vallal on 22 km pikkune merepiir, millest suure osa moodustab pankrannik - neist kaunimad on Rannamõisa ja Türisalu pangad.

Harku valla pindala on 159 km² ning elanikke 2013. aasta alguses Statistikaamet andmete järgi 14 373. Alevikud on Tabasalu ja Harku. Külad: Harkujärve, Tiskre, Rannamõisa, Laabi, Sõrve, Liikva, Vaila, Väana, Vahi, Tutermaa, Kumna, Kütke, Humala, Adra, Türisalu, Naage, Väana-Jõesuu, Viti, Suurupi, Muraste, Ilmandu.

Metsasuse protsent Harku vallas (37-40%) on madalam kui Harju maakonnas või kogu Eestis tervikuna, seega on elustiku säilimiseks ja inimestele vajalike ressursside (hapnik, vesi) taastootmiseks vajalik olemasolevad rohealad säilitada. Tulenevalt Harku valla asendist Tallinna lähedal toimivad valla rohealad nii kohalike kui ka Tallinna linna elanike puhkealadena ning linnast lähtuva saaste ja reostuse puhverdaja ja puhastajana.

Harku valla maad on üldiselt väheviljakad, haritava maa keskmine boniteet on 33 hindepunkti. Seetõttu on põllumajanduslike maade osatähtsus valla maakasutuses üsna vähetähtis. Erilist tähelepanu väärivad valla põhja- ja keskosas paiknevad unikaalsed loopealsed, mis omavad eelkõige looduskaitselist väärtust.

Harku valda seob külgneva Tallinna linnaga kaks peamist ühendusteed – Tallinn–Rannamõisa-Kloogaranna kõrvalmaantee (T11390) ning Tallinn–Paldiski põhimaantee (T8). Mõlemad suubuvad Tallinnas nn Haabersti ringile. Liiklussagedus nendel teedel on väga kõrge, sealjuures on üheks olulisemaks mõjuteguriks uuselamualad ning nendega kaasnev pendelränne. Liiklussagedus mõlemal teel suureneb Tallinnale lähemal, andes tunnistust faktist, et teed on olulised ühenduse tagamisel Tallinna ja selle lähiala vahel. Harku vallas on tsentraalne kaugküte kasutusel Tabasalu ja Harku alevikus ning Harkujärve ja Türisalu külas.

9.2. Jõelähtme vald

Jõelähtme vald asub Põhja-Eestis Harjumaal. Vald piirneb põhjast 42 km ulatuses Läänemere Muuga, Ihasalu, Kaberneeme ja Kolga lahega; idast 18 km ulatuses Kuusalu vallaga ja 8 km ulatuses Anija vallaga; lõunast 20 km ulatuses Raasiku vallaga; lõunast ja läänest 8 km ulatuses Rae vallaga; läänest 3 km ulatuses Tallinna linnaga, 1 km ulatuses Viimsi vallaga ja 22 km ulatuses Maardu linnaga. Valla pindala on 211 km². Elanike arv oli 2013. aasta alguses 6 588.

Jõelähtme vallas on 2 alevikku (Kostivere ja Loo), 33 küla ja 9 saart. Jõelähtme valla territooriumil voolab Jõelähtme jõgi (kogupikkusega 46 km, mis ühineb Jägala jõega 3 km enne Ihasalu lahte suubumist. Läbi valla territooriumi toimub intensiivne transiittransport

mööda riigi põhi- (E-20) ja tugimaanteid (nr.-13) ning Tallinn-Narva raudteed sadamaga ühendavat raudteed. Läbi valla territooriumi viiakse linnadesse põllumajandussaadusi, toor- materjali ja kütust tootmise tarbeks, liiguvad veosed sadamatesse jne.

Valla asend Tallinna naabruses on tinginud valla territooriumile suure kaitsetsooniga, sh ka kõrgendatud keskkonnariskiga ettevõtete (Tallinna prügila jt) paigutamise, mille rajamine valda tekitab keskkonnahoiu probleeme. Valla territooriumile langeb naaberhaldusüksustest tulev õhusaaste, sh müra, sadamad reostavad merevett jne. Valla territooriumi suuremateks paikseteks õhu saastajateks on Talleggi lindlad. Suurimad naaberhaldusüksuste territooriumil paiknevad õhu saastajad on Tallinna lennuväli ja Iru Elektri jaam. Tallinna lennuväli saastab valla lääneosa õhu saasteainete ja müraga, kuna lennukoridorid lähevad paratamatult üle hoonestatud alade. Maalähedase atmosfäärikihi saastamine tsiviillennukite heitgaasidega pole eriti suur. Lisaks nimetatud saasteallikatele on välisõhu üheks suuremaks saastajaks raudtee- ja autotransport heitgaaside ja müraga: suurema õhusaastega piirkonnad on magistraalteede ja raudteede ümbrus.

Jõelähtme valla territooriumist on 36% kaetud metsaga. Suuremad metsamassiivid paiknevad valla ida- ja kirdeosas Jägala–Ihasalu–Kaberneeme piirkonnas. Teise massiivi moodustavad Maardu linnast ida poole endiste fosforiidikarjääride maa-alale rajatud metsakultuurid. Tallinna lähitsooni vallana kuulub kogu valla territoorium Tallinna roheline (haljas)vööndisse. Seega on metsad puidutootmise allika kõrval suure ökoloogilise ja puhkemajandusliku väärtusega ning täidavad olulist keskkonnakaitse funktsiooni.

Kogu valla maakasutusest on põllumajandusmaad alla kolmandiku. Kõrge on põllumajanduse kontsentratsioon valla lõunaosas, kus suure osa põllumajandusmaa kasutajateks on aktsiaseltsid ja osaühingud. Põllumajanduslike ettevõtete ja metskondade kasutuses on 7 303 ha ehk 34,6%:

- talude kasutuses 4 397 ha ehk 20,9%;
- elanike majapidamised 2 015 ha ehk 9,6%;
- muud kasutajad 778 ha ehk 3,7%;
- kasutusse andmata maad 6 582 ha ehk 31,2%.

Jõelähtme vallal on pikk liigendatud rannajoon. Valla territooriumil on 3 maastikukaitseala, neist Kostivere tervikuna ning Kolga lahe ja Pirita jõeoru osaliselt.

Jõelähtme valda läbivad nii 110kV kõrgepingeliinid kui ka gaasi ülekandetorustik. Alternatiivenergia tootmine toimub Jägala jõel asuvates hüdroelektrijaamades. 2002. aastal võeti kasutusele Linnamäe ning 2010. aastal Jägala jaam. Gaasiküttel toimivad kaugküttepiirkonnad on Loo ja Kostivere alevikes.

9.3. Kiili vald

Kiili vald paikneb Tallinnast lõuna pool, Ülemiste järve taga, Tartu ja Viljandi maantee vahel. Valda läbivaks teljeks on Viljandi-Rapla maanteelt lähtuv Kiili-Nabala-Tuhala tee. Kiili valla naabriteks on idas Rae, lõunas Kose ning lääne pool Saku vald. Lisaks Kiili alevile on vallas Luige ja Kangru alevikud ning 15 küla, mille hulgas on suurimad Nabala, Sausti, Paekna ja Vaela külad. Valla pindalaks on 100,4 km² ja elanikke oli 2013. aasta alguses Statistikaameti

andmetel 5 162. Viimaste aastate keskmine rahvastiku kasvutempo on olnud ligikaudu 10% aastas.

Valla territooriumil on metsad, sood ja rabad peamiselt lõunapoolses osas. Valla põhja- ja kesk-osa on ulatusliku elamuehituse arengusurve all, ülejäänud ala on hajaasustusega ning mõne ajaloolise keskusega tiheasustusaladega. Riiklike maardlate nimekirjas olevatest maavaradest asub Kiili valla territooriumil turvast ja lubjakivi.

Kiili valla välisõhu seisundit võib hinnata heaks. Puuduvad suured välisõhku saastavad ettevõtted, mis võiksid oluliselt mõjutada õhukvaliteeti valla territooriumil. Samuti paiknevad ettevõtted valla territooriumil hajutatult. Võimalike tulevaste keskkonnaprobleemide peamine põhjus on suur ja kiiresti kasvav inimeste arvukus, jäätmekoguste kasv, võimaliku keskkonnohtliku tööstuse planeerimine valda, metsade ja looduslike alade pindalal vähenemine, põllumaade kasutamine muul otstarbel, põhjavee reostumise oht karstialadel.

Metsa osakaal on 24% valla üldpindalast ja kokku moodustavad metsad pisut üle 2 500 ha. Metsade kvaliteet on madal ning peamiseks kasutusala on küttepuidu saamine. Vald on suures osas kaetud põllumajandusmaadega ja hetkel on ca 41% haritavat maad kogu valla territooriumist.

Tänapäeval tekib üha rohkem elamuid just põllumajanduslikult headele maadele, mis veel detailplaneeringute koostamise käigud harimisel olid.

Kiili valla maakasutus:

- haritav maa 4 333 ha,
- looduslik rohumaa 1 379 ha,
- metsamaa 2 579 ha,
- õuema 254 ha,
- muu maa 1 853 ha.

Kiili valla edelaosa läbib Vääna jõgi. Valla kagupiir ühtib osaliselt Pirita jõega ning valla kaguosa läbib Angerja oja. Pirita jõgi ja Angerja oja on Tallinna joogiveehaarde süsteemi kuuluvad veekogud. Vääna jõe valgala on 316 km², Angerja ojal 69,4 km² ja Pirita jõel 799 km².

Valda läbivaks teljeks on Viljandi–Rapla maanteelt lähtuv Kiili–Nabala–Tuhala tee. Oluliselt mõjutab valla arengut ka Tallinna ringtee, mis läbib vallas Luige ja Vaela külasid. Ainuke vallas kehtestatud kaugküttepiirkond asub Kiili alevis ning hõlmab korrusmaju, kooli, lasteaeda, rahvamaja, vallamaja ja veel paari hoonet.

9.4. Maardu linn

Maardu linn asub Tallinn–Peterburi maantee vahetus läheduses Tallinnast kirdes. Tallinn–Narva maantee läbib linna lõunaosa 3–4 kilomeetri ulatuses, võimaldades nii hea ühenduse Tallinnaga, aga ka Narvaga. Linna kogupindala on 22,76 km² ja piirneb Jõelähtme ja Viimsi vallaga. Maardu linna põhjaosas asub Muuga Sadam, lääneosas Muuga aedlinn ja kirdeosas Kallavere elamurajoon, lõunaosas Maardu Järv. Linna keskosas on eelkõige tööstuspiirkond. Maardus oli 1. jaanuaril 2013. aastal Statistikaameti andmetel 17 757 elanikku, ta kuulub

sellega Eesti 10 suurima linna sekka. Aastakeskmise rahvastik Maardu linnas 2013. aastal oli Statistikaameti andmete järgi 17 536 elanikku.

Maardu haldusterritoorium ei ole ühtne, vaid koosneb selgelt eristuvatest ning omavahel tagasihoidlikult seotud aladest:

- Kallavere elupiirkond,
- Muuga elupiirkond,
- Vana-Narva maantee tööstuspiirkond,
- Kroodi majanduspiirkond,
- Muuga sadam,
- Maardu järv ja järveäärne elupiirkond.

Kallavere elupiirkonna pindalaks on 304 ha ja elanikke ligikaudu 15 000. Kallavere on Maardu linna administratiivne keskus. Kallavere lõunaossa jääb Metsapark ning põhjaossa Kellamäe elamukvartal. Muuga elupiirkonna pindalaks on 448 ha, mis on perspektiivne aastaringi kasutatavate eramute rajoon. Muugat käsitletakse aedlinnana, millel paikneb ligikaudu 3 000 kinnistut.

Vana-Narva maantee tööstuspiirkonna pindalaks on 585 ha. Lõunast on see piiratud Tallinn-Narva maanteega, idast Saha-Loo teega, põhjast Muuga aedlinnaga ning läänest Miiduranna raudteeharuga. Peamisteks tegevusaladeks seal piirkonnas tegutsevatel ettevõtetel on laomajandus ja logistika.

Kroodi majanduspiirkonna pindalaks on 535 ha ja selleks piirkonnaks loetakse alasid mõlemal pool Kroodi oja ning Põhjaranna teed. Piirkonda läbib Muuga Sadamat ja Tallinn-Narva maantee ühendav transiidikoridor. Muuga sadama pindalaks on 135 ha. Muuga Sadam on rahvusvahelise tähtsusega sadam, mille territoorium asub kolme omavalitsuse administratiivsetes piirides (Maardu linn, Jõelähtme vald, Viimsi vald).

Maardu järv ja järveäärne elupiirkonna pindalaks on 317 ha. See piirkond on kohalike elanike seas populaarne puhkepiirkond. Peamiseks puhkamiskeskuseks on järve põhja- ning läänekallas. Tööstuslikud paiksed saasteallikad asuvad Maardus põhiliselt kolmes piirkonnas: sadamas, Kroodi ja Vana-Narva tööstuspiirkonnas. Antud saasteallikad on erineva iseloomuga, põhjustades heiteid nii kütteseadmetest kui tehnoloogilistest seadmetest. Olmelise iseloomuga paiksed saasteallikad on koondunud elamualadele, kus puudub keskküte – põhiliselt Muuga aedlinnas. Liikuvad saasteallikad (transport) etendavad tähtsat osa põhiliste magistraalide juures, kuid suhteliselt piiratud alal (paar- kolmkümmend meetrit teest). Probleemseteks magistraalideks on Tallinn-Narva mnt ja Põhjaranna tee. Suurima saasteallikate tihedusega on Muuga sadama piirkond. Pideva välisõhu kvaliteedi seire teostamiseks on Muuga sadama piirkonda püstitatud kolm seirejaama. Ulatuslikke metsaalasid Maardu linna territooriumil ei ole (Viimsi metskonna andmetel ei ole linna piires ka RMK poolt hallatavaid maid). Peamine looduslikuma ilmega ja märkimisväärsema puittaimestiku osakaaluga võõnd kulgeb peamiselt ida-lääne suunaliselt Muuga aedlinna ja Vana-Narva maantee vahelise tööstuspiirkonna vahel ning Kallavere ja Eesti Fosforiidi tööstusala vahel. Seega linna põhjapoolses osas asuvate elamualade ja lõunaosas asuvate tootmis/tööstus alade vahel. Kõrghaljastust on rohkesti Muugal suvilate ja eramute kruntidel. Kallavere haljastatuse osakaalu võib pidada Eesti linnade (korterelamu piirkondade) kontekstis keskmiseks.

Elektrienergiaga varustatakse Maardu linna Eesti Energia 110/35/10 alajaama kaudu. Maardu linna territooriumil on kaks elektrienergiaga varustajat – AS Eesti Energia ja AS Maardu Elekter. Muuga Sadamal on eraldi elektrivõrk ja alajaamad, mis saavad toite 110kV AS Eesti Energia liinidest. Elektrienergiaga varustamine Muuga elamupiirkonnas on piisav, juurde on ehitatud uusi alajaamu ja 10 kV ning 0,4 kV liine ehitatakse ümber maakaablitesse.

Maardus tarbitakse AS Tallinna Küte soojusenergiat, mida toodetakse Iru ja Tallinna soojus-elektrijaamades. 80-90% majadest on varustatud tsentraalse kütte ja sooja veega. Lisaks on AS-il VOPAK arvestatav katlamaja, kus on 4 katelt tootlikkusega 10 tonni auru tunnis ehk 4x6,5 MW ja Muuga sadamas, kus on 5 gaasil töötavat katelt 3x0,570 MW; 2x0,780 MW ning üks vedelkütusel töötav katlamaja (350W).

9.5. Rae vald

Rae vald asub Harjumaal Tallinna linnast kagus. Piirid on Rae vallal loode ja põhja suunal Tallinna linna, ida suunal Jõelähtme ja Raasiku valla, lõunas Kose ja läänes Kiili vallaga. Rae valla pindala on 206,7 km² ja ulatus põhja-lõuna suunas on ~25 km ja ida-lääne suunal ~8-10 km. Vallas on kokku 5 alevikku: Jüri, Vaida, Peetri, Assaku ja Lagedi. Külasid on kokku 27, neist suurim Rae küla. Kokku oli Rae vallas Rahvastikuregistri andmetel 2013. aasta 1. jaanuari seisuga 16 051 elanikku.

Rae valda läbivad riikliku tähtsusega maantee ja raudtee ning valla piiril paikneb rahvusvaheline lennujaam. Territoriaalselt on jaotus väljakujunenud nii, et aktiivsem elu käib põhja pool Tallinna ringteed. Lõuna pool on tegemist hajaasustuspriirkonnaga ja põllumajandus-tootmismaadega. Selletõttu on enamus elanikke kogunenud alevikesse valla põhjaosas ja ka koondunud piki Tallinn-Tartu-Luhamaa maanteed. Maabilanss Rae vallas jaguneb alljärgnevalt:

- haritavat maad 7 000 ha,
- looduslikud rohumaad 2 000 ha,
- metsamaad 5 200 ha,
- sood ja rabad 4 500 ha,
- muud maad 4 500 ha.

Samuti tegeletakse valla territooriumil maavarade kaevandamisega. Vão lubjakivimaardlal, Seli, Vaidasoo küla kruusa ja ehitusliiva karjäärid ja ka turba tootmine, mis toimub Rae turba-tootmisaladel.

Valda läbib 2 jõge, idaküljel voolav 19,3 km pikkune Leivajõgi ja Pirita jõgi kogupikkusega 105 km. Suuremad seisuveekogud on valla keskosas paiknevad Limu järv 23,3 ha ja Mädajärv 4,5 ha. Mõlemad on madalapõhjalised rabajärved, mille keskmiseks sügavuseks on 1m. Valla loodepiiril asub ka Ülemiste järv suurusega 992 ha.

Rae valla territooriumist 25% on kaetud metsaga. Kuivadel aladel on valitsemaks kase-männi ja kase-kuuse segametsad. Liigniisketel aladel esinevad siirdesoo ja rabametsad. Riigimets on üldjuhul vallas tarbemets (kesk- ja lõunapiirkonnad ning põhjapiirkonna metsad kuuluvad Tallinna linna rohelisse vööndisse). Hoiumetsad asuvad Rae vallas Paraspõllu looduskaitsealal ja selle laiendusel ning kaitsemetsad veekogude kallastel ja rohekoridorides. Metsa kaitsematsa

kategooriasse liigitamine on tingitud rohevõrgustiku säilimiseks vallas. Valla territooriumil esinevad ka puisniidud ja niidud. Tallinna läheduse tõttu on olemasolevate metsade saaste-koormus suur. Maaparandusobjektide ebarahuldav seisukord on põhjustanud liigniiskuse suurenemise ja haritava maa kasutusest väljalangemisest, ehk põllumajandus- ja metsamaad on hakanud võsastuma.

Valla õhu suurimaks saastajaks on transpordisektor. Peamisteks saastajateks on Tallinna lennuväli, Tallinn-Tapa-Peterburi raudtee, Tallinna ringtee ja Tallinn-Tartu-Luhamaa maantee. Rae valla geograafilise asendi tõttu võib sinna ka sattuda kuni 25% kogu maakonna saasteainete emissioonist. Seda üldjuhul läänekaarte tuulte abil kirde ja ida suunal asuvatest tööstustest.

Rae vallas tegutsevad tootmis- ja äriettevõtted on koondunud peamiselt Tartu maantee äärsesse piirkonda - Tallinnast kuni Jüri alevikuni, piki Tallinna ringteed Peterburi maanteest kuni Jüri alevikuni ning Tallinnaga piirnevatele aladele Venekülas ja Soodevahe külas. Enamik valla ettevõtetest tegutsevad Jüri piirkonnas. Tegevusalade kaupa on arvuliselt enim esindatud ettevõtteid taime- ja loomakasvatuse, ehitustööde ja autovedude valdkonnas. Tööstusettevõtetest (mis paiknevad peamiselt Tallinnaga piirnevatel aladel ning Jüri aleviku piirkonnas) on arvukamad toiduainete-, puidu-, metalli- ja ehitusmaterjalide tööstus.

Kaugküttevõrkudeks vallas on Jüri kaugküttevõrk, mis toimib Jüri katlamaja baasil (haldab AS ELVESO), Vaida kaugküttevõrk, mis toimib Vaida katlamaja baasil (haldab AS ELVESO) ning Mõigu kaugküttevõrk, mis toimib Mõigu katlamaja baasil (haldab AS Eraküte), Kuldala kaugküttevõrk (haldab OÜ Kuldala Soojus) ning Lehmja külas Rae Tehnopargis asuvat kaugküttevõrku haldab OÜ Põrguvälja Soojus. Valda läbib kaks magistraalgaasitrassi, mis võimaldavad gaasi kasutamist. Valminud on gaasitorustik Rae külast Jüri alevikuni ja planeeritud on gaasivarustus Jüri Tehnoparki.

9.6. Saku vald

Saku vald asub Harju maakonna keskosas, piirnedes põhjas Tallinna linna, idas Kiili, kagus Kose, lõunas Rapla maakonna Kohila ning edelas ja läänes Saue valla ja linnaga. Valla idapiiriks on Tallinn – Pärnu - Ikla maantee (T4), kirdest piirab valda Tallinn-Viljandi maantee. Pindala on 171 km² ja rahvaarv 2013. aasta alguses oli 9 790 inimest (Rahvastikuregistri andmete järgi). Saku valla territooriumil paikneb 22 maa-asulat, neist 2 alevikku (Kiisa ja Saku) ja 20 küla.

Olulisteks Saku valla loodusvaradeks on liiv, kruus, turvas, lubjakivi ning metsa- ja põllumaad. Valla metsasus on 38% (riigi keskmine eri allikate andmetel 44–48%). Suur osa valla territooriumi metsadest on roheline võrgustiku tuumalad või nende ühenduskoridorid. Riigimetsamaa (RMK Anija metskond) moodustab ligi 14% valla territooriumist. Enamus valla territooriumil asuvatest metsadest on tulundusmetsad. Hoiu- ja kaitsemetsi kaartidel eraldi välja toodud ei ole. Hoiu- ja kaitsemetsade kategooriasse kuuluvad kaitseala loodusreservaadis ja sihtkaitsevööndis või püsielupaiga sihtkaitsevööndis olevad metsad (Tammiku looduskaitseala, Laagri nahkhiirte ning Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigad). Keskmine haritava maa boniteet Saku vallas on 41, mis on veidi üle Eesti ja Harjumaa keskmise. Põllumajandusmaade osatähtsus maabilansis on ca 33%.

Valda läbivad riigi põhimaanteed Tallinna ringtee (maantee nr 11) ja valla piiril paiknev Tallinn-Pärnu-Ikla maantee (maantee nr 4) ning tugimaantee Tallinn-Rapla-Türi (maantee nr 15). Raudteedest läbib valda Tallinn-Rapla-Pärnu raudteeharu.

Valla arengut väga oluliselt mõjutavaks teguriks on tema hüdrogeoloogilised tingimused. Geoloogilisest ehitusest tingitult on suurel osal valla territooriumist põhjavesi reostuse eest kaitsmata või nõrgalt kaitstud. Suuremad kaitsmata alad asuvad valla keskosas Saku alevikust läänes Üksnurme–Jälgimäe-Rahula vahelisel alal ja lõunaosas Kurtna-Tagadi piirkonnas. Saku vallas on tsentraalne kaugküte kasutusel Saku alevikus ja Kurtna külas.

9.7. Saue linn

Saue linn asub Tallinnast lääne-edela suunas, Tallinn-Pärnu maantee ja Maardu-Paldiski tee ristumiskoha (nn Tallinna ringtee ja Tallinn-Pärnu mnt liiklussõlme) vahetus läheduses. Linna territooriumi suurus on 4,4 km² ning elanike arv oli 5 665 (2013. aasta alguses Rahvastiku-registri andmetel). Lähimad keskused asuvad:

- Tallinn - 18 km,
- Keila linn - 7 km,
- Saku alevik - 7 km,
- Laagri alevik - 7 km.

Saue linna maakasutus linna praegustes piirides on järgmine:

- väikeelamute krundid – 130 ha,
- suurelamud, garaažid, ühiskondlikud hooned ja nende teeninduseks kuluv maa, ca 35 ha,
- tööstusettevõtete ja asutuste maa-ala ca 25 ha,
- tänavad ja teed ca 30 ha,
- puittaimestikuga alad (metsad, pargid, põõsastikus) ca 112 ha,
- rohumaad ja põllud ca 15 ha,
- muud maad (veekogud, kraavid) ca 3 ha.

Saue linn paikneb transpordimagistraalide kohtumispunktis. Maanteedest on nendeks eelkõige põhimaantee T-4 Tallinn-Pärnu-Ikla, mis on rahvusvahelise tee E67 ehk Via Baltica ning Saue linnaga vahetult külgnevad Kanama liiklussõlme rambid ja ühendusteed. Kanama liiklussõlmes toimub Tallinn-Pärnu-Ikla maantee ristumine tugimaantee Tallinna ringteega, mis Saue linna kagupiiril jätkub Keila-Paldiski suunas.

Saue linna piirneb põhjaküljel Tallinn-Keila raudteega. Raudtee on elektrifitseeritud ning seda mööda toimub reisirongide ja põhiliselt Paldiski sadamatega seotud kaubakoosseisude liikumine. Seoses Paldiski sadamate arenguga on ette näha raudteeveoste suurenemist raudteel. Tulevikus on tõenäoline ka reisirongiliikluse tihenemine. Linnal on hea logistiline ühis-transpordiühendus. Linnaelanikel on võimalik kasutada rongi, bussi ja marsruuttakso ühendust.

9.8. Saue vald

Saue vald on keskmise suurusega maavald. Valla pindala on 195,2 km², moodustades 4,8% Harjumaa maavaldade pindalast. Rahvastiku tiheduselt (55,5 in/km²) on Saue vald üks tihedamini asustatud piirkondadest Harjumaa maavaldade hulgas. Vallas elas 2013. aasta alguses 10 836 inimest Statistikaameti andmetel. Saue valla territooriumil paikneb 18 maa-asulat, neist 1 alevik (Laagri) ja 17 küla. Asustus on koondunud põhiliselt valla põhjaossa Tallinna linnaga piirnevale ja Tallinn-Keila-Paldiski maantee äärsetele aladele. Hõredalt on asustatud valla lõunaosa. Saue valla territooriumil paikneb ca 700 aiandusühistu krunti. Arvestades krundi kohta keskmiselt 2,5 elanikku, suureneb suveperioodil valla elanike arv ca 1 700 inimese võrra.

Põhjaveekiht lubjakivides on loodusliku kaitseta või nõrgalt kaitstud. Looduslikus või looduslähedases seisus on ca 50% valla territooriumist.

Kogu valla maakasutusest on põllumajandusmaad ca 50%. Põllumajanduslik potentsiaal Saue vallas ei ole eriti kõrge. Mullad on keskmise viljakusega — valla haritavate maade keskmine viljelusväärtus on 42 hindepunkti, kuid madalam maakonna keskmisest (43). Viljakamad maad paiknevad valla lõunaosas, kus on soovitatav arendada ka põllumajanduslikku tootmist. Suure osa põllumajandusmaa kasutajateks (põhiliselt renditud maa) on aktsiaseltsid ja osühingud.

Valla metsasus on 30% (vabariigi keskmine eri allikate andmetel 44–48%). Vallas on riigimetsa 680 ha digitaalkaardi andmebaasi päringu alusel, moodustades valla maafondist ainult 3,5%. Arvestatavad maavarad on lubjakivi ja turvas.

Maantee võrk on tihe, probleemiks on aga kõrvalmaantee ja kohalike (valla) teede kehv olukord ning nende korrashoiu korraldamine. Valda läbivad põhimaanteed nr 4 – Tallinn-Pärnu-Ikla, nr 8 – Tallinn-Paldiski, nr 9 – Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla, nr 11 – Tallinna ringtee. Samuti läbib valda elektriraudtee Tallinn - Keila – Paldiski. Valla elanike poolt kasutatavad raudteejaamad (raudteepeatused) on Laagri, Urda, Padula, Saue, Valingu ja Keila. Valla territooriumi idaosa jääb Tallinna lennuvälja mõjutsooni.

9.9. Viimsi vald

Viimsi vald asub Harjumaal Tallinnast kirdesse jääval Soome lahte ulatuval 12,5 km pikkusel ja 5 km laiusel Viimsi poolsaarel ning üheksal Soome lahe saarel. Valla koosseisu kuuluvatest saartest on suuremad Naissaar, Prangli ja Kräsuli. Viimsi valla pindala on 72,8 km², millest mandriosa on 47 km² (64,4% valla pindlast) ja saarte osa 26 km² (35,6%). Rannajoone kogupikkus on ligi 85 km, sealhulgas 30 km valla mandriosal. Pindala poolest on Viimsi vald üks Harjumaa väiksemaid kohaliku omavalitsuse üksusi. Valla mandriosa piirneb 2/3 ulatuses merega - poolsaarest läände jääb Tallinna laht ja itta Muuga laht. Lõunas piirneb vald Tallinna ja Maardu linnaga ning Jõelähtme vallaga. Valla keskuste kaugus Tallinna südamest on ca 11 km, kaugeimast Viimsi poolsaare asulast on Tallinna keskusesse 20 km. Naissaar asub Soome lahes, Tallinnast 8,5 km kaugusel. Naissaare pindala on 18,56 km² (suuruselt kuues saar Eestis). Saare pikkus on ligikaudu 9 km ja laius laiemas kohas ca 4 km, saare rannajoon on pikkusega 24,2 km. Viimsi poolsaarest ligi 9 km kirdes asub Prangli saar. Saare pindala on 6,44 km². Prangli on Eesti põhjapoolseim püsiva inimasustusega suuruselt kolmeteistkümnnes

saar. Prangli lähedal asuvad Aksi, Tiirloo, Liivakari ja Keri.

Viimsi vallas oli Rahvastikuregistri andmetel 2013. aasta alguses 18 812 elanikku. Rahvastiku juurdekasv viimastel aastatel on olnud märkimisväärselt kõrge. Valla elanikkonna juurdekasv on toimunud eelkõige endiste tallinlaste arvelt. Pealinnast saabunute osakaal sisserännanute seas on ligikaudu 70%.

Viimsi valla keskosa katab mets, asustus on koondunud rannikuäärsetele aladele ja Tallinna linna piiri äärde. Valla pindalast on elamumaad ca 14%, õuemaad ca 6%, tootmistaad 5% ja sotsiaalmaad 5%. Haritavat maad oli 11%, metsamaad 46%, looduslikku rohumaad 5% ja kaitsealust maad 1%.

Osaliselt asub vallas Eesti suurim kaubasadam - Muuga sadam – ning Miiduranna sadam. Meresõiduvõimalusi loovad vallas veel Haabneeme, Pringi, Rohuneeme, Kelvingi, Leppneeme, Kelnase ja Naissaare sadamad, lisaks väiksemad randumispaid – lautrid. Valla lõunaosa läbib AS Milstrandile kuuluv Maardu-Viimsi 14 km raudteelõik. Teede liikluskorraldus, eriti Tallinnasse suunduvatel Rohuneeme ja Randvere teedel, on suur ning kasvab pidevalt. Elektrienergiaga varustab Viimsi valda põhiliselt AS Fortum. Valla elamutest on kaugküttevõrku ühendatud ca 30%.

10. Energiasektor

10.1. Energiasektoris kasutatavad kütused

Kütuste tarbimine energiasektoris soojuse ja elektri tootmiseks ning mootorikütusena Eestis, Harjumaal ja Tallinna linnastus 2013. aastal on naturaälühikutes esitatud tabelis 10.1. Statistikaameti andmed on olemas Eesti ja Harjumaa kütuste tarbimise kohta. Tallinna linnastu kohta Statistikaameti vastavad andmed puuduvad. Samuti ei pruugi Statistikaameti andmete valim kajastada tegelikku piirkondlikku (Harjumaa) tarbimist, kuna ettevõtte piirkondlik kuuluvus määratakse ettevõtte juriidilise aadressi järgi. Seega võib piirkondlik tarbimine sisaldada ka kütuste tarbimist väljaspool piirkonda. Sel põhjusel on Harjumaa kütuste tarbimise andmeid korrigeeritud Keskkonnaagentuurist saadud andmete ning suurimate ettevõtete andmete alusel. Lisaks on kasutatud eksperthinnanguid.

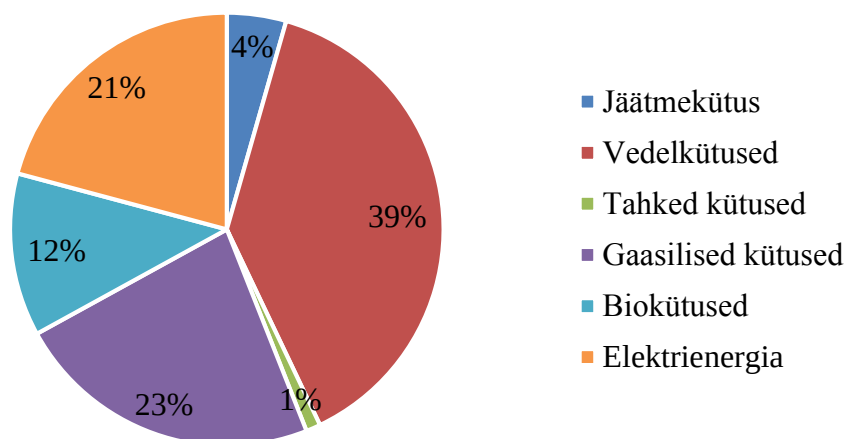
Keskkonnaagentuuri andmed pärinevad iga-aastastest aruannetest, mida saasteallikate valdajad esitavad läbi veebipõhise õhu saasteallikate infosüsteemi OSIS. Välisõhu saastamisega seotud tegevuste kohta esitavad aruande ettevõtted, kellel on välisõhu saasteluba, välisõhu erisaasteluba, kompleksluba või jäätmete põletamist käsitlev jäätmeluba. Tallinna linnastu kütuste tarbimist on hinnatud Eesti, Harjumaa ning Keskkonnaagentuuri andmete alusel, kasutades kaudseid näitajad (SKP, tööstustoodangu maht, elanike arvu osatähtsused kogu Eesti ja Harjumaa vastavatest näitajatest). Põllumajandussektori kütuste tarbimise hindamisel on lähtutud asjaolust, et Harjumaa põllumajanduslike majapidamiste arv ja kasutatav põllumaa moodustas Statistikaameti andmetel 2010. aastal ca 6,5% kogu Eesti samadest näitajatest. Seega on Tallinna linnastu põllumajandussektori kütuste tarbimise koguste arvestamiseks rakendatud Eesti energiabilansis esitatud põllumajandussektori kütuste tarbimisele koefitsienti 0,06.

Tallinna linnastu kohta polnud võimalik saada terviklikke elektri tarbimise andmeid, seetõttu on Tallinna linnastu elektri tarbimist hinnatud Tallinna elektri eritarbimise näitaja 4,73 MWh elaniku kohta alusel, eeldades, et sama elektri eritarbimine kehtib Tallinna linnastu puhul. Sellisel viisil on saadud Tallinna linnastu elektri tarbimiseks 2 428 GWh. Tallinna linnastus elas 2013. a hinnanguliselt 513 369 inimest.

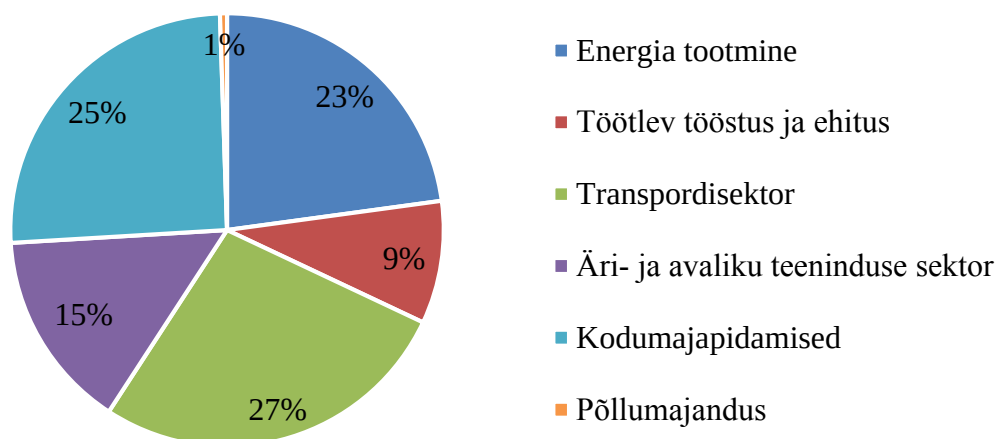
Tabel 10.1. Kütuste tarbimine naturaallühikutes Eestis, Harjumaal ja Tallinna linnastus aastatel 2007, 2011 ja 2013.

Kütus	ühik	2007			2011			2013		
		Eesti	Harjumaa	Tallinna linnastu	Eesti	Harjumaa	Tallinna linnastu	Eesti	Harjumaa	Tallinna linnastu
Kivisüsi	tuhat t	130	14	11	69	5	5	61	5	4
Põlevkivi	tuhat t	16 810	0	0	18 749	0	0	20 487	0	0
Turvas	tuhat t	455	52	6	304	44	32	242	48	32
Turba-brikett	tuhat t	13	5	ca 5	12	5	ca 5	12	5	4
Küttepuut	tuhat tm	1 711	309	161	1 708	745	159	1 614	701	164
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	2 032	629	208	2 640	1 080	432	2 680	1 310	612
Maagaas	mln m ³	1 003	591	501	632	421	318	678	353	288
Biogaas	mln m ³			6			7			6
Raske kütteõli	tuhat t	6	2	0	2	1	0	1	1	0
Põlevkiviõli	tuhat t	77	27	5	65	10	3	50	6	2
Kerge kütteõli	tuhat t	110	69	36	74	38	30	63	34	3
Diislikütus	tuhat t	528	232	212	572	257	206	595	270	267
Autobensiin	tuhat t	323	168	143	261	133	116	234	116	103

Kütuste ja elektri tarbimise struktuur 2013. a kohta ja alamsektorite kaupa on näidatud joonistel 10.1 ja 10.2. Vastavate andmete vähese kättesaadavuse tõttu on kütuse tarbimise jagamisel sektoritesse kasutatud hinnanguid eespool nimetatud kaudsete näitajate alusel.

Joonis 10.1. Tallinna linnastu energiasectori kütuste ja energia tarbimine kütuse- ja energia-liikide kaupa 2013. aastal.

Joonis 10.2. Tallinna linnastu energiasectori kütuste ja energia tarbimine alamsektorite lõikes 2013. aastal.

Tallinna linnastu 2013. aasta kütuste ja energia tarbimine on olnud 11 654 GWh, sh kütuste tarbimine 9 226 GWh. Suurimate osakaaludega on vedelkütuste (4 486 GWh) ja gaasiliste (2 680 GWh) kütuste tarbimine. Vedelkütuseid tarbiti mootorikütustena transpordisektoris, gaasilisi kütuseid peamiselt katlakütustena. Biokütuste osatähtsus kütuste kogu tarbimises on olnud 12%. Elektri osatähtsus kütuste ja energia tarbimises on olnud 21% (2 428 GWh).

Kõige rohkem on kütuseid ja energiat tarbitud transpordisektoris (3 143 GWh). Suuremad kütuste ja energia tarbijad on veel olnud energiatootmise sektor (2 662 GWh) ja kodumajapidamised (2 963 GWh). Transpordisektor sisaldab osaliselt ka kodumajapidamistes tarbitud mootorikütust.

10.2. CO₂ heitkogused energiasektoris

Andmed CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 10.2. CO₂ heitkogus 2013. aastal on olnud ainult kütuste põletamisel 1 916 366 tonni. CO₂ heitkogus elaniku kohta on 3,4 tonni, mis on täpselt sama kui Tallinna linna vastav näitaja. Lisades CO₂ heitkoguseid, mis on seotud Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool Tallinna linnastut elektri tootmisega, saame CO₂ heitkoguseks 4 364 650 tonni. Sellisel juhul on CO₂ heitkogus elaniku kohta 8,5 tonni, mis on väiksem Tallinna linna vastava näitajast. Tabelis 10.2 on esitatud ka CO₂ heitkogused Tallinna linnastu SKP näitajate kohta.

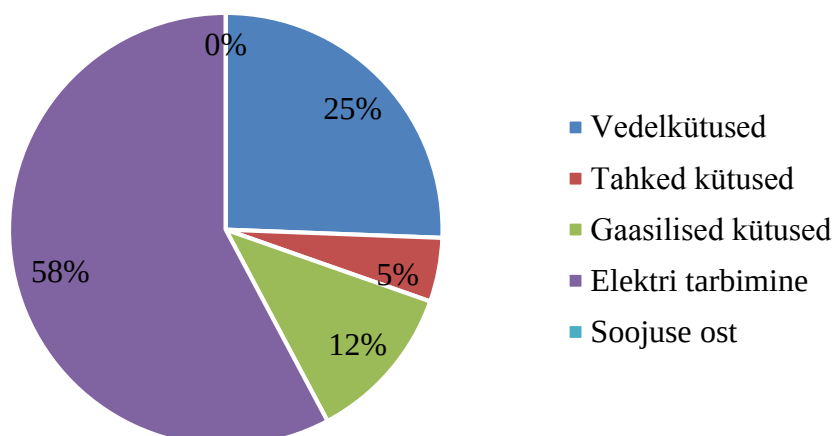
Tabel 10.2. Tallinna linnastu energiaspektori kütuste ja energia tarbimine ja CO₂ heitkogused 2013. aastal.

0104 aastat

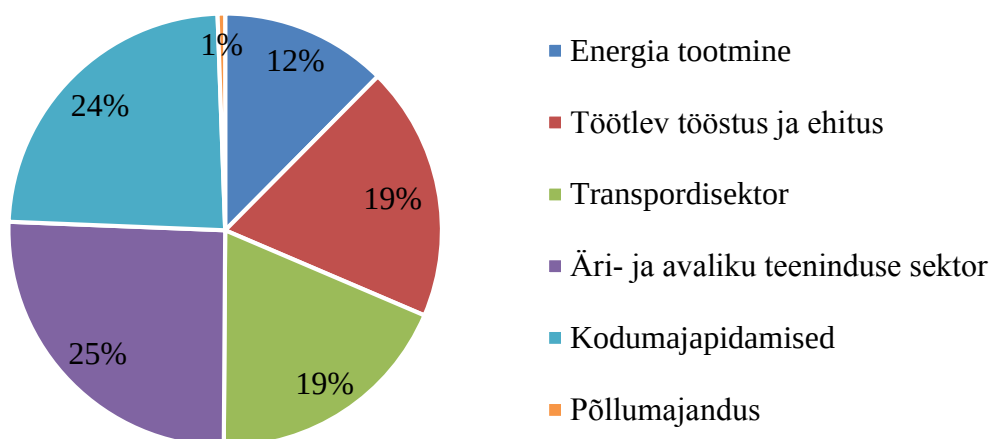
Kütused	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Vedelkütused	4 486	1 162 059
Tahked kütused	642	216 469
Gaasilised kütused	2 680	537 838
Biokütused	1 417	-
Kokku	9 226	1 916 366
Energia		
Elekter	2 428	2 622 478
Kokku	2 428	2 622 240
Kokku kütused ja energia	11 654	4 538 844
Erinäitajad		
Elanike arv	513 369	
Heitkogus elaniku kohta, tCO ₂		
Kütused	3,7	
Energia ja kütused	8,8	
SKP jooksevhindades, mln €	10 345	
Heitkogus SKP kohta tCO ₂ /mln €		
Kütused	185	
Energia ja kütused	439	

Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool Tallinna linnastut toodetud elektri CO₂ heitkoguste määramiseks on arvutatud CO₂ eriheidet tarbitud elektri kohta Statistikaameti 2013. aasta Eesti elektri bilansi ja elektri toomiseks kasutatud kütuste andmete alusel. CO₂ eriheidet tarbitava elektri kohta koos kadudega oli 2013. aastal 1,16 tCO₂/MWh. CO₂ heitkoguse saame kui korrutame tarbitud elektri koguse Eestis toodetava elektri CO₂ eriheidetega vastaval aastal.

Süsihappegaasi heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide kui ka alamsektorite kaupa on näidatud joonistel 10.3 ja 10.4. Suurim CO₂ heitkogus on elektri tarbimisel (2 622 478 tCO₂), järgnevad vedelkütuste tarbimine (1 162 059 tCO₂) ja maagaasi tarbimine (537 838 tCO₂). Kütuste ja energia tarbimise osas on suuremate osatähtsustega äri- ja avaliku teeninduse sektor (1 158 550 tCO₂) ning kodumajapidamised (1 080 665 tCO₂). Väikseima CO₂ heitkoguse osatähtsusega on põllumajandussektor (25 538 tCO₂).

Joonis 10.3. Tallinna linnastu energiasektori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

Joonis 10.4. Tallinna linnastu energiasektori kütuste põletamisega ja energia tarbimisega seotud CO₂ heitkogused alamsektorite kaupa 2013. aastal.

10.3. Energia tootmine

Alljärgnevalt käsitletakse energia tootmise all soojuse ja elektri tootmist avalikkusele, Tallinna linnastu puhul valdavalt soojusvarustust ja sellega seonduvaid CO₂ heitmeid.

10.3.1. Ülevaade Tallinna lähivaldade soojusvarustusest

Tallinna lähivaldade energia tootmine käsitleb nii energia tootmist oma linna-valla elanike tarbeks, kellest paljud töötavad Tallinnas, kui ka energia tootmist Tallinna energiavajaduste rahuldamiseks.

Harku vallas on kaugküttepiirkonda soojusega varustav katlamaja Tabasalu asulas. Katlamaja käitab Harku valla ettevõtte OÜ Strantum. 2013. aastal väljastas katlamaja 11 000 MWh soojust ja tarbis 1238 tuh.m³ gaasi.

Jõelähtme vallas on kaugküte Kostivere ja Loo asulates. Katlamajad töötavad gaaskütusel. Soojust toodab, katlamajasid ja soojusvõrke käitab Adven Eesti AS. Katlamajad tootsid 2013. aastal 14 299 MWh soojust.

Kiili valla keskuse katlamaja käitab N.R.Energy (endine AS Avoterm). Katlamaja varustab soojusega Kiili asula korterelamuid. Katlamaja töötas 2014. aastani põlevkiviõlil. Alates 2014. aasta lõpust on katlamaja renoveeritud ning töötavad biomassil. Katlamaja tootis 2013. aastal 2672,6 MWh soojust ja tarbis 231,5 tonni põlevkiviõli. Lisaks sellele on väikekatlaid uutes elamurajoonides. See tarbimine kuulub kodumajapidamises tarbimise alla.

Maardu linn on Tallinna energiavarustuse seisukohast kõige olulisem naaber. Maardu linna territooriumil asub Eesti Energia Iru Elektriijaam. 2013. aastal rajas Eesti Energia Iru elektriijaama kaasaegse ja efektiivse jäätmeenergiaploki, mis toodab elektrit ja soojust segaolmejäätmetest. Iru jäätmeenergiaploki valmimisega lõppes Eestis suuremahuline segaolmejäätmete ladestamine prügilatesse, sest esmakordselt Eestis võeti kütusena kasutusse seni prügilatesse rännanud jäätmed. Iru Elektriijaam tootis 2013. aastal pisut üle poole Tallinna soojusvarustuseks vajalikust soojusest ning kogu Maardu linna soojusvarustuseks vajamineva soojuse. Elektrit tootis Iru Elektriijaam Eesti Energia elektrivõrku. Iru toodetud elektrist suurema osa kasutas ära Tallinna linn.

Iru Elektriijaamas toodetud soojuse edastamist ja tarbimist on käsitletud lähemalt aruande Tallinn CO₂ inventuuri osas I. Maardu linnas on 80 – 90% majadest tsentraalse kütte ja sooja veega. Kaugküttevõrgu torustiku pikkus on 9,2 km. Tarbitakse AS Tallinna Küte soojusenergiat, mida toodetakse Iru ja Tallinna soojuselektriijaamades. 2013. aastal edastas AS Tallinna Küte Maardu linnale 54 753 MWh soojusenergiat. Veel on suurem katlamaja AS-il VOPAK – 4 katelt tootlikkusega 10 tonni auru/tunnis ehk 4x6,5 MW. Lisaks on Muuga sadamas 5 gaasil töötavat katelt (3x570 kW; 2x780 kW) ja 1 vedel kütusel töötav katlamaja (350 kW). Linnavolikogus on kinnitatud energeetika arengukava, kus on määratud kaugkütte alad ja võimalikud piirkonnad lokaal katlamajade arenguks. Samuti on põhimõtteks elektriküttel olevate objektide üleviimine tsentraalküttele. Renoveeritud on Iru elektriijaamast tulev soojusenergia tarnetorustik.

Rae vallas tegeleb korterelamude elamurajoonide soojusvarustusega valla ettevõtte Elveso. Kaugküte on välja arendatud Jüri ja Vaida asulates. Katlamajad kasutavad kütuseks puiduhaket ja turvast. Lisaks sellele on Elveso soojusvõrku ühendatud Adven Eesti AS-le kuuluv maa-gaasil töötav katlamaja, mis töötab vaid tipukoormuse katmiseks või Elveso katlamajade remondi ajal. Samuti on väikekatlamajad Peetri külas ja Assakul väiksemate tarbijagruppide soojusvarustuseks. Need katlamajad kuuluvad äri- ja avaliku sektori ning kodumajapidamise alla. Soojusenergia müük 2013. oli Jüri alevikus 19 063 MWh ja Vaida alevikus 2427 MWh, kokku 21 490 MWh.

Saku valla keskuse korterelamuid varustab soojusega kaks Saku valla ettevõttele AS Saku Maja kuuluvat katlamaja – suurem katlamaja jõe vasakkaldal mõisa lähedal ja teine konteinerkatlamaja jõe paremkaldal elamute grupi ja koolimaja soojusvarustuseks. 2013. aastal väljastasid katlamajad 17 481 MWh soojust.

Saue linna korterelamute rajoonis on välja arendatud kaugküte. Soojust toodab Adven Eesti AS gaasikütusel töötav 16 MW katlamaja. Katlamaja 2013. aasta soojuse toodang oli 18 362 MWh ja maagaasi kulu 1958 tuh m³.

Saue valla keskuse korterelamutele annab soojust Adven Eesti AS 16 MW katlamaja. 2013 aastal tootis katlamaja 15 311 MWh soojust ja tarbis 1664 tuh.m³ maagaasi. Lisaks sellele on väikekatlamajasid Saue valda jäävas Laagri asulas ja Veskimöldre elamurajoonis, milliseid käsitleme kodumajapidamise all.

Viimsi vallas on väljaarendatud soojusvõrk kahes asulas: Viimsis ja Haabneemes. Nende katlamajade ja soojusvõrkude omanik ning käitaja on Adven Eesti AS. Soojust toodetakse maagaasil töötavates katlamajades. Viimsi valla Adven Eesti AS-le kuuluvad katlamajad varustavad soojusega Viimsi ja Haabneeme asulate korterelamuid. Samuti on Adven Eesti AS-le kuuluvad maagaasil töötavad katlamajad Viimsi SPA-s ja Viimsi koolis. Need neli Adven Eesti AS katlamaja tootsid 2013. aastal 32 965 MWh soojust.

10.3.2. Energia tootmiseks kasutatavad kütused

Kütuste tarbimine soojuse ja elektri tootmiseks Tallinna linnastus 2013. a on tabelis 10.3.

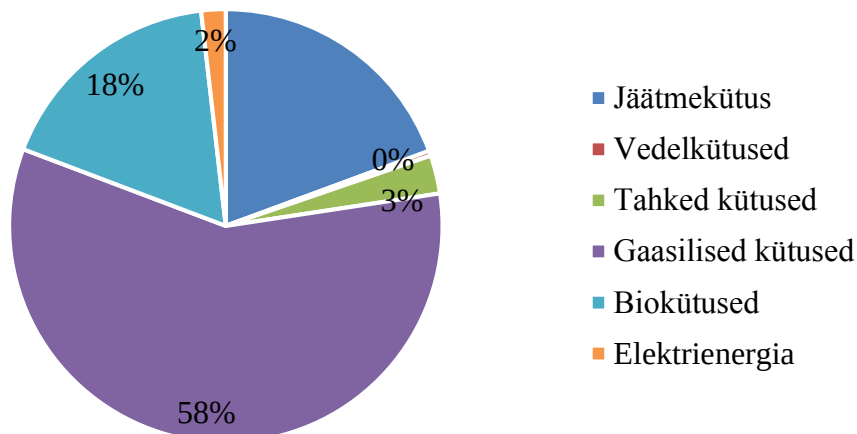
Tabel 10.3. Kütuste tarbimine Tallinna linnastu energia tootmise sektoris naturaali- ja energiaühikutes aastatel 2007, 2011 ja 2013.

Kütus	ühik	Tarbimine		
		2007	2011	2013
Turvas	tuhat t	6	31,5	32
	GWh	15,1	na	76
Küttepuut	tuhat tm	0	0	11
	GWh	-	-	22
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	76	290	246
	GWh	130,3	na	417
Maagaas	mln m ³	333	213,6	167
	GWh	3 108,3	na	1 548
Põlevkiviõli	tuhat t	2	0,8	0,6
	GWh	21,3	na	6
Kerge kütteõli	tuhat t	2	1,3	0,04
	GWh	19,0	na	0
Diislikütus	tuhat t	0	0,06	0,25
	GWh	-	na	3
Jäätmekütus	tuhat t	0	0	184
	GWh	-	-	516

Energiatootmise sektori kütuste ja energia tarbimise struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide kaupa on näidatud joonisel 10.5. Kütuste ja energia tarbimine energiaühikutes on olnud 2 662 GWh, mis sisaldab ka soojuse tootmisel ja jaotamisel elektri hinnangulist tarbimist 49 GWh. Suurima osatähtsusega on olnud maagaasi tarbimine (1 548 GWh). Bio-

kütuste osatähtsus kütuste kogu tarbimises on olnud 18% (464 GWh). Seega on energiatootmise sektoriks domineerivaks katlakütuseks jätkuvalt maagaas. Siiski on biokütuste tarbimisel kasvav tendents.

Joonis 10.5. Tallinna linnastu energiatootmise sektori kütuste tarbimine kütuseliikide lõikes 2013. aastal.

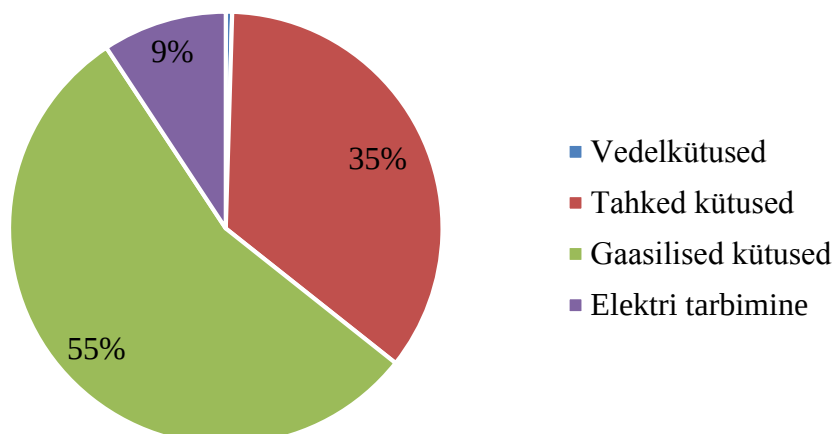
10.3.3. CO₂ heitkogused energiatootmise sektoris

Andmed CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 10.4. CO₂ heitkogus 2013. aastal on olnud ainult kütuste põletamisel 512 010 tonni. Lisades CO₂ heitkoguseid, mis on seotud Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool Tallinna linnastut elektri tootmisega, saame CO₂ heitkoguseks 564 455 tonni.

Tabel 10.4. Kütuste ja energia tarbimine Tallinna linnastu energiatootmise sektoris ning CO₂ heitkogused 2013. aastal.

	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Kütused		
Vedelkütused	10	2 677
Tahked kütused	592	198 653
Gaasilised kütused	1 548	310 680
Biokütused	464	-
Kokku kütused	2 614	512 010
Energia		
Elekter	49	52 445
Kokku energia	49	52 445
Kokku kütused ja energia	2 662	564 455

CO₂ heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide kaupa on näidatud joonisel 10.6. Suurim CO₂ heitkoguse osatähtsus on maagaasi tarbimisel (310 680 tCO₂), järgneb elektri tarbimisega seotud CO₂ heitkogus (52 445 tCO₂), mis moodustab 13% energiatootmise sektori süsihappegaasi heitkogustest.

Joonis 10.6. Tallinna linnastu energiatootmise sektori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide lõikes 2013. aastal.

10.4. Tööstus

10.4.1. Ülevaade tööstussektorist

Tallinna lähivaldades pole suure energiamahuga tootmist. Ülekaalus on kohaliku tähtsusega suhteliselt tagasihoidliku energiatarbimisega ettevõtted. Kütust tarbitakse katlamajades soojuse saamiseks. Tehnoloogilist tootmist, milline tarbib kütust tehnoloogias ja paiskab atmosfääri heitmeid lisaks kütuse põlemise suitsugaasidele Tallinna ümbruses ei ole.

Suurim ettevõtte Tallinna lähikonnas, milline perioodiliselt töötab ja paiskab õhku gaasilisi heitmeid on Kehras (40 km Tallinnast) asuv AS Horizon paberitehas. Idatuulte korral võib selle ettevõtte mõju tunda ka Tallinnas. Kuid käesoleva töö mahtu ei kuulu Anija vallas asuva AS Horizon heitmete käsitlemine.

Harku vallas on samuti tegemist lindlate ja kohaliku tähtsusega kasvuhoonete ning metalli töötlemise väikeettevõtetega, millised on rajanud oma väikekatlamajad ettevõtte soojusega varustamiseks.

Jõelähtme vallas asuvad AS Tallegg lindlad ja linnuliha ümber töötlevad toiduainetetööstuse ettevõtted oma katlamajaga. Samuti on kohaliku tähtsusega puidutöötlemiseettevõtte, mis kasutab kütuseks põhiliselt puidujäätmeid oma tootmisest.

Kiili vald (Kiili, Kangru ja Luige asulad) on kujunenud suvilapiirkonnast viimastel aastatel samuti Tallinna magalaks. Vähesel määral on vallas puidutööstust, milline kütusena kasutab põhiliselt oma tootmisjääke.

Maardu linn on Tallinna lähimavalitsustest kõige suurema tööstusliku energiatarbimisega naaber. Maardu Keemiakombinaat sellisena nagu nõukogude ajal ei tööta enam paarkümmend aastat. Endise keemiakombinaadi territooriumil töötavad mitmed väikeettevõtted, millised on

soojuse tootmiseks rajanud oma väikekatlamajad. Samuti asuvad Maardu linna territooriumil mitmed vedelkütuse ladustamisega ja ümberlaadimisega tegelevad ettevõtted, millistel on samuti oma katlamajad. Ka kuulub Maardu linna koosseisu Vana-Narva maantee tööstuspiirkond, kus nii mõnelgi ettevõttel on oma katlamaja (katel). Tööstusest võib nimetada metallide töötlemist ja ladustamist ning puidu töötlemist.

Rae valda Jüri tööstusparki on kolinud Tallinnast mitmed ettevõtted. Seal on nii toiduainetööstuse ettevõtteid (AS Kalev), metalli-, puidu-, ehitusmaterjalide- ja elektroonikatööstuse ettevõtteid ning laokomplekse. Loo alevikus asus tööle vanu rehve töötlev OÜ Kummimatid tootmisvõimsusega 50 000 tonni aastas. Tööstusel on oma väikekatlamajad, millistest viie omanik on Adven Eesti AS. Lisaks sellele on mitmetel ettevõtetel omad väikekatlamajad nii Jüri tööstusalal, Peetri külas kui Assakul. Rae valla maagaasiga varustamisega tegeleb Adven Eesti AS. Põhiliselt töötavad väikekatlamajad maagaasil, samuti kasutavad mõned väikekatlamajad kütusena kerget kütteõli ja puidujäätmeid.

Saku valla suurim tootmisettevõtte on enam kui saja-aastane Saku õlletehas. Tehasel on oma katlamaja milline toodab auru nii tehnoloogilisteks vajadusteks kui ka tootmishoonete kütteks. Vähesel määral kasutavad kütust ka põllumajandusettevõtted: Saku maaviljeluse instituudi tootmisbaas Juulikul ja sealne aiand. Lisaks sellele asub Saku valla territooriumil Tänassilma tööstuspark. Mitmetel ettevõtetel tööstuspargis on oma katlamaja. Seitsme neist katlamajadest omanik on Adven Eesti AS, ülejäänute omanik ja käitaja on ettevõtte. Tegemist on ühe või paari ettevõtte tarbeks rajatud väikekatlamajadega võimsusega 0,1–1 MW. Kogu Tänassilma tööstusparki varustab gaasiga Adven Eesti AS.

Saue vallas on mitmetel ettevõtetel oma soojusvarustuse süsteemid Saue valla suurim ettevõtte on Laagri alevikus paiknev Sagro aiand. Neil on kasvuhoonete soojusvarustuseks oma gaasikütusel töötav katlamaja. Mitmetel Saue vallas Laagri alevikus asuvatel ettevõtetel on oma väikesed katlamajad ja soojusvarustuse süsteemid. Nii on väikesed 100–500 kW katlamajad Magnum Logistics AS-l, ABT Revador AS-l ja Hildero AS-l.

Saue linn on põhiliselt elamurajoon. Vaid vähesel määral on linnas toiduainetööstust (maitseainetööstus AS Paulig) ja metallitööstust (AS LSMK), millistel ettevõtetel oma maagaasil töötavad katlamajad.

Viimsi vallas on samuti kujunenud eliitelamurajooniks vähese tootmise ja tööstusega. Endise kalurikolhoosi tootmisbaasides tegutsevad üksikud toiduainetetööstuse ja metallitööstuse ettevõtted, millistes mõnel on oma väikekatlamaja.

10.4.2. Tööstussektoris tarbitavad kütused

Kütuste tarbimine tööstuses soojuse tootmiseks Tallinna linnastus 2013. aastal on naturaaliühikutes esitatud tabelis 10.5.

Tabel 10.5. Kütuste tarbimine Tallinna linnastu tööstus- ja ehitussektoris naturaali- ja energiaühikutes aastatel 2007, 2011 ja 2013.

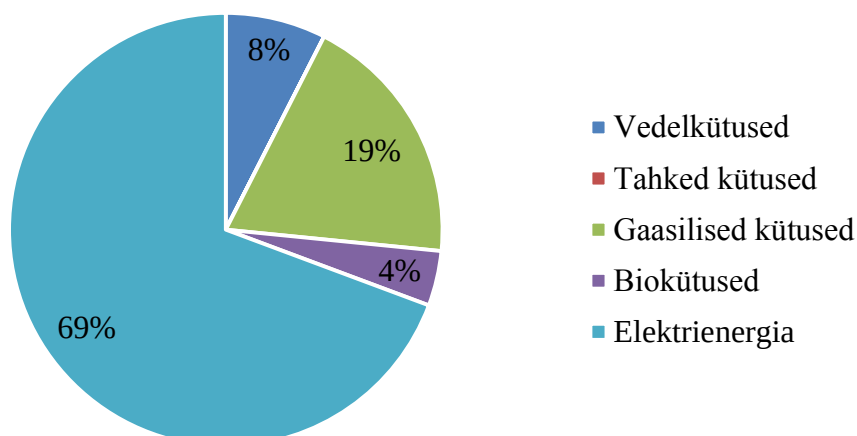
Kütus	ühik	Tarbimine		
		2007	2011	2013
Küttepuit	tuhat tm	2,3	2,4	0,8
	GWh	4,8	na	2
Puiduhake ja -jäätmel	tuhat tm	14,0	13,6	24,8
	GWh	24,4	na	42
Maagaas	mln m ³	52,2	26,2	21,9
	GWh	487,4	na	204
Vedelgaas	tuhat t	0,9	0	0,11
	GWh	11,8	-	1
Põlevkiviõli	tuhat t	1,4	1,3	0,6
	GWh	15,5	na	6
Diislikütus	tuhat t	14,0	11,4	5,6
	GWh	164,2	na	66
Kerge kütteõli	tuhat t	6,0	5,9	0,5
	GWh	70,4	na	6
Autobensiin	tuhat t	0,3	0,2	0
	GWh	3,3	na	-
Kivisüsi	tuhat t	0,7	0,2	0
	GWh	5	na	-

Kütuste ja elektri tarbimise struktuur 2013. aasta kohta kütuseliikide kui ka tööstusharude kaupa on näidatud joonistel 10.7 ja 10.8. Nendes andmetes sisaldab ehitusmaterjalide tööstuse kütuste tarbimine ka muu ehituse kütuse tarbimist. Tallinna linnastu tööstusettevõtete 2013. a kütuste ja energia tarbimine energiaühikutes oli 1 068 GWh, sh elektri tarbimine 741 GWh.

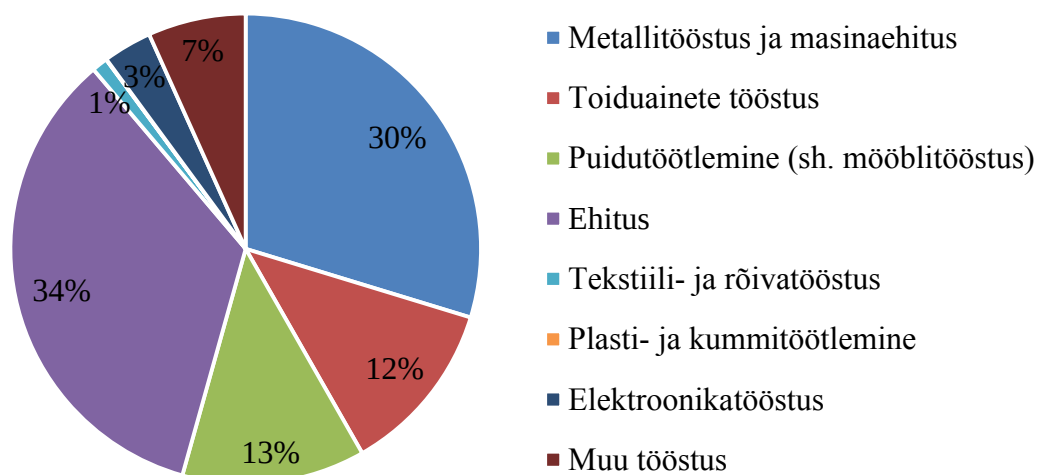
Tööstuses on suurima osatähtsusega elektri tarbimine (741 GWh), järgnevad maagaasi (204 GWh) ja vedelkütuste (80 GWh) tarbimine. Vedelkütuste tarbimisest moodustas 82% diislikütuse tarbimine. Biokütuste tarbimise osatähtsus oli 4% (44 GWh). Biokütuseid (hakkpuit ja puidujäätmel) on valdavalt tarbitud puidutöötlemis ettevõtetes ja mööblitööstuses.

Kõige suurem kütusetarbija tööstuse alamsektoritest on olnud ehitusmaterjalide tööstus koos ehitusega (113 GWh), seda eelkõige diislikütuse tarbimise tõttu mitmesugustes ehitusmasinate. Suuremate kütuste tarbimise osatähtsustega on veel olnud metallitööstus ja masinaehitus (97 GWh). Elektri tarbimise andmed tööstussektorite kaupa polnud kättesaadavad, seetõttu pole ka elektri tarbimist tööstussektorite kaupa käsitletud.

Joonis 10.7. Tallinna linnastu tööstus- ja ehitussektori kütuste ja energia tarbimine kütuste- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

Joonis 10.8. Tallinna linnastu tööstus- ja ehitussektori kütuste tarbimine alamsektorite lõikes 2013. aastal.

10.4.3. CO₂ heitkogused tööstuses

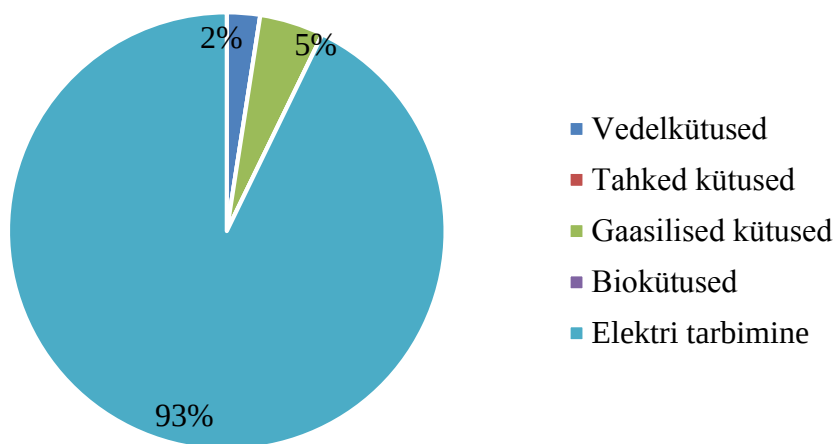
Andmed tööstussektori CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 10.6. CO₂ heitkogus 2013. aastal oli ainult kütuste põletamisel 62 061 tonni. Lisades CO₂ heitkoguse, mis on seotud Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool Tallinna linnastut elektri tootmisega, saame CO₂ heitkoguseks 861 844 tonni. CO₂ heitkogus tööstustoodangu mahu kohta on olnud ainult kütuste põletamisel 14,3 t/mln € ja kokku koos elektri tarbimisega 198,3 t/mln €. Nimetatud näitajad on väiksemad kui Tallinna linna ja 2011. aasta inventuuri vastavad näitajad.

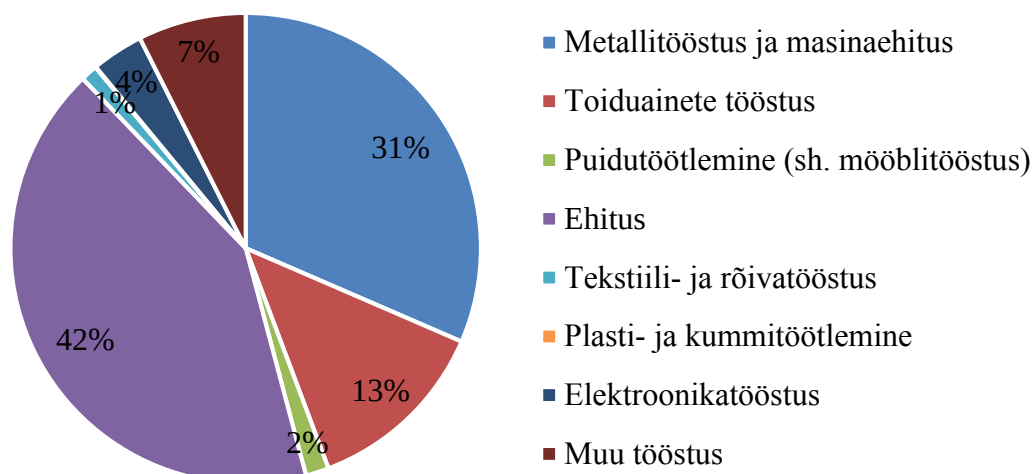
Tabel 10.6. Tallinna linnastu tööstus- ja ehitussektori kütuste ja energia tarbimine ning CO₂ heitkogused 2013. aastal.

	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Kütused		
Vedelkütused	80	21 163
Tahked kütused	0	-
Gaasilised kütused	204	40 897
Biokütused	44	-
Kokku	328	62 061
Energia		
Elekter	741	799 783
Kokku kütused ja energia	1 068	861 844
Erinäitajad		
Tööstustoodangu maht jooksevhindades, mln €	4 345	
Heitkogus tööstustoodangu mahu kohta, t/mln €		
Kütused		14,3
Energia ja kütused		198,4

CO₂ heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide kui ka alamsektorite kaupa on näidatud joonistel 10.9 ja 10.10. CO₂ heitkogustes on suurima osatähtsusega olnud elektri tarbimisega seotud CO₂ heitkogus (799 783 tCO₂), järgnevad vedel- ja gaasiliste kütuste kasutamisega seotud CO₂ heitkoguste osatähtsused, vastavalt 2% ja 5%. Tööstusharudest annab suurima panuse CO₂ heitmetesse lähtudes ainult kütuste tarbimisest ehitusmaterjalide tööstus koos ehitusega (25 941 tCO₂), väikseima osatähtsusega on aga plasti ja kummitööstus (20 tCO₂) ning tekstiili- ja rõivatööstus (715 tCO₂).

Joonis 10.9. Tallinna linnastu tööstus- ja ehitussektori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

Joonis 10.10. Tallinna linnastu tööstus- ja ehitussektori CO₂ heitkogused alamsektorite lõikes 2013. aastal.

10.5. Transport

10.5.1. Ülevaade transpordisektorist

Tallinna linnastu transpordisektori CO₂ heitkogused hõlmavad maantee-, raudtee- ja vee-transporti. Tallinna linnastu transpordisektor on oluliselt mõjutatud Tallinna linna transpordisektorist ja sellega tihedalt seotud. Tallinna linna transpordi sektorit on käsitletud lähemalt aruande Tallinn CO₂ inventuuri esimeses osas.

Tallinna linnastu valdavaks transpordiliigiks on maanteetransport sisaldades bussiliiklust, erasõidukite liiklust, kaubavedusid. Raudteetransport sisaldab nii kaubavedu kui ja reisijate vedu. Alljärgnevas tabelis on esitatud kokkuvõte Tallinna linnastu transpordisektorist. 2013. aastal oli Eestis registreeritud transpordivahendeid (mootorsõidukeid) kokku 763 975, millest Harjumaale oli registreeritud 307 359 mootorsõidukit. Detailsemad sõidukite registreerimisandmed Tallinna lähivaldade kohta ei olnud kättesaadavad.

Tabel 10.7. Sõidukite jaotus haldusterritooriumite järgi seisuga 1. jaanuar 2014. a.

	Eesti	Harjumaa
Sõidukid		
Mootorsõidukid	763 975	307 359
Sõiduaudod	628 565	254 222
Veoadudod	92 182	37 854
Bussid	4 496	1 835
Mootorrattad	24 828	9 700
Mopeedid	13 904	3 748
Haagised	80 083	28 311
Sõidukid eravalduses		
Mootorsõidukid	542 717	189 586

	Eesti	Harjumaa
Sõiduautod	477 645	169 306
Veoautod	28 922	8 259
Bussid	573	139
Mootorrattad	22 080	8 356
Mopeedid	13 497	3 526
Haagised	45 470	12 672

Statistikaameti andmetel oli 2013. a Harjumaa maakonnas riigimaanteed pikkus 1 603 km, põhimaanteed 251 km, tugimaanteed 166 km ning kõrvalmaanteed 1 137 km. Kahjuks ei ole linnatänavate pikkuse kohta uuemaid andmeid kätte saada ning seetõttu on kasutatud 2011. aasta inventuuris esitatud andmeid.

Harku valda seob külgneva Tallinna linnaga kaks peamist ühendusteed – Tallinn-Rannamõisa- Kloogaranna kõrvalmaantee (T11390) ning Tallinn-Paldiski põhimaantee (T8). Harku vallas on maanteed ja tänavate pikkus kokku Statistikaameti andmetel 156 km.

Jõelähtme valla territooriumil toimub intensiivne transiittransport mööda riigi põhi- (E-20) ja tugimaanteed ning Tallinn-Narva raudteed sadamaga ühendavat raudteed. Läbi valla territooriumi viiakse linnadesse põllumajandussaadusi, toormaterjali ja kütust tootmise tarbeks, liiguvad veosed sadamatesse jne. Jõelähtme vallas on maanteed ja tänavate pikkus kokku Statistikaameti andmetel 277 km.

Kiili valda läbivaks teljeks on Viljandi–Rapla maanteelt lähtuv Kiili–Nabala–Tuhala tee. Oluliselt mõjutab valla arengut ka Tallinna ringtee, mis läbib vallas Luige ja Vaela külasid. Kiili vallas on maanteed ja tänavate pikkus kokku Statistikaameti andmetel 143 km.

Maardu linna lõunaosa läbib 3-4 kilomeetri ulatuses Tallinn-Narva maantee, võimaldades nii hea ühenduse Tallinnaga, aga ka Narvaga. Liikuvad saasteallikad (transport) etendavad tähtsat osa välisõhu saastamises põhiliste magistraalide juures, kuid suhteliselt piiratud alal (paar-kolmkümmend meetrit teest). Probleemseteks magistraalideks on Tallinn-Narva maantee ja Põhjaranna tee. Suurima saasteallikate tihedusega on Muuga sadama piirkond. Linnatänavate pikkus Maardu linnas oli Statistikaameti andmetel 103,3 km (2008. a andmed).

Rae valla suurimaks välisõhu saastajaks on transpordisektor. Peamine õhusaaste tuleneb Tallinna lennuväljalt, Tallinn-Tapa-Peterburi raudteelt, Tallinna ringteelt ja Tallinn-Tartu-Luhamaa maanteelt. Rae valla geograafilise asendi tõttu võib sinna ka sattuda kuni 25% kogu maakonna saasteainete emissioonist. Seda üldjuhul läänekaarte tuulte abil kirde ja ida suunal asuvatest tööstustest. Rae vallas on maanteed ja tänavate pikkus kokku Statistikaameti andmetel 338 km.

Saku valda läbivad riigi põhimaanteed Tallinna ringtee (maantee nr 11) ja valla piiril paiknev Tallinn-Pärnu-Ikla maantee (maantee nr 4) ning tugimaantee Tallinn-Rapla-Türi (maantee nr 15). Raudteedest läbib valda Tallinn-Rapla-Pärnu raudteeharu. Saku vallas on maanteed ja tänavate pikkus kokku Statistikaameti andmetel 256 km.

Saue linn paikneb transpordimagistraalide sõlmpunktis. Maanteedest on nendeks eelkõige põhimaantee T-4 Tallinn-Pärnu-Ikla, mis on rahvusvahelise tee E67 ehk Via Baltica ning Saue linnaga vahetult külgnevad Kanama liiklussõlme rambid ja ühendusteel. Kanama liiklussõlmes toimub Tallinn-Pärnu-Ikla maantee ristumine tugimaantee Tallinna ringteega, mis Saue linna kagupiiril jätkub Keila-Paldiski suunas. Saue linna piirneb põhjaküljel Tallinn-Keila raudteega. Raudtee on elektrifitseeritud ning seda mööda toimub reisirongide ja põhiliselt Paldiski sadamatega seotud kaubakoosseisude liikumine. Linnal on hea logistiline ühistranspordiühendus. Linnaelanikel on võimalik kasutada rongi, bussi ja marsruutaksoühendust. Linnatänavate pikkus Saue linnas oli kokku Statistikaameti andmetel 30,7 km (2008. aasta andmed).

Saue valda läbivad põhimaanteed: nr. 4 – Tallinn-Pärnu-Ikla; nr. 8 – Tallinn-Paldiski; nr. 9 – Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla; nr. 11 – Tallinna ringtee. Samuti läbib valda elektrifitseeritud raudtee Tallinn - Keila - Paldiski (Elektriraudtee). Saue vallas on maanteed ja tänavate pikkus kokku Statistikaameti andmetel 156 km.

Viimsi vallas asub Eesti suurim kaubasadam - Muuga sadam (asub osaliselt Viimsi vallas) ning Miiduranna sadam. Meresõiduvõimalusi loovad vallas veel Haabneeme, Pringi, Rohuneeme, Kelvingi, Leppneeme, Kelnase ja Naissaare sadamad, lisaks väiksemad randumisaigad – lautrid. Valla lõunaosa läbib AS Milstrandile kuuluv Maardu-Viimsi 14 km raudteelõik. Teede liikluskoormus, eriti Tallinnasse suunduvatel Rohuneeme ja Randvere teedel, on suur ning kasvab pidevalt. Viimsi vallas on maanteed ja tänavate pikkus kokku Statistikaameti andmetel 258 km.

Ühistranspordi Harjumaa kavandab ja korraldab alates 2005. a algusest MTÜ Harjumaa Ühistranspordikeskus (HÜTK) ja seda valdavalt maakondliku bussiliikluse osas. Harjumaa kohalike omavalitsuste poolt ühistranspordikeskuse käivitamise eesmärgiks oli luua struktuur, mis tagaks kohalike omavalitsuste, maavalitsuse ning majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi teovõime tõusu maakonna ühistranspordi korraldamiseks, arengu kavandamiseks ja struktuurifondide tulemuslikuks kasutamiseks. HÜTK'i andmetel on olnud 2007. aastal Harjumaa ühistranspordi (bussiliiklus) liinikilomeetrite arv 12,73 miljonit, millest Tallinna linnastu osatähtsuseks võib hinnata 61% (hilisemad andmed pole kättesaadavad – liinikilomeetrite arv on vähenenud nii Tallinnas kui Tallinna lähimavalitsustes). Reisijateveo teenust raudteel pakuvad AS Elektriraudtee ja AS Edelaraudtee. AS Elektriraudtee tegevuspiirkonnaks on peamiselt Tallinna linnastu. Elektriraudtee AS veeremipargis oli 2011. aastal 52 vagunit. Aasta jooksul läbisid rongid 1,256 miljonit rongkilomeetrit.

10.5.2. Transpordisektoris kasutatavad kütused

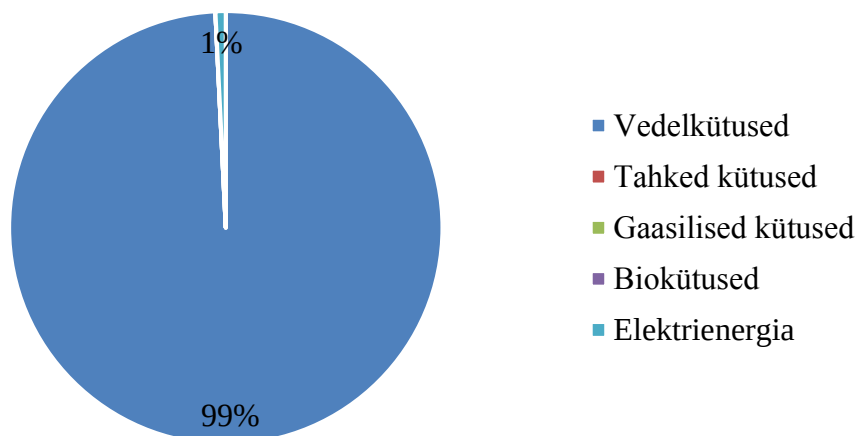
Transpordi sektori all on käsitletud mootorites põletatavaid kütuseid. Ülevaade kasutatavatest kütustest naturaallühikutes on esitatud tabelis 10.8. Mootorikütuste kogutarbimine oli 2013. a 3 167 GWh, millest valdava osa moodustavad diiselmootor ja autobensiin, vähesel määral on kasutatud vedelgaasi.

Tabel 10.8. Kütuste tarbimine Tallinna linnastu transpordisektoris naturaals- ja energiaühikutes aastatel 2007, 2011 ja 2013.

Kütus	ühik	2007	2011	2013
Diislikütus	tuhat t	172,5	169,0	228
	GWh	2 025	na	2 689
sh ühistranspordis	tuhat t	11,3	11,0	9,6
	GWh	132	na	113
Autobensiin	tuhat t	55,6	45,0	37
	GWh	679	na	452
Vedelgaas	tuhat t	0,03	0	0,12
	GWh	0,4	-	2

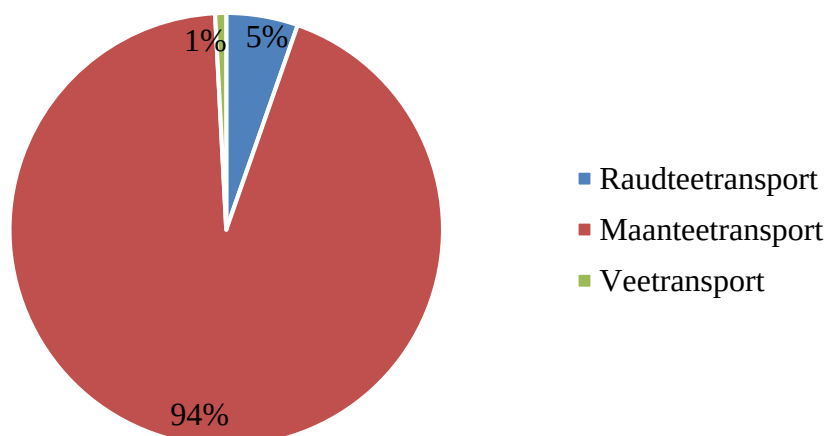
Antud töös käsitletud transpordiliikide osas on suurima osatähtsusega kütuste ja energia kasutamise osas maanteetransport ehk antud juhul linnastu maanteeliiklus, moodustades 94% (2 968 GWh) kütuste ja energia kogutarbimisest energiaühikutes.

Joonis 10.11. Tallinna linnastu transpordisektori kütuste ja energia tarbimine kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

Linnastu ühistranspordis tarbitava kütuse koguse hindamiseks on kasutatud andmeid linna- ja maakonnaliinide busside liinikilomeetrite kohta. Sellisel viisil on Tallinna linnastu ühistranspordi diiselmootori kütuse kuluks hinnatud 9,6 tuhat tonni. Selle kütusekulu osatähtsus linnastu liikluse kogu kütuse tarbimises (energiaühikutes) on väike, ainult 3,6%.

Peale mootorikütuste tarbitakse ühistranspordis elektrienergiat, trammi- ja trolliliikluses ning elektrirongiliikluses. Tallinna linna trammi- ja trolliliikluses tarbiti 2013. aastal vastavalt 10,1 GWh ja 10,6 GWh elektrienergiat. Elektrirongiliiklus toimub valdavalt Tallinna linnastu piirides. Elektriraudtee elektri tarbimise kuluks on hinnatud 2013. a kokku 4 GWh. Linnastu ühistranspordi kütuse ja elektri teadaolev kulu osatähtsus kogu transpordisektori energia tarbimises (energiaühikutes) on ainult 4,2%.

Joonis 10.12. Tallinna linnastu transpordisektori kütuste ja energia tarbimine alamsektorite lõikes 2013. aastal.

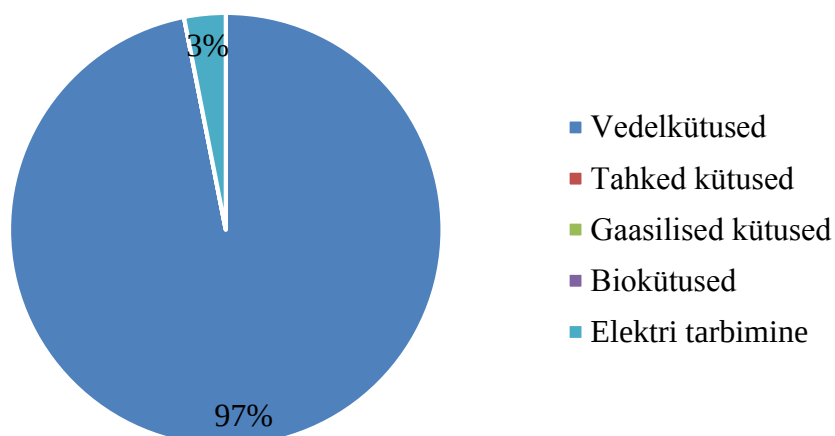
10.5.3. CO₂ heitkogused transpordisektoris

Andmed CO₂ heitkoguste kohta on esitatud tabelis 10.9. CO₂ heitkogused on arvutatud, kasutades mootorikütuste tarbimise andmeid, eeldades, et Tallinna linnastus müüdud mootorikütus tarbitakse enamasti kohapeal. 2013. aastal moodustas CO₂ transpordisektorist pärinev heitkogus Tallinna linnastus kokku 1,6 tonni Tallinna linnastu elaniku kohta (ilma elektritranspordist pärineva CO₂ heitkogusega) ja koos elektritranspordist pärineva CO₂ heitkogusega 1,7 tonni.

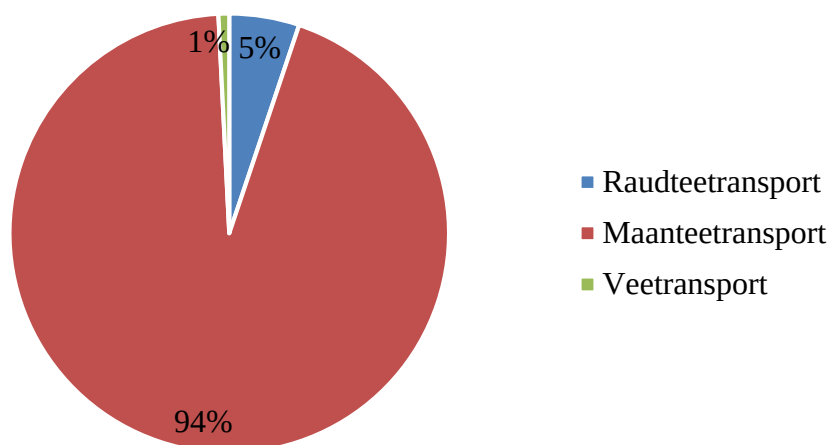
Tabel 10.9. Tallinna linnastu transpordisektori kütuste ja energia tarbimine ning CO₂ heitkogused 2013. aastal.

Kütused	Tarbimine GWh	Heitkogus tCO ₂
Vedelkütused	3 143	821 569
sh ühistransport	134	52 325
linnastu elektritransport	21	22 397
Kokku kütused ja energia	3 167	847 792
Erinäitajad		
Elanike arv	513 369	
Heitkogus elaniku kohta, t		
Kütus	1,6	
Elekter ja kütus	1,7	

CO₂ heitkoguste struktuur 2013. aasta kohta kütuse- ja energialiikide kaupa on näidatud joonisel 10.13. Suurima osatähtsusega CO₂ heitkogused tulenevad diiselmootori ja bensiini tarbimisest (kokku 821 569 tCO₂). Elektritranspordi osatähtsus CO₂ heitkogustes on olnud 3% (26 222 GWh). Käsitatud transpordiliikidest (ilma lennutranspordita) omab suurimat osakaalu CO₂ heitkoguste tekitajana mootorikütuste kasutamisel maanteetransport ehk 94% transpordisektori CO₂ koguheitmetest. Teadaolev ühistranspordist pärinev CO₂ heitkogus (koos elektritranspordiga) moodustab kogu transpordisektori heitkogusest 6%.

Joonis 10.13. Tallinna linnastu transpordisektori CO₂ heitkogused kütuse- ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

Joonis 10.14. Tallinna linnastu transpordisektori CO₂ heitkogused alamsektorite lõikes 2013. aastal.

11. CO₂ neelud

11.1. Tallinna lähivaldade kõrghaljastus

Harku vald

Harku valla metsasus (alla 40%) on väiksem Harjumaa ja Eesti keskmisest. Kokku on vallas 63,64 km² metsasid. Harku rohevõrgustiku olulisim osa on valla keskosa läbivad metsamassiivid. Harku valla rohevõrgustiku tuumalad on järgmised:

- Harku järve piiranguvöönd (järv ise ei jää Harku valda);
- Harku järvest läänes asuvad metsad;
- Harku mets ja raba;
- Sõrve tuumala;
- Vääna-Tõlinõmme-Humala tuumala;
- Vääna-Jõesuu tuumala;
- Türisalu tuumala;
- Tutermaa tuumala.

Inimsurve rohealadele on kasvava elanikkonna tõttu väga suur. Sarnaselt teistele Tallinna linnastu omavalitsusüksustele on ka Harku valla rohealad olulise rekreatiivse ja välisõhku puhastava väärtusega. Valla arengukava näeb ette rohealade säilitamise tasakaalustatud arengu saavutamiseks. Põllumajandusmaa osatähtsus valla pindala suhtes on väike muldade vähese viljakuse tõttu. Harku vallas asuvad järgmised kaitsealad:

- Rannamõisa maastikukaitseala;
- Türisalu maastikukaitseala;
- Vääna maastikukaitseala;
- Naage maastikukaitseala;
- Muraste looduskaitseala;
- Suurupi looduskaitseala.

Lisaks asuvad vallas Natura 2000 alad, mida on kokku kaheksa.

Jõelähtme vald

Jõelähtme valla metsasus on 36%, mis jääb alla vabariigi keskmise. Valla metsade kogupindala on 75,6 km². Suuremad metsad asuvad valla idaosas Kaberneeme-Ihasalu-Jägala piirkonnas ning Maardu linnast idas endiste fosforiidikarjääride maa-aladel. Viimaseid käsitletakse ka valla põhiliste metsamajandustsoonidena. Valla metsadel on tähtis roll Tallinna linnastu rekreatiivse potentsiaali kandmises ning keskkonnakaitses. Need metsad kuuluvad suuremas osas kaitsemetsade kategooriasse. Vallas asuvad kolm maastikukaitseala, neist Kostivere tervikuna ning osaliselt Kolga lahe ja Pirita jõeoru kaitsealad. Üldplaneeringuga on tehtud ettepanek metsastada põllumajanduslikult väheväärtuslikud alad, seda eriti valla loodeosas.

Kiili vald

Kiili valla metsasus on 24%, mis on üle kahe korra väiksem maakonna keskmisest. Metsade territoorium vallas järjest väheneb ning viimase üldplaneeringu koostamise ajal jäi näitaja 24,1 km² juurde. See on tingitud rahvastiku juurdekasvust (ehitusega kaasnev raadamine) ning suurest põllumaade osakaalust (41% kogu valla pindalast). Põllumajandustegevuse tõttu valla keskosas metsad praktiliselt puuduvad. Valla metsad on üks olulisematest kohalikest loodusvaradest, kuid puit on halva kvaliteediga ning kohalik puidutööstus toodab sellest peamiselt küttematerjali. Metsamajandus puidu varumiseks ei ole Kiili vallas arenenud tegevus. Valla metsadel on potentsiaali, et arendada neid rekreatsioonialadena ja maakonna rohevõrgustiku terviklikkuse säilitamiseks.

Maardu linn

Maardu linna kõrghaljastus piirdub põhiliselt Muuga aedlinnaga, kus puittaimestik on levinud pea kõikidel kruntidel. Teine metsasem vöönd jagab linna ida-lääne suunal mõtteliselt kaheks, eraldades põhjapoolsed elamualad lõunaosas asuvatest tööstusladest. Märkimisväärseid metsamassiive ega RMK poolt hallatavaid maid linnas ei ole. Olulisimaks looduslikuks puhkealaks on Metsapark. Kallavere kui Maardu linna põhilise elamupiirkonna kõrghaljastus jääb Eesti tiheasustuste hulgas keskmiste hulka. Maardu linna territooriumil ei asu ühtegi looduskaitseala.

Rae vald

Rae valla levinuim metsatüüp on segamets. Valla metsad, mille kogupindala on 57,9 km², on suhteliselt liigirikkad ning varieeruvad kase-männi ja kase-kuuse segametsadest kuivadel aladel siirdesoo- ja rabametsadeni niisketel aladel. Rae valla metsasuse näitaja, 28%, on pea kaks korda väiksem maakonna keskmisest (51,9%). Haritava maa kasutuse vähenemine on aga tingitud nende maade võsastumise. Lisaks metsadele asuvad vallas puisniidud ja niidud. Suurest transpordikoormusest ja Tallinna lähedusest tingituna langeb valla metsadele suur saastekoormus. Vastavalt Tallinna rohevõrgustiku piiridele nähakse ette looduslike metsa- ja rohealade säilitamine. Valla suurim looduskaitseala on Paraspõllu LKA (476 ha). Rae vallas kuuluvad kaitse alla ka Kurna mõisa park (10,9 ha), Külma talu park (3,3 ha), Lehmja tammik (12 ha) ja muud väiksed loodusobjektid.

Saku vald

Saku valla metsasus jääb alla Harjumaa (51%) ja Eesti (44-48%) keskmiste - 38%. Seejuures 14% valla pindalast moodustab RMK hallatav riigimetsamaa, mis kuulub Saku metsandiku alla. Valla metsad on suhteliselt hästi säilinud ning nende kogupindala on 65 km². Suuremad metsamassiivid asuvad valla kagu- ja lõunaosas. Suur osa valla territooriumi metsadest on roheline võrgustiku tuumalad või nende ühenduskoridorid. Valdav osa omavalitsuse metsadest on tulundusmetsad. Hoiumetsade kategooriasse kuuluvad Tammiku looduskaitseala, Laagri nahkhiirte ning Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaigad.

Saue linn

Saue linnas paikneb kaks rohealavõrgustikku kuuluvat kaitsealust loodusobjekti: Saue Mõisa park (18 ha) ja Saue Tammik (25 ha). Mõlemad on linna rohevõrgustiku olulised osad. Mikro-tasandi rohevõrgustiku osadena toimivad kõik väiksemad haljasalad, samuti puiesteed (sh Pärnasalu teel paiknev allee). Märkimisväärseks rohealaks on veel terviseradade piirkond. Linna üldplaneeringuga on ette nähtud rajada kaitsehaljastus piki Tule tn, mis täiendab ühtlasi linna tasandil rohevõrgustikku. Kokku on puittaimestikuga alasid linnas 112 ha.

Saue vald

Saue valla metsasus on 30%, mis on ligi kolmandiku võrra väiksem riigi keskmisest. Kokku moodustavad valla metsad 59,1 km² suuruse maa-ala. Lõunapoolne ala on metsasem, põhja-poolne suuresti üles haritud. Põllumajanduslik potentsiaal on Saue valla muldadel maakonna keskmisest veidi madalam. Looduskaitsealasid valla maal ei ole, küll aga osa kaitstavast Saue mõisa pargist.

Viimsi vald

Viimsi valla poolsaarest on suur osa kaetud metsaga. Vallas kuulub riigimets Viimsi met-skonnale, mille kasutuses on 1 306 ha ehk 27,8% Viimsi valla maismaa territooriumi maa-kasutusest. Munitsipaal- ja erametsamaa kogupindalad Viimsi poolsaarel on teadmata. Seisuga 08.12.1998 on maakatastris registreeritud katastriüksustel kokku 284,9 ha metsamaad. Võrreldes teiste metskondadega on Viimsis majandatavat metsa vähe – põhiosa metskonna metsast on kaitsemets. Rohkem on laane- ja salumetsi, sageli esineb ka kõdusoometsi, mis on tekkinud kuivendamisel endiste soo- ja lodumetsade asemele. Paekalda rusukaldal kasvab meie oludes haruldane kooslus, mitmete laialehiste puuliikidega ürgilmeline salumets (pangamets). Alustaimestik on lopsakas ja liigirikas.

Saartest on arenenumate taimekooslustega Kräsuli, Naissaar, Prangli ja Aksi. Naissaare looduskeskond on puutumatu ja ürgne. Saarel on suur metsamaa (88,3% saare pindalast), mis katab 1 662,5 ha suuruse maa-ala. Sellest 1 577,4 ha ehk 83,8% Naissaare pindalast moodustavad puistud. Kogu mets Naissaarel kuulub hoiumetsa kategooriasse.

Prangli saare metsasus on 40% - metsakorralduskava kohaselt on Prangli saarel 197,2 ha metsa. Metsapuuna valitseb mänd. Kõik saare metsad on pinnase- ja tuulekaitsemetsad. Saarel kasvavat metsa säästetakse – korjatakse vaid hagu, kuivanud puid ja tuulemurdu. Aksi on 0,59 km² suurune väikesaar Prangli lähedal. Saarel on 4,5 ha pinnasekaitse metsa. Pinnasekaitselist väärtust omavad eelkõige männipuistud saare ida- ja kaguosas.

11.2. Tallinna lähivaldade neelud

Süsihappegaasi neelud on arvatud eelnevalt kirjeldatud metoodika põhjal. Tallinna lähi-valdade kogupindala on 114 437 ha. Metsamaad moodustasid sellest 38 011 ha. Arvutuste tegemisel võeti eelduseks, et 40% puudest on nooremad kui 20 aastat ja ülejäänud vanemad – seega alla 20 aasta vanuseid puid kasvab 15 204,4 hektaril ja vanemaid puid kasvab Tallinna

lähivaldades 22 806,6 hektaril. Puuvõra katvuse protsendiks arvestatakse Tier2a metoodika põhjal 31,1%.

C_G väärtus leiti järgmise valemi abil:

$$C_G = 15\,204,4 \text{ ha} \times 0,311 \times 2,9 \text{ t C/ha/a} = 13\,712,85 \text{ t C/a}$$

Kuna alla 20 aasta vanustel puudel arvestatakse C_L nulliks, siis kogu CO_2 neeldumine puudes on sama väärtusega, nagu C_G ehk **13 712,85 t C/a**.

Üle 20 aastaste puude CO_2 neelamisvõime on hinnatud pea olematuks. See tähendab, et CO_2 summaarne neeldumine puudes võrdub alla 20 aasta vanuste puude poolt neelatava süsihappegaasiga, seega $C_G = C_L$. Parameetrid muu taimestiku neelude arvutamiseks puuduvad ning neid ei arvestata.

Seega on neelude kogumaht Tallinna linnastus järgmine:

$$13\,712,85 \text{ tonni C/a} + 1\,126,1 \text{ tonni C/a} = \mathbf{14\,838,95 \text{ tonni C/a}}$$

12. Tallinna linnastu CO₂ bilanss

CO₂ heitkogus kütuste põletamisel 2013. aastal on olnud 1 916 366 tCO₂. See ei sisalda CO₂ heitkoguseid, mis on seotud Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool linnastut toodetud elektri ja soojuse tootmisega. Sellisel juhul on CO₂ heitkogus elaniku kohta 3,7 tonni. Suurim CO₂ heitkogus on vedelkütuste tarbimisel, moodustades 60% (1 162 059 tCO₂) fossiilsete kütuste põletamisest tulenevast süsinikdioksiidi heitest.

Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool linnastus elektri ja soojuse tootmisega seotud CO₂ heitkogused olid 2 622 478 tCO₂. Kokku oli CO₂ lendumine nii fossiilsete kütuste põletamisest kui ka energia tarbimisest 4 538 844 tCO₂ ja seega oli CO₂ heitkogus elaniku kohta 8,8 tonni.

Tallinna lähivaldade kogupindala on 114 437 ha. Metsamaad moodustasid sellest 38 011 ha. Arvutuste tegemisel võeti eelduseks, et 40% puudest on nooremad kui 20 aastat ja ülejäänud vanemad – seega alla 20 aasta vanuseid puid kasvab 15 204,4 hektaril ja vanemaid puid kasvab Tallinna lähivaldades 22 806,6 hektaril. CO₂ neeldumine haljas- ja rohealadel on 2013. aastal olnud 14 839 tonni.

Seega CO₂ bilanss Tallinna linnastus aastal 2013 on 1 916 366 t – 14 839 t = **1 901 527 tCO₂**

Võttes arvesse ka CO₂ heitkogused, mis on seotud Tallinna linnastus tarbitud ja väljaspool linnastut elektri ja soojuse tootmisega, siis saame CO₂ bilansiks aastal 2013:

4 538 844 t – 14 839 t = **4 524 005 tCO₂**

Kokkuvõtlikult on aastatel 2011–2013 kütuste ja energia tarbimine energiaühikutes ning CO₂ bilanss püsinud üsna samal tasemel. Süsihappegaasi heitkogused on vähenenud ca 1,3% võrra. Võrreldes 2007. aastaga on kütuste ja energia tarbimine vähenenud ca 14%. Erinevused võivad olla tingitud inventuuri teostajate erinevast lähenemisest nii Statistikaameti andmete korrigeerimisel ja kohandamisel ainult Tallinna linnastu kohta kui ka kütuste ja energia tarbimise jaotamisel erinevatesse sektoritesse. Muutused kütuste ja energia tarbimises kütusekoguste ja energiahulga poolest on esitatud tabelis 12.1. Tabel 12.2 kajastab süsihappegaasi heiteid kütuste põletamisest ja energia tarbimisest aastatel 2007, 2011 ja 2013, samuti neelusid ja süsihappegaasi bilanssi.

Tabel 12.1. Tallinna linnastus kasutatud kütuste koguse, sisse ostetud energiahulga ning CO₂ heitkoguste muutused aastatel 2007–2013. Viimases tulbas on esitatud võrdlus 2011. ja 2013. aasta vahel.

Kütus	Ühik	2007	2011	2013	Muutus
Kivisüsi	1000 t	11	5	4	–17%
	GWh	84	38	31	
	tCO ₂	29 000	13 000	10 778	
Turvas	1000 t	6	32	32	–27%
	GWh	21	105	76	
	tCO ₂	6 000	39 000	28 451	
Turbabrikett	1000 t	5	5	4	–12%
	GWh	22	22	19	

Kütus	Ühik	2007	2011	2013	Muutus
	tCO ₂	8 000	8 000	7 038	
Küttepuud	1000 tm	161	159	164	+13%
	GWh	338	336	344	
	tCO ₂	139 000	118 000	133 122	
Puiduhake ja -jäätmel	1000 tm	208	432	612	+26%
	GWh	357	744	1 040	
	tCO ₂	140 000	319 000	402 076	
Maagaas	mln m ³	501	318	288	-2%
	GWh	4 674	3 006	2 680	
	tCO ₂	939 000	550 000	537 838	
Biogaas	mln m ³	6	7	6	-17%
	GWh	32	39	33	
	tCO ₂	7 000	8 000	6 638	
Vedelgaas	1000 t	3	0	2	+100%
	GWh	36	-	19	
	tCO ₂	9 000	-	4 330	
Põlevkiviõli	1000 t	5	3	2	-28%
	GWh	54	34	23	
	tCO ₂	15 000	9 000	6 461	
Diiselmootor	1000 t	212	206	267	+29%
	GWh	2 489	2 421	3 149	
	tCO ₂	657 000	643 000	830 910	
Kerge kütteõli	1000 t	36	30	3	-89%
	GWh	422	347	38	
	tCO ₂	112 000	93 000	10 113	
Bensiin	1000 t	143	116	103	-11%
	GWh	1745	1418	1 257	
	tCO ₂	431 000	350 000	310 245	
Elektri sisseost	GWh	2 328	2 465	2 428	-9%
	tCO ₂	2 934 000	2 894 000	2 622 240	

Tabel 12.2. Tallinna linnastu CO₂ heide, neelud ja bilanss aastatel 2007–2013.

	2007	2011	2013
CO₂ heide, t			
Kütused	2 205 910	1 706 316	1 916 366
Energia	2 933 700	2 893 465	2 622 478
Kokku	5 139 610	4 599 781	4 538 844
Neelud, t	13 837	14 340	14 839
CO₂ bilanss, t	5 125 773	4 585 441	4 524 005

13. Kasutatud kirjandus

1. Tallinna linna kodulehekülg, “Tallinna tutvustus,” (www.tallinn.ee).
2. “Tallinn arvudes 2013”, Tallinn 2013.
3. „Tallinn arvudes 2014“, Tallinn 2014.
4. Eesti Statistikaamet, “Statistika andmebaas,” (www.stat.ee).
5. “Tallinna haljastu tegevuskava aastateks 2013-2025,” Tallinna Linnavolikogu 13. juuni 2013 määrus nr 40.
6. “Välisõhu seire linnades 2013,” Tallinn 2014.
7. “Tallinna linna ja linnastu süsihappegaasi heitkoguste inventuur 2011,” Tartu 2013.
8. “Tallinna haljastuse arengukava,” Tallinna Linnavolikogu 3. märts 2005 määrus nr 17.
9. Tallinna keskkonnastrateegia aastani 2030,” Tallinna Linnavolikogu 16. juuni 2011 otsus nr 107.
10. “Haabersti linnaosa üldplaneering,” Tallinn 2013.
11. “Kesklinna linnaosa arengukava aastateks 2012-2016,” Tallinna Linnavolikogu 5. aprill 2012 määrus nr 9.
12. “Lasnamäe elamualade üldplaneering,” Tallinna Linnavolikogu 21. oktoobri 2010 otsus nr 238.
13. “Mustamäe linnaosa arengukava 2013-2016”, Tallinn 2013.
14. “Nõmme linnaosa arengukava 2008-2012”, Tallinn 2008.
15. “Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneering”, Tallinn 2013.
16. “Pirita linnaosa üldplaneering”, Tallinna Linnavolikogu 17. septembri 2009 otsus nr 17.
17. “Kristiine linnaosa üldplaneering”, Tallinn 2015.
18. Välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskava Tallinnas aastateks 2014–2018. Tallinn 2013.
19. Eesti Energia AS Iru Elektrijaama Keskkonnanaruanne, Tallinn 2014.

Lisa 1. Eriheidete arvutamine

Elektri tootmise eriheidete arvutamine

Andmed elektri tootmiseks kasutatud kütuste koguste kohta pärinevad Statistikaametist. Elektri eriheidete arvutamisel on arvesse võetud kõikides Eesti elektrijaamades elektri tootmiseks kasutatud kütus. Energiasektori omatarve, kaod, elektrienergia bruto- ja netotoodang on saadud Statistikaameti koostatud energiabilansist 2013. a kohta. Kasutades Tier1 metoodikat on valem

Heitkogus_{CO2} = Kütuse kulu_{kütus} x EH_{CO2} x 44/12 x oksüdatsiooni tegur

$$\begin{aligned}\text{Heitkogus}_{\text{CO}_2} &= 6 \text{ tuhat t kivisütt} \times 7,6 \text{ GWh/tuhat t} \times 96,5 \text{ tC/GWh} \times 0,98 \times 44/12 + \\ &+ 14\,979 \text{ tuhat t põlevkivi} \times 2,3 \text{ GWh/tuhat t} \times 99,0 \text{ tC/GWh} \times 0,98 \times 44/12 \\ &+ 41 \text{ tuhat t turvast} \times 2,4 \text{ GWh/tuhat t} \times 104,0 \text{ tC/GWh} \times 0,98 \times 44/12 + \\ &+ 15 \text{ tuhat t põlevkiviõli} \times 10,9 \text{ GWh/tuhat t} \times 76,0 \text{ tC/GWh} \times 0,99 \times 44/12 \\ &+ 13 \text{ mln m}^3 \text{ maagaasi} \times 9,3 \text{ GWh/mln m}^3 \times 55,0 \text{ tC/GWh} \times 0,995 \times 44/12 \\ &+ 86 \text{ tuhat t jäätmekütust} \times 2,8 \text{ GWh/tuhat t} \times 90,0 \text{ tC/GWh} \times 1,0 \times 44/12 + \\ &+ 917 \text{ GWh põlevkivigaasi} \times 57,6 \text{ tC/GWh} \times 0,995 \times 44/12 = \\ &= \mathbf{12\,649\,402\,CO_2}\end{aligned}$$

Jagades selle koguse CO₂ kogu Eestis toodetud elektri kogusega (13 275 GWh), saame elektri tootmise eriheideteks **0,95 tCO₂/MWh**. Kui arvestada ka omatarvet ja võrgukadu, siis oli 2013. a müüdava elektri kogus 10 920 GWh ja eriheidete **1,16 tCO₂/MWh**.

Iru elektrijaama poolt müüdud soojuse eriheidete arvutamine

Lähtuvalt Iru EJ 2014. a keskkonnanaruandest tarvitati Iru elektrijaamas 2013. a 43 mln m³ maagaasi ja 184 tuhat t segaolmejäätmeid – sellest 55 tuhat t soojuse tootmiseks. Kokku müüdi Tallinna Küte AS-le 551 GWh soojusenergiat – 496 GWh kasutati Tallinnas ja 55 GWh müüdi Maardu linna. Eriheidete arvutamiseks kasutame Tier1 valemit.

$$\begin{aligned}\text{Heitkogus}_{\text{CO}_2} &= 43 \text{ mln m}^3 \text{ maagaasi} \times 9,3 \text{ GWh/mln m}^3 \times 55,0 \text{ tC/GWh} \times 0,995 \times 44/12 + \\ &+ 55 \text{ tuhat t jäätmekütust} \times 2,8 \text{ GWh/tuhat t} \times 90,0 \text{ tC/GWh} \times 1,0 \times 44/12 = \\ &= \mathbf{130\,026\,tCO_2}\end{aligned}$$

Jagades selle koguse süsihappegaasi Iru elektrijaama poolt toodetud ja müüdud soojuse kogusega, tuleb eriheideteks **0,24 tCO₂/MWh**. Võrreldes eelmise inventuuriga on eriheidete jäänud enamvähem samaks – 2011. a oli eriheidete koos kadudega 0,25 tCO₂/MWh.

Lisa 2-1. Tallinna linna kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (naturaalühikutes)

		Kivisüsi	Turvas	Turba- brikett	Kütte- puud	Puiduhake ja -jäätmed	Maagaas	Vedelgaas	Biogaas	Põlevkivi- õli	Diisel- kütus	Kerge kütteõli	Bensiin	Elekter	Soojus
		1000 t	1000 t	1000 t	1000 tm	1000 tm	mln Nm ³	1000 t	mln Nm ³	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	GWh	GWh
1	Kütuste ja energia tarbimine energia-sektoris	2,8	25,3	3,4	146,7	525,7	180,2	0,1	3,4	0,9	203,8	2,0	88,9	1 932	1 902
1.1	Energia tootmine	0	25,3	0	10,5	243,2	111,2	0	1,7	0	0,25	0,04	0	22,0	496,1*
1.2	Töötlev tööstus ja ehitus	0	0	0	0,60	18,55	15,7	0	0	0	5,60	0,53	0	644,6	250,0
	metallitööstus ja masinaehitus	0	0	0	0	0,30	4,17	0	0	0	0	0,09	0		
	toiduainete tööstus	0	0	0	0	0,30	3,86	0	0	0	0,12	0	0		
	puidutöötlemine (sh. mööbli- tööstus)	0	0	0	0,30	15,26	0,53	0	0	0	0	0	0		
	ehitus	0	0	0	0,30	2,39	3,79	0	0	0	5,48	0,03	0		
	tekstiili- ja rõivatööstus	0	0	0	0	0	0,38	0	0	0	0	0	0		
	plasti- ja kummitöötlemine	0	0	0	0	0	0,01	0	0	0	0	0	0		
	elektroonikatööstus	0	0	0	0	0	1,18	0	0	0	0	0	0		
	muu tööstus	0	0	0	0	0,30	1,79	0	0	0	0	0,40	0		
1.3	Transpordisektor	0	0	0	0	0	0	0,10	0	0	178,0	0	32,0	20,7	0
	raudtee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12,94	0	0	0	
	maantee	0	0	0	0	0	0	0,10	0	0	163,0	0	32,0	20,7	
	sh ühistransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8,74	0	0	20,7	
	veetransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,99	0	0	0	
1.4	Äri- ja avaliku teeninduse sektor	0	0	0	7,53	1,74	33,47	0	1,68	0,60	0,07	0,23	0	808,7	548,0
1.5	Kodumajapidamised	2,79	0	3,41	128,0	262,26	19,84	0	0	0	19,92	1,24	56,9	436,0	1 104

* Iru elektrijaamast sisse ostetud soojus, mis on edastatud Tallinna Küte AS kaudu Tallinna kodu- ja äritarbijatele

Lisa 2-2. Tallinna linna kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (GWh)

		Kivisüsi	Turvas	Turba- brikett	Kütte- puud	Puiduhake ja -jäätmel	Maa- gaas	Vedel- gaas	Bio- gaas	Põlev- kivi-õli	Diisel- kütus	Kerge kütteõli	Bensiin	Kokku kütused	Elekter	Soojus
1	Kütuste tarbimine energiasektoris	21	61	15	308	894	1 676	1	18	10	2 405	24	1 085	6 518	1 932	1 902
1.1	Energia tootmine	0	61	0	22	413	1 034	0	9	0	3	0	0	1 543	22	496*
1.2	Töötlev tööstus ja ehitus	0	0	0	1	32	146	0	0	0	66	6	0	251	645	250
	metallitööstus ja masinaehitus	0	0	0	0	1	39	0	0	0	0	1	0	40	0	0
	toiduainete tööstus	0	0	0	0	1	36	0	0	0	1	0	0	38	0	0
	puidutöötlemine (sh. mööblitööstus)	0	0	0	1	26	5	0	0	0	0	0	0	31	0	0
	ehitus	0	0	0	1	4	35	0	0	0	65	0	0	105	0	0
	tekstiili- ja rõivatööstus	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	4	0	0
	plasti- ja kummitöötlemine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	elektroonikatööstus	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	11	0	0
	muu tööstus	0	0	0	0	1	17	0	0	0	0	5	0	22	0	0
1.3	Transpordisektor	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2 100	0	391	2 492	21	0
	raudtee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	153	0	0	153	0	0
	maantee	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1 924	0	391	2 315	21	0
	sh ühistransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	103	0	0	103	21	0
	veetransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	0	0	23	0	0
1.4	Äri- ja avaliku teeninduse sektor	0	0	0	16	3	311	0	9	7	1	3	0	349	809	548
1.5	Kodumajapidamised	21	0	15	269	446	185	0	0	3	235	15	694	1 883	436	1 104

* Iru elektrijaamast sisse ostetud soojus, mis on Tallinna Küte AS poolt edastatud Tallinna kodu- ja äritarbijatele

Lisa 2-3. Tallinna linna CO₂ heitkogused 2013. aastal sektorite kaupa lähtuvalt kütuste tarbimisest erinevates sektorites ning elektri- ja soojusenergia lõpptarbimisest tööstus-, transpordi-, äri ja avaliku teeninduse ning kodumajapidamiste sektoris (tCO₂)

		Kivisüsi	Turvas	Turba- brikett	Kütte- puud	Puiduhake ja -jäätmed	Maa- gaas	Vedel- gaas	Bio- gaas	Põlev- kivi-õli	Diisel- kütus	Kerge kütteõli	Bensiin	Elekter	Soojus
1	Kütuste tarbimine energiasektoris	7 353	22 708	5 607	119 091	345 562	336 316	283	3 701	2 741	634 649	6 341	267 784	2 086 560	350 217
1.1	Energia tootmine	0	22 708	0	8 558	159 843	207 529	0	1 885	0	789	119	0	23 760	119 072*
1.2	Töötlev tööstus ja ehitus	0	0	0	486	12 194	29 312	0	0	0	17 449	1 642	0	696 114	46 033
	metallitööstus ja masinaehitus	0	0	0	0	197	7 781	0	0	0	0	293	0		
	toiduainete tööstus	0	0	0	0	197	7 200	0	0	0	384	0	0		
	puidutöötlemine (sh. mööbli- tööstus)	0	0	0	243	10 031	986	0	0	0	0	0	0		
	ehitus	0	0	0	243	1 573	7 068	0	0	0	17 065	93	0		
	tekstiili- ja rõivatööstus	0	0	0	0	0	715	0	0	0	0	0	0		
	plasti- ja kummitöötlemine	0	0	0	0	0	20	0	0	0	0	0	0		
	elektroonikatööstus	0	0	0	0	0	2 204	0	0	0	0	0	0		
	muu tööstus	0	0	0	0	197	3 337	0	0	0	0	1 255	0		
1.3	Transpordisektor	0	0	0	0	0	0	283	0	0	554 158	0	96 402	22 397	0
	raudtee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	40 306	0	0	0	0
	maantee	0	0	0	0	0	0	283	0	0	507 651	0	96 402	22 397	0
	sh ühistransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27 208	0	0	22 397	0
	veetransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6 201	0	0	0	0
1.4	Äri- ja avaliku teeninduse sektor	0	0	0	6 117	1 143	62 451	0	1 815	1 809	227	719	0	873 409	100 904
1.5	Kodumajapidamised	7 353	0	5 607	103 930	172 382	37 024	0	0	932	62 027	3 861	171 382	470 880	203 280

* Iru elektrijaamast sisse ostetud soojus, mis on Tallinna Küte AS poolt edastatud Tallinna kodu- ja äritarbijatele

Lisa 3-1. Tallinna linna energiasektori kütuste ja energia tarbimise kasvuhoonegaaside heitkogused alamsektorite kaupa 2013. aastal.

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Heitkogus (tCO ₂)			
	Kütuste tarbimine	Elektri tarbimine	Soojuse ost	Kokku
A. Kütuste põletamine energiasektoris	1 283 782	2 086 560	119 072	3 489 414
1. Energia tootmine	231 145	23 760	119 072	373 977
Soojuse ja elektri tootmise avalik sektor	231 145	23 760	119 072	373 977
2. Töötlev tööstus ja ehitus	48 403	696 114	0	744 517
Metallitööstus ja masinaehitus	8 075	0	0	8 075
Toiduainete tööstus	7 584	0	0	7 584
Puidutöötlemine (sh. mööblitööstus)	986	0	0	986
Ehitus	24 227	0	0	24 227
Tekstiili- ja rõivatööstus	715	0	0	715
Plasti- ja kummitöötlemine	20	0	0	20
Elektroonikatööstus	2 204	0	0	2 204
Muu tööstus	4 592	0	0	4 592
3. Transpordisektor	650 843	22 397	0	673 240
Raudteetransport	40 306	0	0	40 306
Maanteetransport	604 336	22 397	0	626 733
sh ühistransport	27 208	22 397	0	49 604
Veetransport	6 201	0	0	6 201
4. Muud sektorid	353 391	1 344 289	0	1 697 680
Äri- ja avaliku teeninduse sektor	65 205	873 409	0	938 615
Kodumajapidamised	288 186	470 880	0	759 066
Põllumajandus/Metsandus/Kalandus	NA	NA	NA	NA
B. Kontrollimatu ja hajus heide kütuste käitlemisel	NA	NA	NA	NA
1. Tahked kütused	NA	NA	NA	NA
2. Õlid ja maagaas	NA	NA	NA	NA
Lisateave:				
CO₂ heitmed biokütuste põletamisel	468 354	NA	NA	468 354

Lisa 3-2. Tallinna linna energiasectori kütuste ja energia tarbimise kasvuhoonegaaside heitkogused alamsektorite ja kütuse ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Tarbimine	Eriheide	Heitkogused
	(GWh)	(tCO ₂ /GWh)	(tCO ₂)
1.A. Kütuste põletamine energiasectoris	8 946		3 489 414
Vedelkütused	3 525	258,7	911 798
Tahked kütused	97,0	367,8	35 668
Gaasilised kütused	1 676	200,7	336 316
Biokütused	1 220	NO	NO
Elektri tarbimine	1 932	1 080	2 086 560
Soojuse ost	496	240,0	119 072
1.A.1. Energia tootmine	2 062		373 977
Vedelkütused	3,4	263,9	907
Tahked kütused	60,8	373,7	22 708
Gaasilised kütused	1 034	200,7	207 529
Biokütused	445	NO	NO
Elektri tarbimine	22,0	1 080	23 760
Soojuse ost	496	240,0	119 072
1.A.2. Töötlev tööstus ja ehitus	896		744 517
Vedelkütused	72,3	263,9	19 091
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	146	200,7	29 312
Biokütused	32,8	NO	NO
Elektri tarbimine	645	1 080	696 114
Metallitööstus ja masinaehitus	40,4		8 075
Vedelkütused	1,1	263,9	293
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	38,8	200,7	7 781
Biokütused	0,5	NO	NO
Toiduainete tööstus	37,8		7 584
Vedelkütused	1,5	263,9	384
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	35,9	200,7	7 200
Biokütused	0,5	NO	NO
Puidutöötlemine (sh. mööblitööstus)	31,5		986
Vedelkütused	0	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	4,9	200,7	986
Biokütused	26,6	NO	NO
Ehitus	105		24 227
Vedelkütused	65,0	263,9	17 158

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Tarbimine	Eriheide	Heitkogused
	(GWh)	(tCO ₂ /GWh)	(tCO ₂)
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	35,2	200,7	7 068
Biokütused	4,7	NO	NO
Tekstiili- ja rõivatööstus	3,6		715
Vedelkütused	0	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	3,6	200,7	715
Biokütused	0	NO	NO
Plasti- ja kummitöötlemine	0,1		20
Vedelkütused	0	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0,1	200,7	20
Biokütused	0	NO	NO
Elektroonikatööstus	11,0		2 204
Vedelkütused	0	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	11,0	200,7	2 204
Biokütused	0	NO	NO
Muu tööstus	21,9		4 592
Vedelkütused	4,8	263,9	1 255
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	16,6	200,7	3 337
Biokütused	0,5	NO	NO
1.A.3. Transpordisektor	2 512		673 240
Vedelkütused	2 492	261,2	650 843
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Elektri tarbimine	20,7	1 080	22 397
Raudteetransport	153		40 306
Vedelkütused	153	263,9	40 306
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Maanteetransport	2 336		649 129
Vedelkütused	2 315	261,0	604 336
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Elektri tarbimine	20,7	1 080	22 397
sh ühistransport	124		49 604

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Tarbimine	Eriheide	Heitkogused
	(GWh)	(tCO ₂ /GWh)	(tCO ₂)
Vedelkütused	103	263,9	27 208
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Elektri tarbimine	20,7	1 080	22 397
Vee transport	23,5		6 201
Vedelkütused	23,5	263,9	6 201
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
1.A.4. Muud sektorid	3 477		1 697 680
Vedelkütused	957	251,7	240 956
Tahked kütused	36,2	357,9	12 960
Gaasilised kütused	496	200,7	99 475
Biokütused	742	NO	NO
Elektri tarbimine	1 245	1 080	1 344 289
Äri- ja avaliku teeninduse sektor	1 158		938 615
Vedelkütused	10,1	271,6	2 754
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	311	200,7	62 451
Biokütused	28	NO	NO
Elektri tarbimine	809	1 080	873 409
Kodumajapidamised	2 319		759 066
Vedelkütused	947	251,4	238 202
Tahked kütused	36,2	357,9	12 960
Gaasilised kütused	185	200,7	37 024
Biokütused	715	NO	NO
Elektri tarbimine	436	1 080	470 880

Lisa 3-3. Tallinna linna energiasektori kütuste tarbimine ja kasvuhoonegaaside heitkogused 2013. a.

KÜTUSED			Ühik	Vahetu tarbimine	Teisenda- mistegur (GWh/ühik)	Vahetu tarbimine (GWh)	Süsiniku eriheide (tC/GWh)	Süsiniku sisaldus (tC)	Maha arvatud süsinik (tC)	Süsiniku neto heit- kogus (tC)	Oksüdeeri nud süsini- ku osa	Tegelik CO ₂ heitkogus (tCO ₂)	
Vedelad fossiilsed kütused	Primaarsed kütused	Toornafta	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	
		Orimulsioon	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	
		Maagaasivedelikud	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	
	Sekundaarsed kütused	(Auto) bensiin	kt	88,9	12,2	1 085	68,0	73 032	NA	73 032	0,99	267 784	
		Lennukipetrol	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
		Kerge kütteõli	kt	2,0	11,8	24	72,7	1 729	NA	1 729	0,99	6 341	
		Põlevkiviõli	kt	0,9	10,9	10	76,0	747	NA	747	0,99	2 741	
		Diiselmootor	kt	203,8	11,8	2 405	72,7	173 086	NA	173 086	0,99	634 649	
		Raske kütteõli	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Vedelgaas	kt	0,1	12,6	1	61,9	77	NA	77	0,99	283	
		Etaan	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Toorbensiin	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Bituumen	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Määrdeained	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
		Naftakoks	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Rafineerimistehaste lähteained	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Muud kütused	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO		
Vedelad fossiilsed kütused kokku						3 525		248 672		248 672		911 798	
Tahked fossiilsed kütused	Primaarsed kütused	Antratsiit	kt	2,8	7,6	21	96,5	2 005	NA	2 005	0,98	7 353	
		Koksisüsi	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO	NO
		Muu bituumen- kivisüsi	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

KÜTUSED			Ühik	Vahetu tarbimine	Teisenda- mistegur (GWh/ühik)	Vahetu tarbimine (GWh)	Süsiniku eriheide (tC/GWh)	Süsiniku sisaldus (tC)	Maha arvatud süsinik (tC)	Süsiniku neto heit- kogus (tC)	Oksüdeeri nud süsini- ku osa	Tegelik CO ₂ heitkogus (tCO ₂)
		Subbituminoosne kivisüsi	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
		Ligniit	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Põlevkivi	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Kütteturvas	kt	25,3	2,4	61	104,0	6 193	NA	6 193	0,98	22 708
	Sekundaarsed kütused	Pruunsöebriketid	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Koksiahjukoks / Gaasikoks	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Turbabrikett	kt	3,4	4,4	15	104,0	1 529	NA	1 529	0,98	5 607
Tahked fossiilsed kütused kokku						97		9 728		9 728		35 668
Gaasilised fossiilsed kütused		Maagaas	10 ⁶ Nm ³	258,3	9,3	1 676	55,0	91 723	NA	91 723	0,995	336 316
Muud fossiilsed gaasilised kütused				NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
Gaasilised fossiilsed kütused kokku						1 676		91 723		91 723		336 316
FOSSIILSED KÜTUSED KOKKU						5 298		350 122		350 122		1 283 782
Biokütused kokku						1 220		127 733		127 733		468 354
	Tahked biokütused		10 ³ m ³	672,4	1,9	1 202	107,6	126 723	NA	126 723	0,98	464 653
	Vedelad biokütused			NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	Gaasilised biokütused		10 ⁶ Nm ³	3,4	5,4	18	55,0	1 009	NA	1 009	0,995	3 701

Lisa 3-4. Tallinna linna CO₂ heitkogused (Gg CO₂) sektorite lõikes aastatel 2007, 2011 ja 2013.

Kütus	Energia tootmine			Tööstussektor			Transpordisektor			Äri ja teenindus			Kodumajapidamised		
	2007	2011	2013	2007	2011	2013	2007	2011	2013	2007	2011	2013	2007	2011	2013
Kivisüsi	na	0	0	na	0,5	0	na	0	0	na	0,8	0	na	9,2	7,4
Turvas	na	22,4	22,7	na	0	0	na	0	0	na	0	0	na	0	0
Turbabrikett	na	0	0	na	0	0	na	0	0	na	0	0	na	0	5,6
Küttepuud	na	0	8,6	na	1,2	0,5	na	0	0	na	7,4	6,1	na	94,6	103,9
Puiduhake ja -jäätmel	na	202,3	159,8	na	5,9	12,2	na	0	0	na	0	1,1	na	202,3	172,4
Maagaas	na	213,8	207,5	na	49,1	29,3	na	0	0	na	59,2	62,5	na	36,2	37,0
Vedelgaas	na	0	0	na	0	0	na	0	0	na	0	0	na	0	0
Biogaas	na	2,4	1,9	na	0	0	na	0	0	na	2,6	1,8	na	0	0
Põlevkiviõli	na	0	0	na	2,5	0	na	0	0	na	3,0	1,8	na	0	0,9
Kerge kütteõli	na	2,6	0,1	na	14,2	1,6	na	42,0	0	na	2,7	0,7	na	6,7	3,9
Diislikütus	na	0,2	0,8	na	21,5	17,4	na	433,6	554,2	na	17,1	0,2	na	47,8	62,0
Autobensiin	na	0	0	na	0,5	0	na	118,5	96,4	na	0	0	na	187,8	171,4
Ostetud elekter	30	26	23,8	949	754,8	696,1	32	26,2	22,4	915	970,3	873,4	587	558,5	470,9
Ostetud soojus	222	108,2	119,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fossiilkütused kokku	317	239	231	127	88	48	644	594	651	84	83	65	379	288	288
Fossiilkütused ja energia sisseost kokku	569	373	374	1 076	843	745	676	620	673	999	1 053	939	966	846	759

Lisa 4-1. Tallinna linnastu kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (naturaalühikutes)

		Kivisüsi	Turvas	Turba- brikett	Kütte- puud	Puiduhake ja -jäätmed	Maagaas	Vedelgaas	Biogaas	Põlevkivi- õli	Diisel- kütus	Kerge kütteõli	Bensiin	Elekter	Jäätme- kütus
		1000 t	1000 t	1000 t	1000 tm	1000 tm	mln Nm ³	1000 t	mln Nm ³	1000 t	1000 t	1000 t	1000 t	GWh	1000 t
1	Kütuste tarbimine energia- sektoris	4,1	31,7	4,3	164,0	611,7	288,2	1,5	6,1	2,1	266,8	3,2	103,0	184,2	2428,0
1.1	Energia tootmine	0	31,7	0	10,5	245,6	166,5	0	4,5	0,59	0,25	0,04	0	184,2	48,6
1.2	Töötlev tööstus ja ehitus	0	0	0	0,80	24,80	21,9	0,11	0	0,59	5,60	0,53	0	0	740,5
	metallitööstus ja masinaehitus	0	0	0	0	0,40	10,28	0	0	0	0	0,09	0	0	0
	toiduainete tööstus	0	0	0	0	0,40	3,96	0,04	0	0	0,12	0	0	0	0
	puidutöötlemine (sh. mööbli- tööstus)	0	0	0	0,40	20,40	0,53	0,07	0	0	0	0	0	0	0
	ehitus	0	0	0	0,40	3,20	3,79	0	0	0,59	5,48	0,03	0	0	0
	tekstiili- ja rõivatööstus	0	0	0	0	0	0,38	0	0	0	0	0	0	0	0
	plasti- ja kummitöötlemine	0	0	0	0	0	0,01	0	0	0	0	0	0	0	0
	elektroonikatööstus	0	0	0	0	0	1,18	0	0	0	0	0	0	0	0
	muu tööstus	0	0	0	0	0,40	1,79	0	0	0	0	0,40	0	0	0
1.3	Transpordisektor	0	0	0	0	0	0	0,12	0	0	227,9	0	37,1	0	24,3
	raudtee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14,35	0	0	0	3,6
	maantee	0	0	0	0	0	0	0,12	0	0	211,3	0	37,1	0	20,7
	sh ühistransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9,61	0	0	0	20,7
	veetransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,21	0	0	0	0
1.4	Äri- ja avaliku teeninduse sektor	0,58	0	0	7,53	3,33	74,88	0,11	1,68	0,60	4,88	1,12	0	0	922,6
1.5	Kodumajapidamised	3,51	0	4,28	144,0	338,0	24,93	1,17	0	0	24,40	1,56	65,9	0	679,8
1.6	Põllumajandus	0	0	0	1,08	0,06	0	0,02	0	0,06	3,84	0	0	0	12,4

Lisa 4-2. Tallinna linnastu kütuste ja energia tarbimine 2013. aastal (GWh)

		Kivisüsi	Turvas	Turba- brikett	Kütte- puud	Puiduhake ja -jäätmed	Maa- gaas	Vedel- gaas	Bio- gaas	Põlevkivi- õli	Diisel- kütus	Kerge kütteõli	Bensiin	Jäätme- kütus	Kokku kütused	Elektar	Kokku kütused ja energia
1	Kütuste tarbimine energiasektoris	31	76	19	344	1 040	2 680	19	33	23	3 149	38	1 257	516	9 226	2 428	11 654
1.1	Energia tootmine	0	76	0	22	417	1 548	0	24	6	3	0	0	516	2 614	49	2 662
1.2	Töötlev tööstus ja ehitus	0	0	0	2	42	204	1	0	6	66	6	0	0	328	741	1 068
	metallitööstus ja masina- ehitus	0	0	0	0	1	96	0	0	0	0	1	0	0	97	0	97
	toiduainete tööstus	0	0	0	0	1	37	1	0	0	1	0	0	0	39	0	39
	puidutöötlemine (sh. mööblitööstus)	0	0	0	1	35	5	1	0	0	0	0	0	0	41	0	41
	ehitus	0	0	0	1	5	35	0	0	6	65	0	0	0	113	0	113
	tekstiili- ja rõivatööstus	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
	plasti- ja kummitöötlemine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	elektroonikatööstus	0	0	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	11	0	11
	muu tööstus	0	0	0	0	1	17	0	0	0	0	5	0	0	22	0	22
1.3	Transpordisektor	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2 689	0	452	0	3 143	24	3 167
	raudtee	0	0	0	0	0	0	0	0	0	169	0	0	0	169	4	173
	maantee	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2 493	0	452	0	2 947	21	2 968
	sh ühistransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	113	0	0	0	113	21	134
	veetransport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26	0	0	0	26	0	26
1.4	Äri- ja avaliku teeninduse sektor	4	0	0	16	6	696	1	9	7	58	13	0	0	810	923	1 733
1.5	Kodumajapidamised	27	0	19	302	575	232	15	0	3	288	18	804	0	2 283	680	2 963
1.6	Põllumajandus	0	0	0	2	0	0	0	0	1	45	0	0	0	49	12	61

Lisa 5-1. Tallinna linnastu energiasektori kütuste ja energia tarbimise kasvuhoonegaaside heitkogused alamsektorite kaupa 2013. aastal.

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Heitkogus (tCO ₂)			
	Kütuste tarbimine	Elektri tarbimine	Soojuse ost	Kokku
A. Kütuste põletamine energiasektoris	1 916 366	2 622 478	0	4 538 844
1. Energia tootmine	512 010	52 445	0	564 455
Soojuse ja elektri tootmise avalik sektor	512 010	52 445	0	564 455
2. Töötlev tööstus ja ehitus	62 061	799 783	0	861 844
Metallitööstus ja masinachitus	19 477	0	0	19 477
Toiduainete tööstus	7 880	0	0	7 880
Puidutöötlemine (sh. mööblitööstus)	1 175	0	0	1 175
Ehitus	25 997	0	0	25 997
Tekstiili- ja rõivatööstus	715	0	0	715
Plasti- ja kummitöötlemine	20	0	0	20
Elektroonikatööstus	2 204	0	0	2 204
Muu tööstus	4 592	0	0	4 592
3. Transpordisektor	821 569	26 222	0	847 792
Raudteetransport	44 674	3 888	0	48 562
Maanteetransport	770 029	22 397	0	792 426
sh ühistransport	29 928	22 397	0	52 325
Veetransport	6 866	0	0	6 866
4. Muud sektorid	520 726	1 744 027	0	2 264 754
Äri- ja avaliku teeninduse sektor	162 099	996 451	0	1 158 550
Kodumajapidamised	346 438	734 227	0	1 080 665
Põllumajandus/Metsandus/Kalandus	12 189	13 349	0	25 538
B. Kontrollimatu ja hajus heide kütuste käitlemisel	NA	NA	NA	NA
1. Tahked kütused	NA	NA	NA	NA
2. Õlid ja maagaas	NA	NA	NA	NA
Lisateave:				
CO ₂ heitmed biokütuste põletamisel	541 836			541 836

Lisa 5-2. Tallinna linnastu energiasectori kütuste ja energia tarbimise kasvuhooonegaaside heitkogused alamsektorite ja kütuse ja energialiikide kaupa 2013. aastal.

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Tarbimine	Eriheide	Heitkogused
	(GWh)	(tCO ₂ /GWh)	(tCO ₂)
1.A. Kütuste põletamine energiasectoris	11 654		4 538 844
Vedelkütused	4 486	259,0	1 162 059
Tahked kütused	642	337,3	216 469
Gaasilised kütused	2 680	200,7	537 838
Biokütused	1 417	NO	NO
Elektri tarbimine	2 428	1 080	2 622 478
Soojuse ost	0	NO	NO
1.A.1. Energia tootmine	2 662		564 455
Vedelkütused	9,9	271,7	2 677
Tahked kütused	591,9	335,6	198 653
Gaasilised kütused	1 548	200,7	310 680
Biokütused	464	NO	NO
Elektri tarbimine	48,6	1 080	52 445
Soojuse ost	0	NO	NO
1.A.2. Töötlev tööstus ja ehitus	1 068		861 844
Vedelkütused	80,1	264,2	21 163
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	204	200,7	40 897
Biokütused	43,8	NO	NO
Elektri tarbimine	741	1080	799 783
Metallitööstus ja masinaehitus	97,4		19 478
Vedelkütused	1,1	264,2	294
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	96	200,7	19 184
Biokütused	0,7	NO	NO
Toiduainete tööstus	39,4		7 900
Vedelkütused	2,0	264,2	518
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	36,8	200,7	7 383
Biokütused	0,7	NO	NO
Puidutöötlemine (sh. mööblitööstus)	41,3		986
Vedelkütused	0,8	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	4,9	200,7	986
Biokütused	35,5	NO	NO
Ehitus	113		25 941

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Tarbimine	Eriheide	Heitkogused
	(GWh)	(tCO ₂ /GWh)	(tCO ₂)
Vedelkütused	71,4	264,2	18 873
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	35,2	200,7	7 068
Biokütused	6,3	NO	NO
Tekstiili- ja rõivatööstus	3,6		715
Vedelkütused	0	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	3,6	200,7	715
Biokütused	0	NO	NO
Plasti- ja kummitöötlemine	0		20
Vedelkütused	0	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0,1	200,7	20
Biokütused	0	NO	NO
Elektroonikatööstus	11,0		2 204
Vedelkütused	0	NO	NO
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	11,0	200,7	2 204
Biokütused	0	NO	NO
Muu tööstus	22,1		4 593
Vedelkütused	4,8	264,2	1 257
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	16,6	200,7	3 337
Biokütused	0,7	NO	NO
1.A.3. Transpordisektor	3 167		847 792
Vedelkütused	3 143	261,4	821 569
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Elektri tarbimine	24,3	1080	26 222
Raudteetransport	169		44 674
Vedelkütused	169	263,9	44 674
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Maanteetransport	2 968		814 822
Vedelkütused	2 947	261,3	770 029
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Elektri tarbimine	20,7	1080	22 397

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKATE JA NEELUDE LIIGID	Tarbimine	Eriheide	Heitkogused
	(GWh)	(tCO ₂ /GWh)	(tCO ₂)
sh ühistransport	134		52 325
Vedelkütused	113	263,9	29 928
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
Elektri tarbimine	20,7	1080	22 397
Vee transport	26,0		6 866
Vedelkütused	26,0	263,9	6 866
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	0	NO	NO
1.A.4. Muud sektorid	4 696		2 239 265
Vedelkütused	1 208	252,1	304 460
Tahked kütused	49,9	357,9	17 865
Gaasilised kütused	928	200,7	186 261
Biokütused	907	NO	NO
Elektri tarbimine	1 602	1080	1 730 678
Äri- ja avaliku teeninduse sektor	1 733		1 157 022
Vedelkütused	78,9	264,2	20 832
Tahked kütused	4	NO	NO
Gaasilised kütused	696	200,7	139 739
Biokütused	31	NO	NO
Elektri tarbimine	923	1080	996 451
Kodumajapidamised	2 963		1 080 665
Vedelkütused	1 129	251,3	283 628
Tahked kütused	45,5	357,9	16 288
Gaasilised kütused	232	201	46 522
Biokütused	877	NO	NO
Elektri tarbimine	680	1 080	734 227
Põllumajandus	60,9		25 538
Vedelkütused	46,2	263,9	12 189
Tahked kütused	0	NO	NO
Gaasilised kütused	0	NO	NO
Biokütused	2,4	NO	NO
Elektri tarbimine	12,4	1 080	13 349

Lisa 5-3. Tallinna linnastu energiasectori kütuste tarbimine ja kasvuhoonegaaside heitkogused 2013. a.

KÜTUSED			Ühik	Vahetu tarbimine	Teisenda- mistegur (GWh/ühik)	Vahetu tarbimine (GWh)	Süsiniku eriheide (tC/GWh)	Süsiniku sisaldus (tC)	Maha arvatud süsinik (tC)	Süsiniku neto heit- kogus (tC)	Oksüdeeri- nud süsi- niku osa	Tegelik CO ₂ heitkogus (tCO ₂)
Vedelad fossiilsed kütused	Primaarsed kütused	Toornafta	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Orimulsioon	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Maagaasivedelikud	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
	Sekundaarsed kütused	(Auto) bensiin	kt	103,0	12,2	1 257	68,0	84 612	NA	84 612	0,99	310 245
		Lennukipetrool	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
		Kerge kütteõli	kt	3,2	11,8	38	72,7	2 758	NA	2 758	0,99	10 113
		Põlevkiviõli	kt	2,1	10,9	23	76,0	1 762	NA	1 762	0,99	6 461
		Diiselmootor	kt	266,8	11,8	3 149	72,7	226 612	NA	226 612	0,99	830 910
		Raske kütteõli	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Vedelgaas	kt	1,5	12,6	19	61,9	1 181	NA	1 181	0,99	4 330
		Etaan	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Toorbensiin	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Bituumen	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Määrdeained	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
		Naftakoks	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO
		Rafineerimistehaste lähteained	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Muud kütused	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO	NO		
Vedelad fossiilsed kütused kokku						4 486		316 925		316 925		1 162 059
Tahked fossiilsed kütused	Primaarsed kütused	Antratsiit	kt	4,1	7,6	31	96,5	2 940	NA	2 940	0,98	10 778
		Koksisüsi	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Muu bituumenkivisüsi	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

KÜTUSED			Ühik	Vahetu tarbimine	Teisenda- mistegur (GWh/ühik)	Vahetu tarbimine (GWh)	Süsiniku eriheide (tC/GWh)	Süsiniku sisaldus (tC)	Maha arvatud süsinik (tC)	Süsiniku neto heit- kogus (tC)	Oksüdeeri- nud süsi- niku osa	Tegelik CO ₂ heitkogus (tCO ₂)
		Subbituminoosne kivisüsi	kt	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
		Ligniit	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Põlevkivi	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Kütteturvas	kt	31,7	2,4	76	104,0	7 759	NA	7 759	0,98	28 451
	Sekundaarsed kütused	Pruunsöebriketid	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Koksiahjukoks / Gaasikoks	kt	NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
		Turbabrikett	kt	4,3	4,4	19	104,0	1 919	NA	1 919	0,98	7 038
		Jäätmekütus	kt	184,2	2,8	516	90,0	46 419	NA	46 419	1,0	170 202
Tahked fossiilsed kütused kokku						642		59 037		59 037		216 469
Gaasilised fossiilsed kütused		Maagaas	10 ⁶ Nm ³	258,3	9,3	2 680	55,0	146 683	NA	146 683	0,995	537 838
Muud fossiilsed gaasilised kütused				NO	NO	NO	NO	NO	NA	NO	NO	NO
Gaasilised fossiilsed kütused kokku						2 680		146 683		146 683		537 838
FOSSIILSED KÜTUSED KOKKU						7 809		522 645		522 645		1 916 366
Biokütused kokku						1 417		147 774		147 774		541 836
		Tahked biokütused	10 ³ m ³	775,7	1,9	1 384	107,6	145 963	NA	145 963	0,98	535 198
		Vedelad biokütused		NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
		Gaasilised biokütused	10 ⁶ Nm ³	6,1	5,4	33	55,0	1 810	NA	1 810	0,995	6 638